ROBERT SEETHALER

BÜTÜN BİR ÖMÜR

2016 Man Booker International Ödülü Finalisti

ROMAN
3. Baskı

Almanca Aslından Çeviren Feza Şişman

TİMAŞ

iyi ki kitaplar var...

TİMAŞ YAYINLARI

İstanbul 2020

timas.com.tr

BÜTÜN BİR ÖMÜR
Robert Seethaler

TİMAŞ YAYINLARI | 4160
Dünya Edebiyatı Dizisi | 37

EDİTÖR
Ayşe Tuba Ayman

KAPAK TASARIMI
Barış Şehri

İÇ TASARIM
Tamer Turp

1. BASKI
Ocak 2017, İstanbul

3. BASKI
Mart 2020, İstanbul

ISBN
ISBN: 978-605-08-2446-9

timas.com.tr
timas@timas.com.tr
timasyayingrubu

Kültür Bakanlığı Yayıncılık
Sertifika No: 45587

BASKI VE CİLT
Sistem Matbaacılık
Yılanlı Ayazma Sok. No: 8
Davutpaşa-Topkapı/İstanbul
Telefon: (0212) 482 11 01
Matbaa Sertifika No:16086

YAYIN HAKLARI
© *Ein Ganzes Leben* orijinal adıyla Hanser Berlin im Carl Hanser Verlag München tarafından 2014 yılında yayımlanan bu kitabın Türkiye'deki yayım hakları Kalem Ajans ile anlaşmalı olarak Timaş Basım Ticaret ve Sanayi Anonim Şirketi'ne aittir.
İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

ROBERT SEETHALER

BÜTÜN BİR ÖMÜR

Almanca Aslından Çeviren
Feza Şişman

ROBERT SEETHALER

Robert Seethaler, 1966'da Viyana'da dünyaya geldi. Ödüllü bir oyuncu ve yazar olan Seethaler, *Der Trafikant (Tütüncü Çırağı)* romanı ile dünya çapında üne sahip oldu. *Ein Ganzes Leben (Bütün Bir Ömür)* ile satış rekorları kırdı, Man Booker International'ın da aralarında buluduğu birçok ödüle aday gösterildi. Hayatını Berlin ve Viyana arasında sürdürüyor. *Das Feld (Toprak)* son romanı.

FEZA ŞİŞMAN

1951 yılında doğdu. İstanbul Üniversitesi'nde hukuk okudu. On dört yıl Almanya'da yaşadı, gazetecilik, organizatörlük ve moderatörlük yaptı. Türkiye'de Heinrich Böll Vakfı için "Türkiye'de insan hakları ve toplum tarihinin gelişimi" adlı programı hazırladı ve çeşitli yayın gruplarında muhabir, editör ve genel yayın yönetmeni olarak çalıştı. Almancadan çeviriler yapmaktadır.

Bin dokuz yüz otuz üç yılında bir şubat sabahı Andreas Egger, ölmek üzere olan keçi çobanı Johannes Kalischka'yı, vadi sakinleri ona Boynuz Hannes diyorlardı, kalın bir kar tabakasına gömülmüş üç kilometrelik dağ yolundan köye götürmek için ekşi ekşi kokan sırılsıklam saman çuvalından kaldırdı.

Boynuz Hannes'i tuhaf bir sezgiyle onun kulübesinde aramıştı ve çoktan sönmüş bir sobanın arkasında keçi kürkleri yığınının altında kıvrılmış yatarken bulmuştu. Bir deri bir kemik kalmıştı, hayalet gibi soluk, karanlığın içinden ona doğru bakıyordu. Egger onun ölümü çoktandır kafasına koyduğunu anladı. Bir çocuk gibi onu kollarına aldı ve Boynuz Hannes'in hayatı boyunca yamaçtan yakacak odunları, yaralı keçileri taşıdığı kuru yosun serili tahta taşıyıcıya dikkatlice yatırdı. Gövdesine sicim dolayıp kenarlara bağladı ve düğümü, tahtayı çatırdatacak kadar sıktı.

Ağrısı olup olmadığını sorduğunda Boynuz Hannes kafasını salladı ve ağzını alaycı bir gülüşle çarpıttı, ama Egger onun yalan söylediğini biliyordu.

Yılın ilk haftası fazlasıyla sıcak oldu. Vadilerde karlar eridi; kar suyunun aralıksız damlaması ve şırıltısı köyden işitilebiliyordu. Ama birkaç gündür hava yeniden buz gibi soğudu; öyle ki her yeri kaplayan yumuşak varlığıyla bu doğa parçasını yutacak, tüm yaşamı ve sesleri boğacak şekilde durup dinlenmeden, aralıksız ve sık bir şekilde yağdı kar. İlk birkaç yüz metre boyunca Egger arkasında titreyen adamla konuşmadı. Önünde kıvrılarak inen dik yola dikkat kesilmek ona yetiyordu, çünkü bu kar fırtınasında etrafı kollamaktan başka bir şey yapamazdı. Ara sıra Boynuz Hannes'in biraz kıpırdadığını hissediyordu. Kendi kendine yüksek sesle, bir yanıt beklemeden, "Şimdi ölüp beni bırakma," dedi. Ancak aradan yarım saat kadar geçtikten sonra, kulaklarındaki tek ses kendi hırıltılı soluğuyken arkadan yanıt geldi: "Ölmek çok kötü olmazdı."

"Sırtımda değil," dedi Egger ve omuzlarındaki deri kayışları düzeltmek için durdu. Bir an sessizce yağan kara kulak verdi. Mutlak bir sükûnet vardı. Bu çok iyi tanıdığı dağların sessizliğiydi ve hâlâ yüreğini korkuyla doldurabiliyordu. "Sırtımda değil," diye

tekrarladı ve yoluna devam etti. Yolun her dönemecinde kar daha da yoğun, fasılasız, yumuşak ve mutlak bir sessizlikle yağıyordu. Boynuz Hannes arkada gittikçe daha seyrek hareket ediyordu, hatta sonunda hiç kıpırdamadı ve Egger artık en kötü durumu hesaba kattı.

"Öldün mü şimdi?" diye sordu.

"Hayır, seni topal şeytan!" diye şaşırtıcı bir netlikte yanıt geldi.

"Ben de onu diyorum zaten, köye kadar dayanacaksın. Sonra ne istersen yapabilirsin."

"Peki köye kadar dayanmak istemezsem?"

"Mecbursun," dedi Egger. Artık yeteri kadar konuştuklarını düşünüyordu, ardından yarım saat hiç konuşmadan yol aldılar. Egger, yaklaşık üç yüz metre kuş uçuşu uzaklıkta Geierkante yüksekliğinde, ilk bodur çamların karın altında başlarını iki büklüm cüceler gibi eğdiği yoldan çıktı, sendeledi, insan büyüklüğündeki kaya tarafından durduruluncaya kadar son bir gayretle yamaçtan aşağı yirmi metre kaydı. Falezlerin altı rüzgârsızdı ve kar burada daha ağır, daha sessiz iniyordu. Egger kıçının üstüne oturdu, sırtını hafifçe taşıyıcıya yasladı. Sol dizinde bir ağrı hissetti, ama katlanılabilirdi, bacağı kırılmamıştı.

Boynuz Hannes bir süre kıpırdamadı, sonra aniden öksürmeye ve sonunda güç bela anlaşılacak boğuk bir sesle konuşmaya başladı.

"Nerede yatmak isterdin Andreas Egger?"

"Ne?"

"Hangi toprağa gömülmek isterdin?"

"Bilmiyorum," dedi Egger. Şimdiye kadar bu konuyu hiç düşünmemişti ve doğrusu ona göre böyle şeyleri düşünmeye ve zaman harcamaya da değmezdi. "Toprak topraktır, nerede yatsan aynı."

"Belki aynıdır, sonunda her şeyin aynı olması gibi," diye Boynuz Hannes'in fısıldadığını duydu. "Ama bir soğuk olacak. İnsanın kemiklerini kemiren bir soğuk. Ve de ruhunu."

"Ruhu da mı?" diye sordu Egger, birden omurgasından bir titreme geçti.

"Özellikle de ruhu," diye yanıtladı Boynuz Hannes. Kafasını şimdi olabildiğince taşıyıcının kenarından dışarı uzatmış, sisin ve düşen karların içinden sarp kayalıklara bakıyordu. "Ruhunu, kemiklerini ve özünü, insanın ömür boyu bağlandığı ve inandığı her şeyi. Her şeyi sonsuz bir soğuk kemirir. Öyle yazılmış duyduğuma göre. Ölüm yeni yaşam doğurur, diyor

insanlar. Ama insanlar aptal bir hayaletten bile daha aptaldır. Ben söyleyeyim: Ölüm hiçbir şey doğurmaz! Ölüm Soğuk Kadın'dır."

"Soğuk... Ne?"

"Soğuk Kadın," diye tekrarladı Boynuz Hannes. "Dağda yürür, gizlice vadilerden geçer. Ne zaman isterse o zaman gelir ve neye ihtiyacı varsa kapar. Yüzü yoktur, sesi yoktur. Soğuk Kadın gelir, alır ve gider. Hepsi bu. Yanından geçerken seni yakalar, götürür rastgele bir deliğe tıkar. Ve sonunda üzerine toprak atılmadan önce gördüğün son gökyüzü parçasında tekrar peyda olup sana hohlar. Geriye sana kalan karanlıktır. Ve soğuk."

Egger yukarı, karlı gökyüzüne baktı ve bir an korktu; bir şey peyda olup onun yüzüne hohlayabilirdi. "Tanrım!" diye dişlerinin arasından inledi. "Kötü."

"Evet, kötü," dedi Boynuz Hannes, sesi boğuk çıkıyordu korkudan. İki adam bir süre kıpırdamadılar. Şimdi sessizliğe, kayalara sürtünerek ince küçük kar tanelerini savuran rüzgârın yavaş mırıltısı yayılıyordu. Egger aniden bir hareket hissetti ve hemen ardından geriye düştü, sırtüstü kara uzandı. Boynuz Hannes nasılsa düğümleri çözmeyi başarmış ve ışık hızıyla taşıyıcıdan çıkmıştı. Şimdi üstündeki paçavraların

içinde, çelimsiz ve hafif sarsak duruyordu rüzgârda. Egger tekrar ürperdi. "Hemen sırtıma geri bin!" dedi. "Sonra başına bir şey gelecek."

Boynuz Hannes başını öne uzatmışken durdu. Egger kısa bir süre karın yuttuğu sözcükleri duymaya çalıştı. Sonra arkasını döndü ve büyük hamlelerle tepeyi çıkmaya başladı. Egger gücünü toplamaya çabalıyordu, ama nafile; kayıyor, küfrederek geriye doğru düşüyor, iki eliyle yere tutunup tekrar ayağa kalkıyordu. Şaşılacak bir hızda firar eden keçi çobanın arkasından, "Geri gel!" diye bağırdı. Ama Boynuz Hannes duymuyordu artık. Egger kayışları omuzlarından çıkardı, taşıyıcıyı bıraktı ve onun arkasından koştu. Ama birkaç metre sonra soluğu kesilmiş bir halde durmak zorunda kaldı; bulunduğu noktada yamaç çok dikti ve her adımda beline kadar kara batıyordu. Önündeki sıska figür hızla küçülerek geçit vermeyen kar fırtınası beyazında kayboldu. Egger ellerini huni gibi ağzına koydu ve avazı çıktığı kadar bağırdı:

"Dur, sersem köpek! Ölümden şimdiye kadar kimse kaçamadı!"

Ancak nafile, Boynuz Hannes yok olmuştu.

Egger artık aşağıdaki köye doğru son birkaç yüz metreyi, ruhunun derinliklerine işleyen dehşeti Goldenen Gamser lokantasında yağda kızartılmış bir tabak burmalı hamur tatlısı ve evde damıtılmış otlu brendiyle ısıtmak için yürüdü. Hemen eski çinili sobanın yanında bir yer aradı, ellerini masanın üstüne koydu ve ılık kanın parmaklarına yürüdüğünü hissetti. Sobanın kapağı açıktı, içinde ateş çıtırdıyordu. Kısa bir süre alevlerin içinde keçi çobanının yüzünü gördüğünü sandı, hareketsiz ona bakıyordu sanki. Hızla soba ağzını kapattı ve gözlerini yumarak içkisini bir dikişte bitirdi. Gözlerini tekrar açtığında önünde genç bir kadın duruyordu. Ellerini beline dayamış, öylece duruyor ve ona bakıyordu. Saçları kısa ve buğday sarısıydı, cildi soba sıcağında pembe pembe parlıyordu. Egger'e, küçük bir çocukken samanların üstünden alıp toprak, süt ve domuz dışkısı kokan yumuşak karınlarını yüzüne bastırdığı yeni doğmuş domuz yavrularını hatırlattı. Aşağı doğru ellerine baktı. Ona garip gözüktüler; öyle ağır, işe yaramaz ve aptal gibi duruyorlardı.

"Bir tane daha?" diye sordu genç kadın ve Egger başını sallayarak onayladı. Kadın yeni bir bardak getirip masaya koymak için öne eğildiğinde, bluzunun bir kıvrımıyla kolunun üstüne dokundu. Neredeyse hissedilmeyecek kadar hafif bir dokunuştu bu; ama

her saniye artarak etinin derinlerine inen ince bir acı bıraktı. Kadına baktı Egger ve kadın gülümsedi.

Andreas Egger hayatı boyunca bu anı hiç unutmayacaktı: O öğleden sonra hafif çıtırdayan lokanta sobasının önündeki bu kısa gülüşü.

Daha sonra dışarı çıktığında kar durmuştu. Hava soğuk, gökyüzü berraktı. Sis parçaları, tepeleri güneş ışığıyla parlayan dağların yukarılarına tırmanmıştı. Egger köyden çıkıp derin karda bata çıka eve doğru yürüdü. Altından eriyen karla kabaran akarsuyun geçtiği eski tahta köprünün birkaç metre aşağısında çocuklar hoplaya zıplaya oynuyorlardı. Okul çantalarını kara atmış, dere yatağından yukarı tırmanıyorlardı. İçlerinden bazıları donmuş akarsudan aşağı kayarken ötekiler dört ayak üzerinde buza tırmanıyor ve alttaki hafif guruldamaya kulak veriyorlardı. Egger'i fark ettiklerinde çeteleştiler ve bağırmaya başladılar: "Topal! Topal!" Sesleri camlaşmış havada vadinin üstünde yükseklerde dolaşan, uçuruma düşen dağ keçilerini ve çayırdaki keçi yavrularını yakalayan genç kaya kartallarının çığlıkları gibi açık ve net çınlıyordu. "Topal! Topal ayak!" Egger taşıyıcıyı bıraktı, akarsu kenarında asılı duran buzdan yumruk büyüklüğünde bir parça kırdı, iyice gerindi

ve çocukların olduğu yöne doğru attı. Çok yükseği hedeflemişti, buz parçası çocukların başının çok yukarısında, uçuş rotasının en yüksek noktasında, güneş ışığında parıldayan küçük bir gök cismi gibi kaldı. Sonra yere düştü ve kara batmış çam ağaçlarının gölgesinde sessizce kayboldu.

***

Üç ay sonra Egger tam bu noktada bir kütüğün üstüne oturdu ve iki yüz altmış işçi, on iki makinist, dört mühendis, yedi İtalyan aşçının yanı sıra ayrıntısı belirtilmeyen az sayıda yardımcılardan oluşan şirket Bittermann & Oğulları inşaat ekibinin kopardığı sarımsı toz bulutunun vadi girişini karartarak köyün yakınlarına gelişini seyretti. Topluluk uzaktan dev bir sürü gibi gözüküyordu, orada burada yukarı kaldırılmış bir kol ya da omuza dayanmış bir kazma, ancak kısılmış gözlerle ayırt edilebiliyordu. Ekip ağır inşaat malzemeleriyle, makineler, araçlar, çelik taşıyıcılar, çimento ve toprak yolda yürüme hızında ilerleyen öteki yapı malzemeleri yüklenmiş at arabaları ve kamyonlarla öncü birlik oluşturmuştu. Bu vadide ilk kez dizel motoru takırtısının boğuk sesi yankılanıyordu. Yaşlı seyis Joseph Malitzer aniden fötr şapkasını çıkarıp sevinç nidaları atarak havaya fırlatıncaya kadar, yerli halk sessizce yol kenarında

duruyordu. Şimdi ötekiler de sevinç nidaları atmaya ve bağırmaya başladılar. Haftalarca bahar başlangıcını ve onunla birlikte inşaat ekibini beklemişlerdi. Bir teleferik yapılacaktı. Işık mavisi tahta vagonlarında insanların dağdan aşağı süzülüp tüm vadinin panoramik manzarasının keyfini çıkaracakları, doğru akımla çalışan bir hava teleferiği. Dev bir projeydi. Yaklaşık iki bin metre uzunluğunda ve yirmi beş milimetre kalınlığında kablolar, çiftleşen engerekler gibi dolanarak gökyüzünü keseceklerdi. Neredeyse bin üç yüz metreye yakın bir yükseklik farkının üstesinden gelinmesi, kanyonlara köprü inşa edilmesi ve kaya sarkıtlarının havaya uçurulması gerekiyordu. Teleferikle birlikte vadiye elektrik de getirilecekti. Vızıldayan kablolarla buraya elektrik akacak, yollar, odalar ve ahırlar geceleri de sıcak ışıkla aydınlatılacaktı. İnsanlar açık havada şapkalarını ve sevinç nidalarını atarken tüm bunları ve daha da fazlasını düşünüyorlardı. Egger onlarla birlikte tezahürat yapmak isterdi, ama nedense bir kütüğün üstünde oturup kaldı. Nedenini bilmeden canının sıkıldığını hissediyordu. Belki şu aniden vadiyi dolduran motor sesiyle ilgisi vardı, gürültüyle, ne zaman biteceği bilinmiyordu. Daha doğrusu hepten yok olacak mıydı bakalım. Egger bir süre oturdu, ama sonra artık dayanamadı. Yerinden

fırladı, aşağı koştu, yol kenarında duranların yanına gitti, avazı çıktığı kadar bağırdı ve tezahürat yaptı.

Egger çocukken hiç bağırmamış ya da tezahürat yapmamıştı. İlkokul yıllarına kadar doğru dürüst konuşmamıştı bile. Nadiren gelişigüzel ezbere konuştuğu bir avuç sözcüğü güçlükle bir araya getirmişti. Konuşmak ilgi çekmek demekti ve bu da iyiye işaret değildi. Küçük bir çocukken bin dokuz yüz iki yılı yazında şehirden dağların ötesine götürecek bir at arabasına bindirilmiş, sonra orada öyle hiç sesini çıkarmadan, kocaman gözlerle beyaz ışıltılı dağların zirvesine şaşkınca bakakalmıştı. O zamanlar dört yaşında olmalıydı, belki biraz daha küçük ya da büyük. Kimse tam olarak bilmiyordu ve kimse bunu umursamıyordu. Büyük çiftçi Hubert Kranzstocker'in umurundaydı en azından, arabacıya iki groşen bahşiş ve sert ekmeğin kenarından bir parça verip Egger'i isteksizce karşılamıştı. Oğlan, düzensiz hayatı nedeniyle kısa bir süre önce Tanrı tarafından ince hastalıkla cezalandırılarak eve getirilen baldızlarından birinin tek oğluydu. Boynunda, içinde biraz kâğıt para bulunan deri bir para kesesi asılıydı daima. Kranzstocker için bu, onu hemen cehennemin dibine göndermemek ya da kilisenin kapısı önünde papaza bırakmamak için yeterli neden sayılırdı, aşağı yukarı böyle düşünüyordu. Egger ne-

deni ne olursa olsun oradaydı ve hayranlıkla dağlara bakıyordu. Bu resim ona erken çocukluk yıllarından kalan tek şeydi; onu bir ömür boyu yanında taşıdı. O zamandan önceki anıları yoktu ve sonraki yıllar da, Kranzstocker çiftliğindeki ilk yılları da günün birinde geçmişin sisleri içinde dağılıp kayboldu.

Bir sonraki anısında kendini yaklaşık sekiz yaşında çıplak ve zayıf bir çocuk olarak öküz sabanı üstünde asılmış olarak görüyor. Kafası ve ayakları neredeyse at gübresi kokan toprağa değecekmişçesine sarkaç gibi sallanırken, daha yüksekteki beyaz poposu kış havasında Kranzstocker'in fındık kamçılı dayağına icabet ediyordu. Çiftçi her zaman olduğu gibi yumuşaması için kamçıyı suya sokmuştu. Şimdi ahlayan bir çığıltıyla Egger'in poposuna inmeden önce havada kısa ve tiz tıslama sesleri çıkarıyordu. Egger, çiftçiyi daha sert silleler atmaya tahrik edeceği için asla bağırmıyordu. Adam, yeryüzünü ve etrafında sıçrayıp oynayan her şeyi tebaa yapabilmek için Tanrı'nın eliyle şekillendirilmiş ve sertleştirilmişti. Adam, Tanrı'nın isteğini uyguluyor ve Tanrı'nın kelamını ediyordu. Belinin gücüyle yaratıyor, can veriyor ve bileğinin gücüyle can alıyordu. Adam etti, topraktı, o bir çiftçiydi ve adı Hubert Kranzstocker'di. Hoşuna giderse tarlasını sürer, bir pasaklı kadını kapıp götürür, bir çocuk yaptırır ya da kelam ve ifa adamı olduğu için bir

başkasını da sabanın üstüne asardı. "Tanrı affetsin," diyordu Kranzstocker ve kamçıyı bırakıyordu. "Tanrı affetsin."

Bu cezalandırmalar için yeteri kadar neden vardı: Dökülen süt, küflenen ekmek, kaybolan bir sığır ya da kekeleyerek okunan akşam duası. Bir keresinde ya sırık fazla kalındı ya yumuşatmayı unutmuştu, ya da diğerlerinden daha kızgın vurmuştu, tam ne olduğu pek söylenemez, her neyse vurdu ve küçük bedende bir yer ses çıkararak kırıldı, ama çocuk kıpırdamadı. "Tanrı affetsin," dedi Kranzstocker ve kollarını indirdi. Küçük Egger eve getirildi, samanların üzerine yatırıldı ve çiftçinin karısı bir kova su ve bir bardak ılık sütle onu hayata döndürdü. Sağ bacakta bir aksaklık vardı, ancak bir hastanede muayene ettirmek pahalı olacaktı, komşu beldeden kırık çıkıkçı Alois Klammerer getirildi. Nazik bir adamdı Alois Klammerer, olağandışı küçük, fazlasıyla becerikli, güçlü, pembe elleriyle oduncular ve demirciler arasında efsaneydi. Yıllar önce bir keresinde büyük çiftlik sahibi Hirz'in çiftliğine getirilmişti; çiftlik sahibinin ayı gibi güçlü bir yaratık olan yetişkin oğlu, kütük gibi sarhoş olup ahır damından düşmüştü. Oğlan saatlerce tavuk pisliğine bulanmış halde, acı içinde anlaşılmaz sesler çıkararak, elinde yabayla her yaklaşana karşı kendini başarıyla savunmuştu. Alois

Klammerer umursamaz bir gülüşle ona yanaşmış, yaba darbelerinden ustalıkla kaçınıp iki parmağını tam hedefe, burun deliklerine sokmuş, önce inatçı kafasını, hemen ardından çıkık kemiği çekip düzeltmek için basit bir hareketle ona diz çöktürmüştü.

Alois Klammerer küçük Egger'in kırılan uyluk kemiğini de çekip birleştirdi. Sonunda bacağı birkaç dar tahta parçasıyla bağladı, şifalı otlardan bir merhem sürdü ve kalın bir sargı beziyle sardı. Egger altı haftayı tavan arasında ot minderin üstünde geçirmek ve tuvalet işini yattığı yerden, eski bir kaymak kabında görmek zorundaydı. Yıllar sonra artık yetişkin bir erkek olarak sırtında ölmekte olan bir keçi çobanını dağdan aşağı taşıyacak kadar güçlü olduğunda Egger, ot, fare pisliği ve kendi dışkısı kokan tavan arasındaki geceleri hatırlıyordu. Alttaki odadan yükselen ısıyı, döşemelerin arasından hissediyordu. Çiftçinin çocuklarının hafifçe inlediğini, Kranzstocker'in gök gürlemesi gibi horlamasını, çiftçinin karısının anlaşılmaz seslerini duyuyordu. Ahırdaki hayvanların gürültüleri, hışırtıları, nefes alışları, çiğnerken çıkardıkları şapır şupur sesleri, soluk soluğa kalışları buraya kadar geliyordu. Bazen, aydınlık gecelerde uyuyamadığı zaman, ay çatı katının penceresinde gözüktüğünde ona yaklaşabilmek için olabildiğince dik oturmaya çalışıyordu. Sevecen ve yumuşak ay

ışığında seyrettiği ayak parmakları, ufak yuvarlak peynir dilimleri gibi gözüküyordu.

Altı hafta sonra sargıyı çözmek için çıkıkçı tekrar çağrıldığında ayak bir tavuk ayağı kadar inceydi. Ayrıca kalçadan çıkık, genelde biraz eğri ve bükülmüş gözüküyordu. "Zamanla kaybolur, hayattaki her şey gibi," dedi Klammerer, yeni sağılmış sütle çanakta ellerini yıkarken. Küçük Egger dişini sıkıp yataktan kalktı, kendini sürükleyerek evden çıktı, çuha ve kaplanotu çiçeklerinin açtığı, tavukların otladığı çayırda biraz yürüdü. Geceliğini sıyırıp çıkardı ve kollarını uzatarak çimenlerin üstüne sırtüstü bıraktı kendini. Yüzüne güneş vuruyordu ve hatırlayabildiği kadarıyla, çoktandır hayalini yitirdiği annesini ilk kez düşünüyordu. Nasıl biriydi? Sonlara doğru neler hissetmişti orada öylece yatarken? Küçücük, ince ve beyaz? Alnına düşen titrek, küçük bir güneş ışığıyla?

Egger tekrar gücünü kazandı. Ancak bacağı eğri kaldı, artık hayat boyu topallayarak hareket etmek zorundaydı. Sanki sağ bacağın vücudun geri kalan kısmından hep biraz daha fazla bir süreye ihtiyacı varmış, sanki her bir adımı ölçmek zorundaymış, sanki böyle bir zahmete değermiş gibi.

Andreas Egger'in bundan sonraki çocukluk yıllarına ait hatıraları lime lime ve parça parçaydı. Bir kere

bir dağın nasıl hareket etmeye başladığını gördü. Dağ yamacının gölgeli tarafı boyunca ilerleyen bir sarsıntı göründü ve bütün yamaç kasvetli bir iniltiyle kaymaya başladı. Toprak kitleleri, orman şapelini ve birkaç samanlığı sürükledi, yıllar önce terk edilmiş kireç taşı sarayının sallantılı duvarlarını da altına gömdü. Arka bacaklarından birindeki ülser yüzünden sürüden ayrılan bir buzağı, taş yığınlarıyla sürüklenip yutulmadan önce, bağlı olduğu kiraz ağacıyla birlikte vadiye tepeden bön bön baktığı bir yüksekliğe kadar çıktı bir an için. Egger insanların evlerinin önünde ağzı açık durup vadinin öteki yanındaki felaketi seyrettiklerini hatırlıyordu. Çocuklar ellere sarılıyor, erkekler susuyor, kadınlar ağlıyordu ve bütün bunların üstüne tövbe duası eden yaşlıların mırıltıları ekleniyordu. Bir iki gün geçtikten sonra buzağı, birkaç yüz metre aşağıda, hâlâ kiraz ağacına bağlı olarak, şişmiş karnı ve göğe bakan katılaşmış bacaklarıyla su kenarında kıyıya vurmuş bir şekilde akarsu dönemecinde bulundu.

Egger yatak odasındaki büyük yatağı çiftçinin çocuklarıyla birlikte paylaşıyordu, ama bu onlardan biri olduğu anlamına gelmiyordu. Çiftlikte geçirdiği hayatı boyunca yabancı, lanet olası bir baldızın gayrimeşru dölü, katlanılan ve köylü merhametini sadece ve sadece boyundaki deri kesesindekilere borç-

lu olan kişi olarak kaldı. Aslında bir çocuk olarak görülmüyordu. Çalışacak, ibadet edecek, poposunu fındık kamçısına uzatacak bir yaratıktı. Bir tek çiftçi eşinin yaşlı annesi, nine, ara sıra sıcak bir bakış ya da cana yakın bir sözle sempati gösteriyordu. Bazen elini başına koyuyor ve kısa bir Tanrı'ya emanet ol duası mırıldanıyordu. Egger ot biçerken onun ani ölümünü öğrendiğinde -ekmek pişirirken bilincini kaybetmiş, öne doğru devrilmiş ve yüzü hamura girip boğulmuştu- elindeki orağı bıraktı, gıkı çıkmadan Adlerkante'nin üstüne kadar tırmanıp ağlamak için gölgeli bir yer aradı.

Ninenin cansız bedeni üç gün boyunca evle ahır arasındaki küçük odada, bir tabutta sergilendi. Oda zifiri karanlıktı, pencereler karartılmıştı ve duvarlar siyah bezlerle örtülüydü. Ninenin elleri tahta bir tespihin üstüne kavuşturuldu ve yüzü, iki titrek mumla aydınlatıldı. Cesedin çürüme kokusu hızla bütün eve yayıldı; dışarıdaki boğucu yaz sıcağı, tüm aralıklardan ölü odasına giriyordu. Sonunda iki dev Haflinger atının çektiği cenaze arabası gelince çiftçiler vedalaşmak için son kez cenazenin etrafında toplandı. Kranzstocker naaşın üstüne kutsal su serpti. Hafifçe öksürerek birkaç lafı bir araya getirdi. "Nine artık gitti," dedi. "Nereye olduğu bilinemez, ama doğru olan olacak. Yaşlının öldüğü yerde yenilere yer açılır.

Amin!" Nine kaldırılıp arabaya konuldu ve her zaman olduğu gibi tüm köy ahalisinin katıldığı cenaze alayı yavaşça ilerlemeye başladı. Demircinin önünden geçerken isli kapı aniden açıldı ve demircinin köpeği dışarı fırladı. Tüyleri zift gibi karaydı ve bacakları arasından şişkin cinsel organı kıpkırmızı parlıyordu. Arabaya koşulmuş atların üstüne saldırdı. Arabacı kamçıyla sırtına vurdu, ama köpek hiç acı hissetmemiş gibi gözüküyordu. Atlardan birinin üstüne atladı ve arka ayaklarından ısırdı. Haflinger şaha kalktı ve geri püskürttü. Kocaman nalları köpeğin başına geldi, bir çatırtı duyuldu, köpek uludu ve boş bir çuval gibi toprağa düştü. Yaralı at önde, yana doğru sendeledi ve koşulu atları su birikmiş çukurlara çekilme tehdidiyle karşı karşıya bıraktı. Sehpadan fırlayıp hayvanların dizginine düşen arabacı koşulmuş atları yolda tutabilmeyi başardı, ama arkadaki tabut kaydı ve yana döndü. Nakil için üstünkörü kapatılmış, ancak mezarda çivilenmesi gereken kapak açıldı ve ölünün alt kolu aralıktan çıktı. Ölü odasındayken eli kar beyazdı, ama burada, parlak öğle ışığında, gölgeli dere kıyısında açan ve güneşe maruz kalınca hemen solan dağ menekşesinin yaprakları gibi sarı gözüküyordu. At, böğrü titreyerek durmadan önce son kez şaha kalktı. Egger ölü ninenin tabuttan sarkmış elinin sallandığını gördü, bir an sanki ona kendisiyle

vedalaşmak için el sallıyor gibi geldi, yalnız onun için, son kez bir Tanrı'ya emanet ol duası ediyormuş gibi. Kapak kapatıldı, tabut yerine itildi; artık cenaze alayı yoluna devam edebilirdi. Köpek arkada kaldı, sokakta yan yatmış olduğu yerde kramplar içinde çırpınıp kendi ekseninde ağzı kasılarak döndü. Demirci uzun bir tırpanla vurup hayvanı öldürmeden önce bir süre çene kemiklerinin çatırdaması duyuldu.

Bin dokuz yüz onda köyün kendi okulu inşa edildi ve küçük Egger her sabah ahır işinden sonra öteki çocuklarla birlikte, okuma yazmayı ve hesaplamayı öğrenmek için taze katran kokan sınıfa oturdu. Gizli bir iç direnci varmış gibi yavaş öğreniyordu, ama yine de zamanla okul tahtasındaki nokta ve çizgi karmaşasından biraz anlam çıkarmaya başladı; sonunda vadinin ötesindeki dünyalara ilişkin belirli önsezilerle birlikte korkular da uyandıran resimsiz kitapları bile okumaya hazır hale geldi.

Uzun bir kış gecesi, difterinin aldığı Kranzstocker'in en küçük iki çocuğunun ölümünden sonra çiftlikte azalan ellerin paylaştığı işler daha da ağırlaştı. Öte yandan artık Egger'in yatakta daha fazla yeri vardı ve bir parça ekmek için üvey kardeşleriyle uzun uzadıya kavga etmek zorunda kalmıyordu. Aslında öteki çocuklarla arasında hemen hemen hiç fiziksel

bir çatışma olmuyordu ve bunun tek nedeni Egger'in daha güçlü gelişmiş olmasıydı. Sanki doğa, kırılmış bacak meselesinden itibaren ona tazminat ödemeye çalışmıştı. On üç yaşında genç bir adamın kaslarına sahipti; on dört yaşındayken ilk kez altmış kiloluk bir çuvalı kaldırıp ambarının kapağından tahıl zeminine atmıştı. Güçlüydü, ama yavaştı. Ağır düşünüyor, ağır konuşuyor, ağır yürüyordu; her düşünce, her sözcük ve her adım izini bırakıyordu ve hatta onun görüşüne göre tam da ait oldukları yerde kalıyordu.

Egger'in on sekizinci doğum gününden (doğumuyla ilgili kesin bilgi alınamadığı için, belediye başkanı yaz mevsiminden gelişigüzel herhangi bir tarihi, mesela on beş ağustos bin sekiz yüz doksan sekizi doğum günü olarak saptadı ve ona uygun belgeler tanzim ettirdi) bir gün sonraydı; akşam yemeğinde sütlü çorbanın olduğu çömlek kap elinden kayıp boğuk bir patlamayla kırıldı. Çorba, az önce içine doğranmış ekmeklerle birlikte tahta döşemelerin üstüne döküldü ve sofra duası etmek için ellerini kavuşturan Kranzstocker ayağa kalktı. "Fındığı getir ve suya koy," dedi. "Yarım saat sonra görüşeceğiz."

Egger kamçıyı çengelden aldı ve dışarıda hayvanların su içtiği yalağa koydu, öküz sabanının üstüne oturup

ayaklarını sallandırdı. Yarım saat sonra çiftçi gözüktü. "Dayaklığı buraya getir!" dedi.

Egger sabandan atladı ve kamçıyı oluktan aldı. Kranzstocker kamçıyı havada tıslattı. Elinde büktü ve üstündeki hafif parlak su damlalarını süzdü.

"Pantolonunu indir," diye emretti çiftçi. Egger ellerini göğsünde kavuşturdu ve başını salladı.

"Şuna bak! Kahpe dölü, çiftçiye karşı gelmek istiyor!" dedi Kranzstocker.

"Ben huzur istiyorum, başka bir şey değil," dedi Egger. Çiftçi alt çenesini öne doğru kaydırdı. Sakal topaklarının arasına kurumuş süt artıkları yapışmıştı. Boynunda uzun, kıvrımlı bir damar zonkluyordu. Bir adım öne çıktı ve kolunu kaldırdı.

"Bana vurursan, seni öldürürüm," dedi Egger ve çiftçi kıpırdamadan durdu.

Egger sonraki yaşamında bu anı düşündüğünde ona sanki o ellerini göğsüne kavuşturmuş, çiftçi elindeki kamçıyla yumruğunu havaya kaldırmış, ikisi de gözlerindeki nefretle bütün akşam öyle karşı karşıya suskun durmuşlar gibi geliyordu. Gerçekte bu en fazla birkaç saniye sürdü. Bir su damlası kamçının üzerinden yavaş yavaş aşağı kaydı, bir titremeyle çö-

züldü ve yere düştü. Ahırdan ineklerin kısık çiğneme sesleri geldi. Evdeki çocuklardan biri kahkaha attı ve sonra yeniden sessizlik çöktü çiftliğe.

Kranzstocker ellerini indirdi. "Defol şimdi," dedi güçsüz bir sesle ve Egger gitti.

***

Andreas Egger sakat olarak addediliyordu, ama güçlüydü. İşlerin üstesinden gelebiliyordu, az şey istiyordu, hemen hemen hiç konuşmuyordu ve tarladaki güneş sıcağının yanı sıra ormanın keskin soğuğuna da dayanıyordu. Her işi kabul ediyor, aldığı işi güvenilir bir şekilde, hiç homurdanmadan yapıyordu. Tırmığı da tırpanı da kullanmayı biliyordu. Taze biçilmiş çimenleri çeviriyor, tezeği arabaya yüklüyor, taşları ve saman demetlerini tarladan sürükleyerek taşıyordu. Bir böcek gibi tarlada sürünüyor ve yolunu şaşırmış ineklerin ardından kayalara tırmanıyordu. Hangi odunun hangi yönde kesileceğini, kamanın nasıl sokulacağını, testerenin nasıl törpüleneceğini ve baltanın nasıl bileneceğini biliyordu. Hana seyrek gidiyordu, asla bir tabak yemekten, bir bardak biradan ve otlu brendiden fazlasına heves etmiyordu. Hemen hemen hiçbir geceyi yatakta geçirmiyor; çoğunlukla samanlıkta, tavan aralarında, hücre gibi yerlerde, ahırlarda ineklerin yanında uyuyordu.

Bazen ılık yaz gecelerinde taze biçilmiş çimenlerin üstüne bir yere battaniye yayıyor, sırtüstü uzanıp yıldızlı gökyüzüne bakıyordu. Sonra, sırf ondan hiçbir şey beklemediği için önünde, sonsuz uzakta duran geleceğini düşünüyordu. Ve bazen orada yeterince uzun kaldığında, sırtının altındaki toprağın yavaşça kalkıp indiğini hissediyor, o anlarda dağların nefes aldığını anlıyordu.

Yirmi dokuz yaşındayken Egger, samanlıkla birlikte küçük bir arsanın kirasına yetecek parayı bir araya getirebildi. Belde nerdeyse orman kenarının aşağısına kadar uzanıyordu, takriben köyden beş yüz metre kuş uçuşu uzaklıktaydı ve yalnızca dar bir patikayla Almerspitze'ye ulaşılıyordu. Aslında burası değersiz, sarp, çorak, sayısız sapkın kayayla örtülüydü ve Kranzstocker çiftliğinin arkasındaki kümes hayvanlarının otladığı çayırdan daha büyük değildi. Ama çok yakındaki kayaların arasından berrak, buz gibi soğuk, ufak bir kaynak suyu fışkırıyordu ve güneş sabahları burada, köyün dağ sırtına göre yarım saat erken doğuyor, Egger'in gecenin soğuk neminden donmuş ayaklarının altındaki toprağı ısıtıyordu. Etraftaki ormanlardan birkaç ağaç kesti, onları hemen oracıkta işledi ve kalasları sürükleyerek samanlığın çarpık duvarlarını desteklemek için götürdü. Temel için çukur kazdı, arsasını kaya taşlarıyla doldurdu;

bunlar hiç azalmıyor ve kurumuş topraktan her gece yeniden bitiyormuş gibi gözüküyorlardı. Taşları topluyor ve bu arada can sıkıntısından onlara isim veriyordu. İsimler bitince onlara sözcükler verdi. Ve günün birinde mülkünde, dağarcığındaki sözcüklerden daha fazla taş olduğuna kanaat getirince baştan başladı. Ne sabana ne de ineğe ihtiyacı vardı. Toprağı çiftlik için küçük, ama ufacık bir sebze bahçesi için yeterli büyüklükteydi. Sonunda yeni evinin etrafına alçak bir çit çekti ve sırf önünden geçen muhtemel ziyaretçileri durdurması amacıyla küçük bir tahta kapı yaptı.

Özetle güzel zamanlardı, Egger memnundu ve hayatı böyle devam edebilirdi. Ama sonra Boynuz Hannes olayı yaşandı. Her ne kadar onun suç ve adalet anlayışına göre kaybolan keçi çobanı için hiçbir şey yapamamış olsa da, dehşetli kar fırtınası olayından kimseye söz etmedi. Boynuz Hannes ölü olarak kabul ediliyordu; cesedinin bulunamamasına karşın Egger'in de bu konuda hiçbir tereddüdü yoktu. Ama o cılız yaratığın siste, gözlerinin önünde yavaşça yiten görüntüsünü artık unutamazdı.

Ancak Egger'in o günden sonra içinden asla silinmeyecek bir şey daha oldu: Bir kumaş kıvrımının, üst koluna kısa dokunuşundan sonra bir acı omuz-

larına, göğsüne inmiş ve sonunda kalbinin hizasında bir yerde sabitlenmişti. Çok ince bir sızıydı ve de Egger'in o ana kadarki yaşamında, Kranzstocker'in fındık kamçısıyla attığı dayaklar da dahil olmak üzere, tanıdığı acıların en deriniydi.

İsmi Marie'ydi ve bu, Egger'e göre dünyanın en güzel ismiydi. Kadın birkaç ay önce vadiye gelmişti; ayağında su geçiren pabuçlar, saçları toz içinde, iş arıyordu. İyi denk gelmişti, hancı beklenmedik hamileliği yüzünden hizmetçisini defetmişti. Marie'ye, "Ellerini göster," dedi. Hoşnutça başını salladı, parmaklarındaki nasırlara bakıp boş kadro için ona iş teklifinde bulundu. Kadın hemen müşterilere hizmet etmeye başladı, mevsimlik işçiler için düzenlenmiş bir iki odanın yataklarını yaptı. Tavukların sorumluluğunu üstlendi; bahçede, mutfakta, hayvan kesimine ve müşteri tuvaletlerinin boşaltılmasına yardımcı oldu. Hiç şikâyet etmiyordu, ne kendini beğenmişti, ne de nazlı. "Ondan uzak dur!" dedi hancı ve erimiş domuz yağıyla parlayan işaret parmağını Egger'in göğsüne bastırdı. "Marie aşk için değil, hizmet için burada, anladın mı?"

"Anladım," dedi Egger ve tekrar kalp hizasındaki o ince sızıyı hissetti. Tanrı'nın huzurunda yalan yoktur, diye düşündü, lokantacı fark etmez.

Pazar günü kiliseden sonra kadının yolunu bekledi. Beyaz bir elbise giymişti ve başında beyaz küçük bir şapka vardı. Şapka güzel görünüyor olmasına karşın Egger biraz küçük geldiğini düşündü. Köksaplar geldi aklına, bazı yerlerde orman toprağından koyu renkte çıkarlardı, aralarında bazen mucize gibi tek bir ak zambak açardı. Belki de şapka tam uygundu, Egger bilmiyordu. Bu işlerden anlamazdı. Kadınlarla ilgili deneyimi kilisenin en arka sıralarında oturup ince sesle söyledikleri ilahileri dinlediği, sabunla yıkanmış ve lavanta sürülmüş saçlarının pazar kokusundan neredeyse baygın düştüğü ayinlerle sınırlıydı.

"İsterdim ki," dedi kaba bir sesle, ama ne söyleyeceğini birden unuttuğu için cümleyi yarıda kesti. Bir süre kilisenin gölgesinde durup sustular. Kadın yorgun gözüküyordu. Yüzü hâlâ kilisenin loş ışığı altındaymış gibiydi. Sağ kaşında asılı duran minicik bir sarı çiçek poleni, hafif rüzgârla titriyordu. Kadın aniden güldü. "Şimdi birden hava soğudu," dedi. "Belki biraz daha güneşe gidebiliriz."

Kilisenin arkasından kıvrılarak Harzelkogl'a tırmanan orman yolunda yan yana yürüdüler. Çimenlerin arasında ufak bir dere şırıldıyor ve yukarıda ağaç tepeleri uğulduyordu. Çalılıkların her yerinde kızılgerdan kuşlarının cıvıltısı duyuluyordu, ancak tam

yanlarına yaklaştıklarında susuyorlardı. Açıklık bir yerde mola verdiler. Yukarıda, başlarının üstünde bir doğan hareketsiz duruyordu. Aniden kanatlarını çırptı ve yan yattı. Gökyüzünden düşüyormuş gibi. Bir anda onların görüş alanından kayboldu. Marie birkaç çiçek topladı ve Egger sırf canı istediği ve gücü yettiği için kafa büyüklüğünde bir taşı çalılıklara fırlattı. Dönüşte yıkılmak üzere olan bir köprüden geçerken, kadının alt kolunu tuttu. Elleri güneşte kalmış tahta parçası gibi pürüzlü ve sıcaktı. Egger elini zevkle yanağına koymak ve öylece durmak isterdi. Onun yerine büyük bir adım atıp hızla yürümeye devam etti. Başını ona çevirmeden, "Aman dikkat et," dedi. "Bilekler bu zeminde çok kolay burkulur!"

Her pazar, sonradan bazen de hafta içinde buluştular. Küçük bir kız çocuğuyken domuz ahırında sallantılı bir tahta çite tırmanırken düşüp ürkmüş bir anne domuz tarafından ısırıldığından beri, boynunun bir yanından öteki yanına uzanan, yirmi santim kadar, hilal şeklinde, kıpkırmızı bir yara izi vardı Marie'nin. Egger'i rahatsız etmiyordu bu. Yara izleri yıllar gibidir, diye düşünüyordu, birbiri ardına gelir ve hepsi birlikte ancak o zaman bir insan eder. Öte yandan onun çarpık bacağı da Marie'yi rahatsız etmiyordu. İkisi de çok az konuşuyorlardı. Yan yana yürüyor,

önlerinde topraktaki gölgelerini izliyor ya da oradaki bir taşın üstüne oturup vadiye bakıyorlardı.

Ağustos ayında bir öğleden sonra kadını arsasına götürdü. Eğilip çitin kapısını açtı ve önden yol verdi. Kulübeye badana yapmak zorunda kalacağını düşünüyordu; rüzgâr ve nem bilindiği gibi tahtayı aşındırırdı, o kadar çabuk olurdu ki anlayamazdın ve sonra rahatın kaçardı. İşte oraya biraz sebze ekmişti, kereviz mesela, neredeyse adam boyunu geçmişti. Güneş burada yukarıda, aşağıda vadide olduğundan görece daha parlaktı. Bu durum yalnız bitkilere iyi gelmiyordu, ruhu da ısıtıyordu. Ve tabii manzara da unutulmamalı, dedi Egger ve koluyla geniş bir kavis çizerek güzel havalarda daha da ötelere açılan çevreyi tasvir etti. İçeriye de badana yapacağını ve duvarın rengini açıkladı. Tabii boya, dayanıklı olması için su yerine taze sütle karıştırılmalıydı. Ve mutfağın daha iyi düzenlenmesi gerekirdi, ama en azından en gerekli olanlar mevcuttu, tencere, tabak, çatal bıçak türü şeyler, fırsat bulunca da tavaları ovalayacaktı. Bir ahıra ihtiyacı yoktu aslında, çünkü inekler için ne yeri vardı ne de zamanı, nasıl olsa çiftçi olmak istemiyordu. Çiftçi olmak aslında bir insanın bir ömür boyu kendi arazisinde sürünmesi ve bakışlarını yere indirip toprakta debelenmesi demekti. Oysa onun gibi bir erkeğin kendi dar, sınırlı toprağından

bakışlarını kaldırıp mümkün olduğunca uzağa, ileriye bakması gerekirdi.

Egger hayatında, hiç Marie'nin arsasını o ilk ziyaret ettiğindeki kadar çok konuştuğunu hatırlamıyordu. Sözcükler ağzından gelişigüzel dökülüyor, bu arada kendisi de hayretle dinliyordu; nasıl da apaçık tamamen kendiliğinden birbiri ardına diziliyor ve ancak söyledikten sonra birlikte hayret edilecek şekilde kesin anlamlı görünüyorlardı.

Dar kıvrımlı yollardan vadiye inerken Egger yeniden sustu. Kendini tuhaf hissediyordu ve sebebini bilmese de biraz utanıyordu. Dönüş yolunda biraz ara verdiler. Çimenlere oturdular ve devrilmiş kızıl kayın ağacının gövdesine sırtlarını dayadılar. Ağaç son yaz günlerinin sıcaklığını depolamıştı, kurumuş yosun ve reçine kokuyordu. Etrafındaki zirveler, berrak gökyüzüne yükseliyordu. Marie porselen gibi göründüklerini düşünüyordu ve Egger, hayatında hiç porselen görmemiş olmasına karşın ona hak verdi. O zaman yürürken dikkat edilmesi gerektiğini söyledi Egger, yanlış bir adımla bütün manzara çatlayabilir ya da sayısız doğa parçacıklarına bölünebilirdi. Marie güldü. "Kulağa komik geliyor."

"Evet," dedi Egger. Sonra kafasını öne eğdi, ne yapacağını bilmiyordu. Ayağa kalkmak, bir kaya parçasını

kavrayıp bir yerlere atmak istedi. Mümkün olduğu kadar yükseğe ve uzağa. Ama birden kadının omuzlarını kendi omuzlarında hissetti. Kafasını kaldırdı ve "Artık dayanamayacağım!" dedi. Ona döndü, yüzünü ellerini arasına alıp öptü.

"Aman!" dedi kadın. "Amma güçlüsün!"

"Affedersin," dedi Egger ve korkuyla ellerini çekti.

"Yine de güzeldi," dedi kadın.

"Canın acımasına rağmen mi?"

"Evet," dedi kadın. "Çok güzel."

Kadının yüzünü tekrar ellerine aldı ve bu kez bir tavuk yumurtasına ya da yeni yumurtadan çıkan bir civcive dokunur gibi tuttu.

"İşte böyle iyi," dedi kadın ve gözlerini kapattı.

En iyisi daha aynı gün, ama en geç ertesi gün ona evlenme teklif etmekti. Ama nasıl yapacağını bilmiyordu. Geceler boyunca bizzat inşa ettiği evinde, kapı eşiğine oturdu ve düşünceleri kendi eksiklikleri üzerinde dolanırken ayın aydınlattığı çimende gözlerini ayaklarına dikti. Çiftçi değildi ve olmak da istemiyordu. Zanaatkâr, orman işçisi ya da yayla çobanı da değildi. Dürüst olmak gerekirse ekmeğini,

tüm mevsimler ve geçici işler için yardımcı, kiralık çiftlik işçisi olarak kazanıyordu. Böyle bir adam her işe yarardı, ama koca olmaya değil. Kadınlar bir müstakbelden daha fazlasını beklerler, Egger onları öyle çok tanıdığını zannediyordu. Ona kalsa hayatının geri kalan kısmında bir yol kenarında, Marie'yle el ele o reçineli ağaç gövdesine yaslanmış bir şekilde otururdu. Ama yalnız ona kalmıyordu işte. Bu dünyadaki görevlerini biliyordu. Marie'yi koruyacak ve ona bakacaktı. Bir erkek, kendi toprak parçasının üstünde olabildiğince ileriye bakabilmek için bakışlarını kaldırmalı demişti ona. Sözünde de duracaktı.

Egger, vadinin öteki yakasında, bayırdaki çayıra tamamen yayılmış ve köy sakinlerinin sayısından daha fazla kişiye ödeme yapan Bittermann & Oğulları şirketinin deposunu aradı. Yeni işçi alımından sorumlu yöneticinin barakasını sorup soruşturdu ve yadırgar bir halde çekinerek büroya girdi, çünkü sanki yosunlar üstünde yürüyormuş gibi ayak seslerini kesen, tüm zemine yayılmış halıyı kaba çizmeleriyle zedelemekten korkuyordu. Yetkili yönetici ağır bir adamdı, yara izi olan dazlak kafası kısa kesilmiş saçlarla çevrelenmişti. Siyah tahtadan bir yazı masasının arkasında oturuyordu ve sıcağa rağmen, koyun kürküyle astarlanmış bir deri ceket giyiyordu. Dosya istifinin üstüne eğilmiş bir halde alçakta oturuyordu

ve Egger'in girişini fark etmemiş gözüküyordu. Ama Egger tam bir gürültü yapıp dikkatini çekeceği sırada, beklenmedik bir şekilde kafasını kaldırmıştı.

"Sen topallıyorsun," dedi yönetici. "Böyle birine ihtiyacımız olamaz."

"Bu çevrede benden daha iyi bir işçi yok," diye yanıtladı Egger. "Güçlüyümdür. Her şeyi beceririm. Her şeyi yaparım."

"Ama topallıyorsun."

"Vadide belki," dedi Egger. "Dağda bir tek ben düzgün yürüyorum."

Yönetici yavaşça arkasına yaslandı. Siyah bir örtü gibi Egger'in yüreğine yayılan bir sessizlik çöktü odaya. Beyaz badanalı duvara dikti gözlerini ve bir an neden buraya geldiğini tamamen unuttu. Yönetici göğüs geçirdi. Elini kaldırıp Egger'i görüş zaviyesinden silmek ister gibi bir el hareketi yaptı. "Bittermann & Oğulları'na hoş geldin. Alkol yok, fahişeler yok, sendika yok. İş, yarın sabah beş buçukta başlıyor!"

Egger, ağaç kesimine ve her biri, köyün en yüksek binası kilisenin birkaç metre üstünden düz bir çizgide dağa kadar uzanan mesafeyi bağlayan, elli metre uzunluğundaki muazzam demir kirişlerin

kurulmasına yardım ediyordu. Demir, kereste ve çimentoyu bir yukarı bir aşağı sürüklüyordu tepe boyunca. Orman toprağında temel kazıyor ve kayalarda patlatma ustasının dinamit çubuklarını koyacağı kol kalınlığında delikler açıyordu. Patlama sırasında diğerleriyle birlikte, emniyet mesafesindeki sağlı sollu ağaçların kesildiği geniş orman yolunda yatan ağaç kütüklerinin üstüne çömeliyorlardı. Elleriyle kulaklarını kapatıyor, patlamaların dağı nasıl titrettiğini altlarında hissediyorlardı. Çevreyi onun kadar iyi tanıyan başka biri olmadığından, bir de başı dönmediğinden önden gönderiliyor ve sondaj mahallindeki ilk kişi o oluyordu. Taş yığınlarına çıkıyor, kayaların arasından tırmanıyor ve yalnızca ince bir halata tutunarak, sert kayada, taş matkabın doğrudan yüzüne yönelttiği toz bulutuna bakarak asılı duruyordu. Egger kayalarda çalışmayı seviyordu. Burada yüksekte hava serin ve berraktı, bazen kaya kartallarının çığlıklarını duyuyor ya da kendi gölgesinin sessizce kayaların üstünde süzüldüğünü görüyordu. Sık sık Marie'yi düşünüyordu. Sıcak, pürüzlü ellerini ve kavisli şeklini zihnine kazıdığı yara izini.

Egger sonbaharda bir huzursuzluk hissetti. Nihayet Marie'ye evlenme teklif etmenin zamanı geldiğini düşünüyordu, ama hâlâ nasıl yapacağını bilmiyordu.

Akşamları kapı eşiğine oturup dağınık düşünceleri arasında kayboluyor, kendini hayallere kaptırıyordu. Bunun gelişigüzel bir teklif olamayacağını düşünüyordu. Bir anlamda aşkının büyüklüğünü içinde taşıyan, daima Marie'nin aklında kalacak ve yüreğini yakacak bir şey olmalıydı. Yazarak bir şeyler yapmayı düşündü, ama yazması konuşmasından da nadirdi, yani neredeyse hiç yazmazdı. Ayrıca ona göre böyle bir mektubun pek yararı olmazdı. Tüm düşüncelerinin ve duygularının zenginliği bir kâğıt parçasına nasıl sığardı? En iyisi aşkını, vadide her yerden herkesin görebileceği şekilde dağa kocaman yazmaktı. Ormanda açık alanların sınırında birlikte inatçı köksapları söktüğü arkadaşı Thomas Mattl'a sorundan bahsetti. Mattl deneyimli bir ormancıydı ve şirketin en eski çalışanlarından biriydi. Yaklaşık otuz yıldır değişen ekiplerle birlikte, kalkınma adına ormanı açmak için dağlık bölge boyunca metal karkas ya da beton kazıkları toprağa dikme işini yapıyordu. Yaşına ve onun deyimiyle bir grup kudurmuş köpek dişlerini geçirmişçesine ağrıyan kuyruk sokumuna rağmen çalılıklarda çevik ve eli çabuk dolaşıyordu. "Aslında dağa bir şeyler yazmanın bir yolu var," diyerek elini sakallı yüzünde gezdirdi Mattl, "şeytanın mürekkebiyle, yani ateşle." Gençliğinde birkaç yaz mevsimi boyunca kuzey bölgelerde köprü yapımı için

ağaç kesmişti ve bu arada gün dönümünde dev ateş resimlerinin tutuşturulduğu ve dağın aydınlatıldığı İsa'nın Kalbi Ateşi'nde bulunmuştu. Ateşle resim yapılabiliyorsa yazı da yazılabilir, diye düşünüyordu. Örneğin Marie'ye böyle bir teklif yapmak. Üç dört sözcük, fazlası tabii olmaz, daha fazla yapılamaz. *Beni istiyor musun?* Ya da *Hadi gel tatlım!* gibi kadınların hoşuna gidecek bir şeyler.

"Öyle olur," diye ekledi Mattl dalgın bir şekilde. Sonra elini başının arkasına uzattı ve yakasına takılmış ince, küçük bir tomurcuk dalı aldı. Beyaz küçük tomurcukları ardı ardına ısırdı ve karamelli bonbon gibi emdi.

"Evet," dedi Egger. "Böyle olabilir."

İki hafta sonra, ekim ayının ilk pazar günü öğleden sonra geç saatlerde Egger'in ekibinin en güvenilir on yedi adamı, Mattl'ın boğuk, gürleyen emirleri altında iki yüz elli bir buçuk kilogram ağırlığında, talaşla doldurulmuş ve petrol emdirilmiş keten torbacıklarını yaklaşık iki metre arayla kenevir halatla çizilen bir çizgi boyunca döşemek için Adlerkante'nin üstündeki taş yığınlarına çıktı. Egger birkaç gün önce planlarını açıklamak ve onların yardımını almak için adamları işten sonra kantin çadırında toplamıştı. "Yetmiş groşen ve çeyrek litre otlu brendi alacaksı-

nız," dedi ve bakışlarını adamların kirli yüzlerinde gezdirdi. Parayı son birkaç haftalık yevmiyesinden biriktirmiş, bozuk paraları küçük bir mum torbasında toplamıştı ve kapı eşiğinin altındaki çukurda saklamıştı.

"Seksen groşen ve yarım litre brendi istiyoruz," dedi siyah saçlı makine tesviyecisi, birkaç hafta önce şirkete Lombardiya'dan katılmıştı ve buhar kazanı misali harareti sayesinde ekipte hızla belli bir otoriteye sahip olmuştu.

"Doksan groşen ve brendi yok," diye yanıt verdi Egger.

"Brendi olmalı."

"Altmış groşen ve yarım litre."

"Anlaştık!" diye bağırdı siyah saçlı ve pazarlığı teyit etmek için yumruğunu masaya patlattı.

Thomas Mattl çoğu zaman bir kaya çıkıntısına oturuyor ve adamları kontrol ediyordu. Torbaların hiçbir şekilde iki metreden fazla birbirinden ayrı durmaması gerekiyordu, sonra yazıda boşluklar oluşabilirdi. "Aşk delikli harflerle yazılmaz, salak herif!" diye bağırıp yumruk büyüklüğünde bir taşı, mesafeleri biraz fazla bırakan genç iskeleciye doğru fırlattı.

Tam güneş batarken tüm torbalar yerleştirilmişti. Dağların üstüne gece çöküyordu. Mattl bulunduğu kayadan ilk harfin ilk torbasına doğru sürünüp aşağı indi. Adamların eşit aralıklarla dağılım yaptıkları yamacı inceledi. Pantolonuna vurarak tozu silkeledi, cebinden bir kutu kibrit çıkardı ve önündeki toprağa saplanmış, petrollü bez parçası sarılı sopayı tutuşturdu. Meşaleyi aldı, başının üstünde çevirdi ve hayatında başarabildiği en tiz, en yüksek sevinç çığlığını attı. Hemen hemen aynı anda taşlı arazide on altı meşale harekete geçti ve adamlar çizgiyi olabildiğince hızla dolaşarak torbaları birbiri ardına tutuşturdular. Mattl sessizce kıs kıs güldü. Keyifle onu bekleyen brendiyi düşündü, bu arada dağların üzerinden derinlere çöken gecenin serin nefesini ensesinde hissediyordu.

Tam o sırada aşağıda vadide, Andreas Egger kolunu Marie'nin omuzuna attı. Gün batımında eski tahta köprüdeki kütükte buluşmak üzere sözleşmişlerdi. Kadının tam zamanında gelmesi Egger'i rahatlattı. Açık renk keten bir elbise giymişti ve saçları sabun, saman ve Egger'e göre, biraz da domuz kızartması kokuyordu. Ceketini kütüğün üstüne seren Egger, Marie'ye oturmasını işaret etti. Ona hiç unutamayacağı bir şey gösterecekti. "Güzel bir şey mi?" diye sordu Marie. "Olabilir," dedi. Yan yana oturdular

ve sessizce güneşin dağların arkasında kayboluşunu izlediler. Egger kendi kalp atışlarını duyuyordu. Bir ara ona öyle geldi ki, altındaki küflü tahta yeniden hayat bulmuş gibi kalbi göğsünde değil kütükte çarpıyordu. Sonra çok uzaktan Thomas Mattl'ın çığlığını duydular, karanlıkta Egger eliyle işaret etti. "Bak," dedi. Bir saniye sonra vadinin öteki yakasında, yukarıda on altı ışık parıldamaya başladı ve bir küme ateş böceği gibi her yöne hareket etti. Kıvrımlı çizgilerde birleşen ışıklar giderken alevden damlaları ziyan ediyorlarmış gibi gözüküyorlardı. Egger Marie'nin bedenini yanında hissetti. Elini omuzuna attı ve sessiz nefesini duydu. Karşıdaki yamacın üstünde, gittikçe geniş kavisler ve yuvarlak şekiller oluşturarak birleşen ateş dizisi salınıyordu. En sonda solda iki nokta parladı ve Egger, bu son iki petrollü torbayı tutuşturanın, kaya taşlarının üzerinden sürünerek gelen emektar Mattl olduğunu anladı. Parıldayan harflerle dağa yazılmış koskocaman *SENİN İÇİN MARIE* uzaklardan, vadideki herkes tarafından görülebilir büyüklükte duruyordu. "M" harfi bayağı eğriydi, ayrıca bir parçası eksikti, ortadan yırtılmış gibi duruyordu. Belli ki torbalardan en az ikisi tutuşmamıştı ya da yerleştirilmemişti. Egger derin bir nefes aldı, sonra Marie'ye döndü ve karanlıkta yüzünü görmeye çalıştı. "Karım olmak ister misin?"

"Evet," diye öyle alçak sesle fısıldadı ki kadın, doğru duyup duymadığından emin olamadı Egger. "Olmak istiyor musun?" diye bir kez daha sordu.

Kadın kararlı bir tonda, "Evet, istiyorum," dedi ve Egger, kütükten arkaya devrilecek gibi oldu. Ama yerinde kaldı. Sarıldılar. Birbirlerinden ayrıldıklarında, dağdaki ateş sönmüştü.

Egger'in geceleri artık yalnız geçmiyordu. Yatakta yanında sessizce nefes alan karısı yatıyordu, yorganın altında bütün hatlarıyla orta çıkan ve haftalardır gittikçe daha iyi tanımış olmasına karşın, hâlâ akıl almaz bir mucize gibi gözüken bedenine bakıyordu. Şimdi resmî olarak otuz üç yaşındaydı ve görevlerini biliyordu. Marie'yi koruyacak, ona bakacaktı, bunu dillendirmişti ve sözünü tutacaktı. Onun için de bir pazartesi sabahı Egger yöneticinin yazı masasının önünde durup, "Daha çok iş istiyorum," dedi ve yün beresini elinde döndürdü. Yönetici kafasını kaldırıp canı sıkkın suratına baktı, "Kimse daha çok iş istemez!"

"Ben istiyorum ama. Çünkü benim bir ailem olacak."

"Öyleyse sen fazla iş değil, daha fazla para istiyorsun."

"Siz öyle düşünüyorsanız öyledir."

"Evet, galiba ben öyle görüyorum. Ne kadar kazanıyorsun şimdi?"

"Saati altmış groşen."

Yönetici arkasına yaslandı ve tozlu camın ardında Hahnenzinne'nin beyaz tepelerinin belirdiği pencereden dışarı baktı. Bir elini yavaşça dazlak kafasının üstünde gezindirdi. Nefesini tutup bıraktı ve Egger'in gözlerine baktı.

"Seksen alacaksın, ama her bir groşen için kendini paralamanı, yırtınmanı istiyorum. Yapar mısın?"

Egger başını salladı, yönetici de içini çekti. Sonra da Egger, o an anlamadığı halde, hayatı boyunca hiç unutmayacağı bir şey söyledi:

"Bir adamın saatleri satın alınabilir, günleri çalınabilir ya da tüm yaşamı gasp edilebilir. Ama kimse bir adamın yalnızca tek bir anını alamaz. Durum budur ve şimdi beni rahat bırak."

***

Bittermann & Oğulları şirketinin ekipleri bu arada ağaç sınırının bir hayli ötesine geçip çalışmayı tamamladı ve ormanda hemen hemen bir buçuk kilometre uzunluğunda, bazı yerlerde otuz metre kadar genişlikte bir yara izi bıraktı. Karleitner tepesinin

hemen altında planlanan dağ istasyonuna yaklaşık dört yüz metre kadar vardı, ama arazi sarp ve ulaşılmazdı; son kesimde asılı kayalarla taçlandırılmış, şeklinden dolayı yerel halk tarafından dev kafatası denen, neredeyse tam dik duran bir yamacın aşılması gerekiyordu. Egger günlerce dev kafatasının çenesinin altındaki granitte, içinde kol büyüklüğünde tutucu vidaların sıkıştırılacağı delikler açtı, bakım teknikerinin söylediğine göre bunlar daha sonra uzun metal merdiveni taşıyacaktı. Egger, gizli bir gururla günün birinde hayatını yalnız ona ve onun becerisine borçlu olduklarını bilmeden bu merdiveni tırmanacak adamları düşündü. Kısa dinlenme molası sırasında bir kaya çıkıntısına çömelip oturdu ve vadiye baktı. Eski yol birkaç haftadır çakıl döşenerek katranlanıyordu. Kazma kürekle sıcak asfaltı düzleyen adamları sisli pusun içinde, karartı halinde görebiliyordu; bu kadar uzak mesafeden sessiz sedasız çalışıyor gibiydiler.

Kışın hâlâ maaş cetvelinde olan az kişiden biri de Egger'di. Aralarında yaşam boyu edindiği orman deneyiminin şirket için son derece işe yarar olduğunu kanıtlamış Thomas Mattl'ın da olduğu bir avuç adamla birlikte ormandaki ara yolları genişletmek, taşlardan, atık ağaçlardan ve köksaplardan arındırmak için yola çıktı. Sık sık bellerine kadar kara batıyor;

rüzgâr, donmuş kar kristallerini kaba öğütülmüş tahıl taneleri gibi yüzlerine kanatırcasına çalarken onlar kökleri topraktan kazıyıp çıkarıyorlardı. Çalışırken sadece en gerekli olan şeyleri konuşuyorlardı, öğle tatilinde bile karla kaplı çam ağacının altına suskun oturuyor ve kuru ekmeklerini ateşe tutuyorlardı. Ardı ardına çalılıkları sürünerek geçiyor ya da fırtınada bir kayanın rüzgârdan koruyan siperine oturup soğuktan çatlayan ellerine hohluyorlardı. Hayvan gibi olduklarını düşünüyordu Egger; toprakta sürünüyor, bir sonraki ağacın arkasında hacet görüyorlardı ve öyle kirliydiler ki çevreden güçlükle ayırt ediliyorlardı. Sık sık evde onu bekleyen Marie'yi düşünüyordu. Artık yalnız değildi, bu hâlâ alışılmadık bir duygu olsa da onu, soğuktan taş gibi donmuş çizmelerini korlu küllerine soktuğu ateşten daha çok ısıtıyordu.

İlkbaharda karların erime zamanı geldiğinde ve ormanın her yerinde damlaların gizemli pıtırtılarıyla lıkırtılar başladığında, Egger'in ekibinde kaza oldu. Kar kütlesiyle bükülmüş bir fıstık çamının altında çalışırken keskin bir çatlama sesiyle ağaçtaki gerilim çözüldü, gövdeden adam boyunda bir çam kırığı dışarı doğru yaylandı ve genç oduncu Gustl Grollerer'in sağ kolunu kesip kopardı. Talihsiz bir şekilde bir sonraki balta vuruşu için kolunu başının üstüne kaldırmıştı. Grollerer yere düştü ve iki metre

uzakta orman toprağında uzanan ve parmakları hâlâ baltanın sapını kavrayan koluna baktı. Bir an için olay yerine tuhaf bir sessizlik çöktü; sanki tüm ormanın nefesi kesilmiş, donup kalmıştı. Sonunda ilk harekete geçen Thomas Mattl oldu. "Aman Tanrım!" dedi, "Çok kötü gözüküyor." Alet kutusundan ağaç kabuğunu soymak için kullanılan burgulu teli getirdi ve Grollerer'in koyu kan fışkıran güdük koluna geçirip bütün gücüyle çekti. Grollerer böğürmeye başladı, üst bedenini oradan oraya attı ve sonra kendinden geçti.

"Birazdan halledeceğiz," dedi Mattl ve mendilini yaraya sardı. "Kimse bütün kanını o kadar çabuk kaybetmez!" Adamlardan biri dalları uygun bir şekilde kesip sedye yapmayı önerdi. Bir başkası kolunu avuç dolusu orman otlarıyla ovmaya girişti, ama hemen itelendi. Sonunda yapılacak en iyi şeyin yaralıyı olduğu gibi köye taşımak, dizel kamyonun yük kasasına kuşaklarla bağlayıp hastaneye götürmek olduğu konusunda hemfikir oldular. Lombardiyalı makine tesviyecisi Grollerer'i yerden kaldırdı, pörsük bir çuval gibi omuzlarının üstüne yerleştirdi. Kola ne olacağı konusunda kısa bir tartışma çıktı. Sarıp yanlarında götürmeyi teklif etti birisi, belki doktorlar onu yeniden dikebilirlerdi. Birileri, bu lanet doktorlar henüz hiç kol dikmedi, diye itiraz etti; böyle

bir şey olursa Grollerer'in yanında yalnızca cansız ve çirkin bir şekilde asılı duracak ve hayatının geri kalan kısmında ona zorluk çıkaracaktı. Sonra tartışmayı bitiren bizzat Grollerer oldu, tekrar ayıldığında, tesviyecinin sırtında kafasını kaldırdı:

"Kolumu ormana gömün. Belki ondan frenk üzümü yetişir."

Diğer adamlar sabık oduncu Gustl Grollerer ile köye giderken, Egger'le Thomas Mattl kolu gömmek için kaza yerinde kaldılar. Kolun üzerinde durduğu ağaç yaprakları ve toprak kandan koyulaşmıştı, baltanın sapından çözerken parmakları bal mumu gibi donuk ve soğuktu. İşaret parmağının ucuna kapkara ufak bir odun kurdu tünemişti, Mattl önünde yerde duran kaskatı kolu aldı ve kısılmış gözlerle inceledi. "Çok tuhaf," dedi. "Az önce Grollerer'in bir parçasıydı, şimdi ölü ve çürük bir ağaç dalından farksız. Ne dersin, Grollerer gerçekten hâlâ Grollerer mi?"

Egger omuz silkti. "Neden olmasın? Evet, yalnızca tek kollu Grollerer."

"Peki ya ağaç iki kolunu koparmış olsaydı?"

"O zaman da. Hâlâ Grollerer."

"Diyelim ki iki kolu, iki bacağı ve kafasının yarısı yok olsaydı?"

Egger düşündü. "Muhtemelen o zaman da Grollerer olurdu. Bir şekilde yani..." Artık o da pek emin değildi.

Thomas Mattl içini çekti. Elini yavaşça alet çantasına koydu ve hep birlikte birkaç kürek darbesiyle toprakta bir çukur açtılar. Bu arada orman tekrar nefes almaya başlamıştı, başlarının üstünde kuşlar ötüyordu. Gün boyu hava serindi, ama şimdi bulut tabakası açılıyordu ve yaprak çatısının aralarından titrek, parlak demetler halinde süzülen güneş ışıkları toprağı yumuşatıp çamurlaştırıyordu. Kolu küçük mezarına koydular ve kürekle kapattılar. En son parmaklar kayboldu. Bir an topraktan kalın un kurtları gibi çıktılar, sonra yok oldular. Mattl tütün kesesini çıkardı ve kendi oyduğu erik ağacından piposunu doldurdu.

"Ölmek rezil bir iş," dedi. "Zamanla azalıyorsun. Birinde çabuk oluyor, bir başkasında iş uzayabiliyor. Doğumdan itibaren art arda kaybediyorsun: Önce ayak parmağını, sonra kolunu, önce bir dişini, sonra bütün dişlerini, önce bir hatıranı, sonra bütün hafızanı, böyle böyle, hiçbir şey kalmayıncaya kadar.

Sonra senden kalan son artığı bir çukura atıyorlar, kürekle kapatıyorlar ve bitiyor."

"Bir de soğuk olacak," dedi Egger. "İnsanın ruhunu kemiren bir soğuk." İhtiyar ona baktı. Dudaklarını büktü ve piposunun sapını ucu ucuna geçerek, kenarlarına Grollerer'in kanının bulaştığı kalleş fıstık çamına giden bir tükürük savurdu. "Zırva. Hiçbir şey olmayacak, soğuk da olmayacak, ruh da. Ölü ölüdür, bitti. Sonrası yok, o yüce Tanrı da yok. Tanrı olsaydı, cenneti bu kadar korkunç uzak olmazdı!"

Thomas Mattl'ın kendisi de o günden tam dokuz yıl sonra bu dünyadan ayrıldı. Hayatı boyunca çalışırken ölmek istemişti, ama başka türlü oldu. Mattl kampın yegâne küvetinde banyo yaparken uyuyakaldı. Aşçılardan biri ufak bir ücret karşılığında bu külüstür, demir küveti kiralıyordu. Uyandığında su buz gibi soğuktu ve soğuk algınlığını atlatamadı. Birkaç gece ter içinde ranzasında yattı, ya uzun zaman önce ölmüş annesi ya da "kan emici orman şeytanı" etrafında dönen anlamsız şeyler sayıkladı. Ve bir gün ayağa kalktı, artık sağlıklı olduğunu, işe gitmek istediğini söyledi. Pantolonunu ayağına geçirip kapıya gitti, başını güneşe doğru uzattı ve düşüp öldü. Onu, köy mezarlığının yanındaki, şirketin belediyeden satın aldığı sarp çayırlığa gömdüler. Neredeyse mevcut

tüm çalışma arkadaşları ona veda etmek için toplanmıştı; bir ekip şefince derlenen, Mattl'ın dağdaki zor işi ve temiz kişiliğini anlatan kısa veda konuşması dinlediler.

Thomas Mattl, Bittermann & Oğulları iflas ettiği bin dokuz yüz kırk altı yılına kadar şirket çalışanları arasında, resmen hayatını kaybeden toplam otuz yedi adamdan biriydi. Gerçekte ise otuz yıldır gittikçe daha hızlı genişleyen teleferik sanayi için hayatlarını kaybedenlerin sayısı çok daha fazlaydı. Son gecelerinden birinde bir kez, "Her bir gondol için biri toprak altına giriyor," demişti Mattl. Ama diğerleri son kalan aklını ateşin yaktığını düşündükleri için onu çok ciddiye almamışlardı.

Andreas Egger'in Bittermann & Oğulları şirketindeki ilk yılı böyle sona erdi ve I. Wendenkogler teleferiği (Bu resmî ismiydi, aslında yalnızca belediye başkanı ve turistler tarafından kullanılıyordu. Yerel halk, ön tarafı biraz alçak olan iki ışık mavisi vagonun belediye başkanının eşini hatırlatması nedeniyle ona Mavi Liesl diyordu) dağ istasyonunda yapılan büyük bir açılış töreniyle hizmete girdi. İnce takım elbiseler ve ince giysiler içinde uzaktan gelen büyük bir kalabalık kibar insan kitlesi, üşüyerek platformda dikildi ve papaz, cübbesi bedeninin etrafında bir küçük karganın

dağılmış tüyleri gibi uçuşurken hayır duasını rüzgâra karşı bağırırdı. Egger, Dev Kafatası'nın altındaki dağ yakasına dağılmış meslektaşlarının ortasında duruyordu ve yukarıdaki platformda insanların alkışladığını her gördüğünde kollarını yukarı kaldırıyor ve coşkuyla çığlık atıp tezahürat yapıyordu. Yüreğinde, kendi gücünü (hayal gücü dahil) bayağı aşan garip bir taşkınlık ve gurur duygusu vardı. Kendini büyük bir şeyin parçası gibi hissediyordu ve bu ayırdına vardığı kadarıyla yalnızca vadideki yaşamı değil, bir şekilde tüm insanlığı ilerletecekti. Birkaç gün önce Mavi Liesl deneme seferinde temkinli bir şekilde sarsıntılarla, yine de kazasız belasız sallanarak en tepeye ilk çıktığından beri, dağlar ezeli kudretini biraz yitirmiş görünüyordu. Ve peşinden başka teleferikler de gelecekti. Şirket hemen hemen tüm işçilerle sözleşmesini uzatmıştı ve toplam on beş teleferiğin yapım planını sunmuştu. Aralarında yolcuların sırt çantaları ve kayaklarıyla vagonlar yerine açık havada süzülen tahta koltuklarda taşınmasını öngören tüyler ürpertici bir konstrüksiyon da vardı. Egger bu fikri oldukça gülünç buluyordu; ancak bu tür fantastik şeyleri akıl eden, iyimserliklerini ve daima lekesiz temiz ayakkabılarının parıltısını ne kar fırtınasında ne de yaz sıcağında yitiren mühendislere gizlice hayrandı.

Bir yarı ömür ya da yaklaşık dört on yıl sonra, yani bin dokuz yüz yetmiş iki yılı yazında Egger aynı yerde durdu, başının üstünde, yukarılarda gümüşi ışıltılı gondolların, bir zamanların Mavi Liesl'inin işlek ve güçlükle duyulan vınlaması eşliğinde süzülüp gidişini gözlemledi. Yukarıdaki platformda uzunca bir tıslamayla gondolların kapısı açılıyor, tüm yönlerden birbiri ardına akın eden bir turist kalabalığı çıkıyor ve renkli böcekler gibi dağın dört bir yanına dağılıyorlardı. Egger, akılsızca kayalara çıkan ve sürekli bir çeşit gizli mucize arıyormuş gibi görünen bu insanlara kızıyordu. Yollarına çıkıp onlara düşündüklerini söylemek isterdi, ama aslında kendisi de onları gerçekte neyle suçlayacağını bilmiyordu. Gizliden gizliye, hiç değilse bu kadarını kabul etmişti, onları kıskanıyordu. Kısa pantolonları ve spor ayakkabılarıyla kayalara atlayışlarını, çocuklarını omuzlara alışlarını, fotoğraf makinelerine gülüşlerini seyrediyordu. Oysa o, işe yaramayan, bir nebze dik gezebildiği için mutlu olan yaşlı bir adamdı. Uzun süredir dünyadaydı, nasıl değiştiğini ve her geçen yıl daha hızlı dönüyormuş gibi göründüğünü biliyordu ve çoktan yitip giden bir zaman kalıntısı, bir şekilde mümkün olduğu sürece, güneşe doğru uzanan dikenli bir ot gibi hissediyordu kendini.

Dağ istasyonunun açılış töreninden sonraki haftalar ve aylar Andreas Egger'in hayatındaki en mutlu zamanlar oldu. Kendisini ufak, ama adı kalkınma olan dev bir makinenin önemsiz olmayan bir çarkı gibi görüyordu ve bazen uykuya dalmadan önce, durmaksızın orman ve dağ yolunu açan bu makinenin göbeğinde oturduğunu ve kendi terinin sıcaklığında bu kesintisiz ilerlemeye nasıl katkıda bulunduğunu hayal ediyordu. *Kendi terinin sıcağında* lafını Marie'nin lokantada bankın altında bulduğu ve bazı geceler ona sesli okuduğu bölük pörçük dergiden alıntılamıştı. Dergide şehir modası, bahçe bakımı, genel ahlak ve evcil hayvanların davranışları için her türlü görüşün yanında bir de hikâye vardı. Yoksullaşmış bir Rus soylusuyla ilgiliydi, garip yeteneklerle kutsanmış bir çiftçi kızı olan sevgilisini, peşindeki köyün fanatik dindar ileri gelenlerinden, buna kızın kendi babası da dahildi, kurtarmak için bir kış boyu atlı arabayla Rusya'nın yarısını dolaşıyordu. Hikâye trajik bir sonla bitiyordu, ama Marie'nin sesinde işitilmesi zor titreşimlerle okuduğu ve Egger'de tuhaf bir tiksinmeyle büyülenme karmaşasına neden olan bayağı bir sözde *romantik sahne* vardı. Marie'nin ağzından dökülen kelimeleri dinliyor ve sanki yorganının altında bir ateşin yayıldığını hissediyordu; ona göre, bu ateş tüm kulübeyi yakabilirdi. Yoksullaşmış soyluyla çiftçi kız,

peşlerinde atlı sesleri ve takipçilerin öfkeli bağırışları, karla kaplı bozkırları atlı arabalarıyla hızla geçip giderken her seferinde kız korkuyla kendini kontun kollarına atıyor ve bu sırada yolculuktan kirlenmiş elbisesi adamın yanağını sıvazlıyordu. Egger artık tahammül edemedi. Yorganı tepip üstünden attı, gözlerini yukarıya, çatı kirişlerinin altında ışıldayan karanlığa doğru dikti. Marie o zaman dergiyi özenle yatağının altına koydu ve mumu üfledi. Karanlıkta "Gel," diye fısıldadı ve Egger itaat etti.

Bin dokuz yüz otuz beş yılı mart ayında Egger'le Marie gün batımından sonra kapı eşiğinde oturmuş, vadiyi seyrediyorlardı. Son hafta bol karlı olmuştu, ama iki gündür birdenbire çöken sıcak hava baharın habercisiydi, her yerde karlar eriyordu. Kırlangıç yavruları, gagalarını çatı oluğunun altındaki yuvalarının kenarından çıkarıp gün boyu etrafı dikizliyordu. Yavruların ebeveynleri sabahtan akşama kadar gagalarında kurtçuklar ve böceklerle yavrularına uçuyorlardı ve Egger, "Hepsinin dışkısı yeni bir temel çimentolamak için yeter," diyordu. Ama Marie kuşları seviyordu, onları kötülükleri evden uzaklaştıran, kanatlı birer uğur olarak görüyordu ve bu yüzden Egger'le pislikleriyle yuvalarında kalmalarında uzlaşmıştı.

Egger köyü seyrediyor ve bakışlarını vadinin karşı yakasında gezdiriyordu. Çoğu evde ışıklar çoktan yanmıştı. Bir süredir vadide elektrik vardı ve bazen orada burada yaşlı bir köylünün odasında oturmuş hayran hayran akkor ışığa baktığını görmek mümkündü. Kampta da ışıklar yanmıştı ve dar demir borulardan çıkan duman neredeyse dimdik bulutlarla kaplı akşam semasına yükseliyordu. Bulutlar sanki ince ipliklerle çatılara bağlanmış, vadinin üstünde asılı duran dev şekilsiz balonlar gibi gözüküyordu uzaktan. Mavi Liesl'in vagonları hareketsiz duruyordu ve Egger tam da o an, makine dairesinde çark mekanizmasını yağlamak için yağdanlıkla sağda solda sürünen iki bakım teknikerini düşündü. Başka bir teleferik de henüz bitmişti ve üçüncüsü için komşu vadideki ormanda ilk ikisinden de uzun ve geniş bir ağaçsız yol için kesime başlanmıştı. Egger önünde uzanan dik inişli, karlarla kaplı kendi ufak arsasına baktı. Küçük yumuşak bir memnuniyet dalgası yükseldi içinde, en iyisi zıplamak ve mutluluğunu dünyaya haykırmaktı, ama Marie yanında öyle sakin ve sessiz duruyordu ki yerinden kalkmadı.

"Belki daha fazla sebzemiz olabilir," dedi. "Bahçeyi büyütebilirim. Evin arkasını kastediyorum. Patates, soğan gibi şeyler."

"Evet, fena olmaz Andreas," dedi Marie. Egger ona baktı. Ona bir kez olsun adıyla hitap ettiğini hatırlamıyordu. İlk kez olmuştu, tuhafına gitti. Kadın elinin tersiyle alnını sildi ve Egger gözlerini çevirdi. "Bakalım böyle bir toprakta her şey yetişebiliyor mu, göreceğiz," dedi ve ayakkabısının ucunu donmuş toprağa soktu.

"Bir şeyler yetişir. Ve çok harika şeyler olur," dedi Marie. Egger tekrar ona baktı. Biraz arkaya yaslanmıştı ve girişin gölgesinde yüzünü görmek zordu. Yalnızca gözlerini sezmek mümkündü, karanlıkta parlayan iki damla gibi duruyordu.

Egger yavaşça, "Neden bana öyle bakıyorsun?" diye sordu. Birden, ona o kadar güvenen ve aynı zamanda o kadar yabancı olan bu kadının yanında otururken kendini huzursuz hissetti. Kadın üst bedeniyle bir parça öne doğru eğildi ve elini kucağına koydu. Eller ona olağanüstü yumuşak ve beyaz gözüktü. Birkaç saat önce baltayla yakacak odun kesmiş olmaları imkânsızdı. Kolunu uzattı, Marie'nin omuzuna dokundu ve hâlâ kucağındaki beyaz ellere bakarken gülümsediğini biliyordu.

Geceleyin Egger garip bir sesle uyandı. Duvarlara sürtünen belli belirsiz bir his, hafif bir fısıldamadan başka bir şey değildi. Karanlıkta uzanırken kulak kesildi. Yanında karısının sıcaklığını hissediyor, soluğunu duyuyordu. Sonunda ayağa kalktı ve dışarı çıktı. Ilık lodos rüzgârı onu itti, neredeyse kapıyı elinden koparıyordu, kara bulutlar gece göğünden hızla geçiyor ve aralarından soluk, şekilsiz bir ay parıldıyordu. Egger çimlerin üstüne, yukarı doğru zorlukla biraz yürüdü. Kar ağır ve ıslaktı, her yerde erimiş kar suyu şırıltılarla akıyordu. Sebzeleri, onlara ne yapılabileceğini düşündü. Toprak burada çok verimli değildi, ama yeterdi. Süt için bir keçi ya da hatta bir inek alabileceklerini düşündü. Durdu. Yukarılardan bir yerlerden gelen bir ses duymuştu, sanki dağın içinde bir şey iniltiyle patlamıştı. Sonra yoğun, gittikçe şiddetlenen bir gümbürtü işitti ve çok kısa bir süre sonra ayaklarının altındaki toprak sarsılmaya başladı. Aniden üşüdü. Gümbürtü birkaç saniye içinde delici, tiz bir tona dönüştü. Egger kıpırdamadan durdu ve dağın nasıl ötmeye başladığını dinledi. Sonra yirmi metre kadar uzaklıkta büyük bir karaltının sessizce hızla kayarak geçtiğini gördü, onun bir ağaç gövdesi olduğunu anlamıştı, kaçmaya başladı. Derin karın içinde eve doğru geri koşuyor ve Marie'ye sesleniyordu, işte o sırada bir şey onu

yakalayıp kaldırıverdi. Kendini sürükleniyormuş gibi hissetti ve karanlık bir dalganın altında kalmadan önce son gördüğü şey, bedeninin geri kalan kısmıyla bağlantısını kaybetmiş gibi havaya dikilen bacaklarıydı.

Egger tekrar kendine geldiğinde, bulutlar kaybolmuştu ve gecenin gökyüzünde ay parlak beyazdı. Işığında çepeçevre yükselen dağların buzla kaplı tepeleri tenekeyle preslenmiş izlenimi veriyor, keskinliği ve netliğiyle gökyüzünü delip geçiyormuş gibi gözüküyordu. Egger sırtüstü açıyla yatıyordu. Kafasını ve kollarını hareket ettirebiliyordu, ama bacakları kalçasına kadar karın içine batmıştı. Kazmaya başladı. İki elini kürek gibi kullanıp bacaklarını kardan kazıdı ve onları kurtardığında, önünde iki odun parçası gibi soğuk ve yabancı duran ayaklarına afallayarak baktı. Üst baldırını yumrukladı, "Sakın beni yalnız bırakma," dedi ve kan, derin bir ağrıyla ayaklara hücum ederken boğuk bir kahkaha attı. Ayağa kalkmayı denedi, ama hemen tekrar bükülüp kaldı. Hiçbir işe yaramayan bacaklarına küfretti, küçük bir çocuğunkinden daha güçsüz olan tüm bedenine küfretti. Kendi kendine, "Kalk bakalım!" diyerek tekrar denediğinde başardı ve ayağa kalktı. Çevre değişmişti. Çığ, ağaçları ve kayaları altına gömmüş, zemini düzleştirmişti. Kar kütlesi ay ışın-

da dev bir yorgan gibi uzanıyordu. Dağlara göre yönünü belirlemeye çalıştı. Görebildiği kadarıyla yukarıdaki yığılmış kar kümesinin arkasında olması gereken kulübesinden üç yüz metre aşağıdaydı. Yola koyuldu. Düşündüğünden de yavaş yürüyordu. Çığ karı kestirilemezdi, bir yerde taş gibi sert, zeminle kaynaşmış, iki adım sonra yumuşak ve tozşeker gibi olurdu. Ağrısı kötüydü. Daha çok düzgün olan bacağından yana endişe ediyordu. Her adımda etini delen bir demir çivi üst baldırına saplanmış gibi hissediyordu. Kırlangıç yavrularını düşündü. Şok dalgasına yakalanmadıklarını ümit etti. Yuva korunaklı bir yerde bulunuyordu, çatı gövdesini de sağlam yapmıştı. Yine de alt çapraz kirişleri güçlendirmesi gerekirdi, çatıyı taşlarla ağırlaştırır, arkasını yamacın derinine dayanan, birbirinin içine geçmiş istinat duvarlarıyla desteklerdi. Yüksek sesle, "Ama taşların düz olması lazım!" dedi kendi kendine. Bir an durup kulak kesildi. Hiçbir ses duyulmuyordu. Lodos cildi hafif ürperten ince bir esinti bırakarak ortadan kaybolmuştu. Yürümeye devam etti. Onu çevreleyen dünya sessiz ve ıssızdı. Bir an yeryüzünde son kalan insan olduğu duygusuna kapıldı, en azından vadideki son insan. Gülmeden edemedi, "Amma saçma!" dedi ve yürümeye devam etti. Kar kümesinin altında kalan, yolun sonundaki dik yolu

emekleyerek çıkmak zorundaydı. Parmaklarının altındaki kırıntılı kar ona acayip sıcak gelmişti. Garip bir şekilde ayağındaki ağrı kaybolmuştu, ama soğuk hâlâ kemiklerine işliyor, onları hafif ve cam gibi kırılgan hissediyordu. "Birazdan oradayım," dedi kendi kendine ya da Marie'ye ya da bir başkasına, ama aynı anda onu artık kimsenin duymayacağını biliyordu; üst bedenini tümseğin üstüne çektiğinde hıçkırarak ağlamaya başladı. Karın içine dik bir şekilde çöktü ve ay ışığının aydınlattığı evinin bulunduğu alanı inceledi. Sessizliğe doğru karısının adını bağırdı: "Marie! Marie!" Ayağa kalktı ve arsasında rastgele dolaştı. Diz boyu derinlikteki toz kar tabakasının altında kar silindirle geçilmiş gibi sert ve düzdü. Her yere çatı padavraları, taşlar ve kırılmış tahtalar saçılmıştı. Su varilinin demir halkasını ve hemen yanındaki çizmesinin tekini tanıdı. Hafif yükselmiş bir yerde bir baca parçası topraktan çıkmıştı. Egger altında giriş olduğunu tahmin ettiği yere doğru birkaç adım daha attı. Dizlerinin üstüne çöktü ve kazmaya başladı. Elleri kanayıncaya ve altındaki kar koyulaşıncaya kadar kazdı. Yarım saatte bir buçuk metre kadar derine geldiğinde ve çığ tarafından parçalanmış, beton gibi olmuş bir çatı kirişini yaralı parmaklarının ucunda hissedince kazmayı bıraktı. Ayağa kalktı ve gecenin içinden yukarı, gökyüzüne

baktı. Sonra üst bedeniyle öne doğru düştü ve yüzünü, kanını emmiş karın içine yatırdı.

Ayrı ayrı, kırık dökük anlatılanların birleşmesi ve sürecin yerli halkın zihninde o gece yaşanan olayla ilgili anlaşılabilir bir bütüne dönüşmesi haftalar aldı. Çığ saat iki buçukta gelmişti. Almerspitze'nin elli metre kadar altında kar pervazından büyük bir kar topağı kopup şiddetli bir güçle dağdan aşağı gürleyerek inmişti. Arazinin dikey olması nedeniyle çığ yıkım yerine hızla gelmiş ve vadi yolu üstüne bir tahribat çizgisi çekmişti. Kar kütlesi köyün hemen arka çıkışını gümbürdeyerek geçip ufak yan çığların oluşumuna neden olduğu vadinin öbür yakasındaki dağ eteklerine, hatta Bittermann & Oğulları şirketinin kampına kadar ulaşmıştı ve sonunda Thomas Mattl'ın eski banyo küvetine bir kol mesafesinde durma noktasına gelmişti. Çığ, ormanı kökünden söküp beraberinde sürüklemiş ve ardında, köy göletinin yanındaki tümseğe kadar uzanan bir derinlik bırakmıştı. Köylüler boğuk bir patlamayı izleyen bir uğultu ya da kocaman bir hayvan sürüsünün tepinmesi gibi bir gürlemenin duyulduğunu ve hızla köye yaklaştığını anlatıyorlardı. Şok dalgası pencereleri titretmiş; tüm duvarlardan Meryem Ana figürlerini

ve haçları devirmişti. İnsanlar panik içinde evlerini terk edip sokaklarda koşmaya başlamışlardı, sinmiş başlarının üstündeki kar tozu bulutu yıldızları yutuyormuş gibi gözüküyordu. Kilisenin önünde toplandılar ve dua eden kadınların fısıltı korosu çığın gümbürtüsüne eşlik etti. Çok yavaş indi kar bulutu ve her şeyin üstünü ince beyaz bir tabakayla örttü. Vadiye bir ölüm sessizliği çökünce bittiğini anladılar.

Zarar korkunçtu; köyün bazı ihtiyarlarının hâlâ hatırladığını sandığı, on altı cana mal olmuş ve hâlâ Ogfreiner-Hof'un aile sunağına oyulmuş on altı haçın tanıklık ettiği bin sekiz yüz yetmiş üçteki büyük çığdan çok daha kötüydü. Dört çiftlik, iki büyük saman ahırı, belediye başkanının iki küçük taşkın dere değirmeni ve ayrıca beş işçi barakası ve kamp tuvaletlerinin tamamı ya da en azından büyük bir bölümü çığ tarafından tahrip olmuştu. On dokuz sığır, yirmi sekiz domuz, sayısız tavuk ve köyün sahip olduğu altı koyun telef oldu. Leşler traktörlerle ya da çıplak elle kardan çekildi, işe yaramayan döküntü tahtalarla birlikte yakıldı. Yanık etin kötü kokusu havada günlerce kaldı, artık iyice yerleşip kar kütlelerini eriterek felaketin bütün boyutlarını ortaya çıkaran ilkbaharın kokusunu örttü. Yine de köylüler pazar günü kiliseye gittiler ve merhamet için Tanrı'ya dua ettiler. Çığın yalnızca üç kişinin hayatını alma-

sının tek izahı ilahi rahmetti: Evleri tümüyle kar altında kalan muhterem yaşlı çift Simon ve Hedwig Jonasser aralıksız çalışmalardan sonra yataklarında sıkı sıkıya birbirlerine sarılmış olarak bulundular, yüzleri birbirlerine dönüktü, boğulmuşlardı; tıpkı hanın hizmetlisi Marie Reisenbachr gibi, Andreas Egger'in genç gelini.

Daha felaket akşamı bir araya getirilen acil yardım ekiplerinden birinin adamları, karın yuttuğu Egger'in kulübesinin olduğu yere geldiler ve onu, kendi elleriyle kazdığı kar çukurun başında iki büklüm olmuş yatarken buldular. Felaket yerine ulaştıklarında, daha sonra ona söylendiğine göre, kıpırdamıyordu ve adamlardan hiçbiri bu karanlık insan çıkınında bir hayat kalabileceğine ufak bir ihtimal bile vermiyordu. Egger kurtarılmasıyla ilgili tek ayrıntı hatırlamıyordu, ama ağır ağır sallanarak yaklaşan ve onu gecenin karanlığından koparan, hayal gibi meşalelerin parıltılarını hayatının sonuna kadar taşıyacaktı.

Marie'nin cesedi çıkarıldı, kilisede Jonasser çiftinin yanındaki katafalka konuldu ve ardından belediye mezarlığındaki kabre taşındı. Defin parlak güneşli bir günde yapıldı, ilk atılan toprağın üstünde yaban arıları vızıldıyordu. Egger taburede oturuyor, hastalıktan ve üzüntüden kaskatı, başsağlığı dileklerini

kabul ediyordu. İnsanların söylediklerini anlamıyor, uzattıkları ellerini yabancı nesneler gibi algılıyordu.

Sonraki haftalar Egger Goldenen Gamser'de kalacak bir yer buldu. Çoğu zaman çamaşır odasının arkasında, han sahibinin ona ayırdığı minik odada yatıyordu. Ama bacağındaki kırıklar yavaş iyileşiyordu. Çıkıkçı Alois Klammerer yıllar önce öldüğü için (kanser damağını, çenesinin yarısını, yanak etini yiyip bitirmişti; öyle ki sonunda dişleri, pencere gibi açık yanaktan görülebiliyordu) geçen mevsim köye taşınan belediye doktoruna başvurmak zorunda kaldılar. Genç adam gittikçe sayıları artan yürüyüş ya da kayak turistlerinin burkulan, çıkan ya da kırılan uzuvlarından hayatını kazanıyordu. Bittermann & Oğulları doktorun ücretini üstlendi, sonunda Egger bacakları için iki parlak beyaz alçı edindi. İkinci haftanın sonunda arkasına kalın bir saman yastık sıkıştırıldı, artık dik oturabilir ve şimdiye kadar olduğu gibi toprak kaptan höpürdeterek içmek yerine kupadan içebilirdi. Üçüncü haftanın sonunda ilerleme kaydetti; öyle ki her gün öğle civarı lokantacı ile barmen onu bir çula sarıp yataktan kaldırıyor ve dışarıda kapının önünde kayın ağacından yapılmış ufak bir bankın üstüne oturtuyordu. Oradan evinin bulunduğu yamacı görebiliyor ve şimdi sıcak ilkba-

har güneşinin aydınlattığı moloz yığınını daha iyi seçebiliyordu.

Mayıs ayının sonuna doğru Egger mutfakta çalışan çocuktan bilenmiş, keskin bir satır istedi. Alçıyı, ikiye ayrılıp ayakları ortaya çıkıncaya kadar kesip yardı. Ayakları çarşafın üstünde beyaz ve ince, kabukları soyulmuş iki sopa gibi duruyor; birkaç hafta önce onları, soğuk ve kaskatı bir şekilde kardan çıkardığı zamankinden daha da tuhaf gözüküyorlardı.

Egger birkaç gün boyunca, ayaklarının kendisine ait ve yeterince güçlü olduğu, onu uzak mesafelere taşıyabileceği duygusunu edininceye kadar, dermansız bedenini yatakla kayın ağacından bank arasında sürükledi durdu. Haftalar sonra ilk kez ayağına bir pantolon geçirdi ve arsasına doğru yola koyuldu. Çığın dümdüz ettiği ormandan geçiyordu, küçük yuvarlak bulutlarla dolu gökyüzüne, ağaç kütükleri ve köklerinden koparılmış ağaç gövdeleri arasında biten çiçeklere baktı, beyaz, yumurta sarısı ve ışık mavisiydiler. Daha sonra hatırlayabilmek için her şeye iyice bakmaya çalıştı. Olayın ne olduğunu kavramak istiyordu, ama saatler sonra kendi toprak parçasına gelip saçılmış kirişleri ve tahtaları görünce kavranacak bir şey olmadığını anladı. Bir taşın üstüne oturdu ve Marie'yi düşündü. O gece neler olduğunu

canlandırmaya çalıştı ve gözünün önünde korkunç sahneler belirdi: Marie kolları tavana doğru uzanmış, yatağın içinde dik oturmuş, karanlıkta iyice açılmış gözlerle dışarıyı dinliyordu; çığ dev gibi bir yumrukla duvarları kırıp bedenini buz gibi yere çalmadan yalnızca bir saniye önce.

***

Sonbaharda, çığ olayından neredeyse altı ay sonra, Egger vadiyi bırakıp şirket için seyahat etmeye devam etti. Ağır odun kesme işinde artık kullanılamazdı.

"Seni ne yapalım?" diye sordu yönetici. Egger halının üstünde topallayarak yanına yaklaşmış, yazı masasının önünde başı eğik duruyordu şimdi. Egger kafasını salladı ve yönetici içini çekti. "Karına olanlara üzüldüm," dedi. "Ama bana bu işin patlamayla ilgi olduğunu söyleme. Son patlama çığdan birkaç hafta önceydi!"

"Söylemem," dedi Egger. Yönetici kafasını yana çevirdi ve bir süre pencereden dışarı baktı.

"Ya da belki dağların hafızası mı olduğunu düşünüyorsun?" diye sordu birdenbire. Egger omuzlarını silkti. Yönetici yana eğildi, boğazını temizler gibi bir ses çıkardı ve ayağının dibinde duran saç kaba tükürdü. "Pekâlâ," dedi sonunda. "Bittermann & Oğulları

şirketi şimdiye kadar on yedi teleferik inşa etti, inan bana, bu da son olmayacak. İnsanlar dağda kayak yapmak için deliriyor." Ayakkabısının ucuyla kabı masanın altına ittirdi ve Egger'e ciddi ciddi baktı. "Neden böyle olduğunu Tanrı bilir," dedi. "Ama her halükarda teleferiğin beklemesi gerek, hatlar kontrol edilmiş, çarklar yağlanmış, vagon çatıları temizlenmiş olmalı vesaire vesaire. Sen ille de ayaklarını basacak sağlam zemin aramazsın, değil mi?"

"Sanmıyorum," dedi Egger

"Tamam o zaman," dedi yönetici.

Egger, dağ güneşinde yanmış sakallı yüzleri, ruh kıpırtılarını hiçbir şekilde ele vermeyen, bir avuç suskun adamdan oluşan, küçük bir ekipte görevlendirildi. Kapalı yük taşıma arabasında, çoğunlukla kamyon arkasında çömelmiş, gittikçe artan asfaltlanmış dağ yollarından teleferikten teleferiğe taşınıyorlardı ve çok masraflı olduğu için orada ikamet eden işçilere yaptırılan bakım işleriyle ilgileniyorlardı. Egger'in görevi, yalnızca bir güvenlik kordonu ve elle frenlenebilen makara mekanizmasıyla çelik halatlara bağlı tahta bir taşıyıcının içinde oturup, ağır ağır vadi istikametinde kayarak halatları ve taşıyıcı mafsalları tozdan, buzdan ya da kabuklaşmış kuş pisliğinden arındırmak ve sonunda taze yağ sürmekti.

Bu iş için kimse kendini paralamıyordu, önceki yıl deneyimli tırmanıcı iki adamın düşüp öldüğü söyleniyordu; dikkatsizlik olabilirdi, malzeme hatası ya da sadece rüzgâr nedeniyle olabilirdi, çelik halatlar bazen iki taraftan da metrelerce sallanıyordu. Ama Egger korkmuyordu. Hayatının ince bir ipe bağlı olduğunu biliyordu, ama kirişlerden birine tırmanıp makara mekanizmasına bağlanarak karabiner güvenlik kancasını geçirir geçirmez sakinleştiğini ve yüreğini siyah bir bulut gibi saran çatışmalardan ve umutsuz düşüncelerden geriye safi hüzünden başka hiçbir şey kalmayıncaya kadar yavaş yavaş dağıldığını hissediyordu.

Egger aylarca vadiden vadiye dolaştı, geceleri kamyonda ya da ucuz pansiyon odalarında uyudu, gün boyu gökyüzü ve yeryüzü arasında sallandı. Kışın dağlara çöküşünü seyrediyor, yoğun kar yağışı altında çalışıyor, tel fırçayla halatlardan buzları kazıyor ve taşıyıcı kirişlerden, hafif bir şakırtıyla altındaki uçurumda parçalanan ya da kar tarafından yutulan buz sarkıtlarını kesiyordu. Sık sık uzaklarda çığların boğuk gürlemesini duyuyordu. Bazen yaklaşıyormuş gibi göründüklerinde Egger umutla yamaca bakıyordu: Dev beyaz bir dalga onu önüne katıp sürüklese, sonra da iple, çelik taşıyıcılarla ve tüm dünyayla birlikte yuvarlayıp götürse. Ama her sefe-

rinde gürleme gittikçe azalıyor ve yeniden kargaların tiz sesleri duyuluyordu.

Baharda yolu tekrar vadiye düştü, Mavi Liesl'in orman yolunu çalı çırpı ve süprüntüden arındırmak, taşıyıcı kaidedeki ufak ayrılmayı onarmak için bir süreliğine orada kalacaktı. Goldenen Gamser'de kırık bacaklarıyla uzun günler geçirdiği odada kalma imkânı buldu yine. Her akşam dağdan ölü gibi yorgun geliyor, yatağının kenarına oturup günlük azığından kalanları yiyor ve kafasını yastığa koyar koymaz ağır, rüyasız bir uykuya dalıyordu. Bir keresinde gecenin yarısında uyandı ve yatağından yukarı baktığında, tozlu küçük pencerenin sayısız gece kelebeğiyle örtülü olduğunu gördü. Kanatları ay ışığında parlıyordu ve kâğıt gibi zor işitilir bir sesle cama çarpıyorlardı. Bir an onların gelmesi bir işaret olmalı diye düşündü Egger, ama ne anlama geldiğini bilmiyordu, sonra gözlerini kapattı ve uyumaya çalıştı. Sadece kelebek, diye düşündü, üç beş aptal, ufak gece kelebeği. Sabah erkenden uyandığında kaybolmuşlardı.

Köyde birkaç hafta kaldı, anlayabildiği kadarıyla çığ felaketinin sonuçlarından büyük ölçüde kurtulmuştu, sonra yine yola devam etti. Arsasını görmekten ya da mezarlığa gitmekten kaçınmış, kayın ağacından

yapılmış küçük banka da oturmamıştı. Yine seyahat ediyor, dağların arasında havada aslı duruyor, mevsimlerin, onun için hiçbir anlamı olmayan ve hiç de ilgi duymadığı renkli resimler gibi altından geçip gittiğini görüyordu. Daha sonraları, çığdan sonraki yılları, yavaş yavaş ve neredeyse fark edilmez bir şekilde yeniden hayatla dolan, boş, suskun zamanlar olarak hatırlıyordu.

Berrak bir sonbahar günü elinden düşen bir rulo zımpara kâğıdı, haşarı bir oğlak gibi yamaçtan aşağı atladı ve bir kaya çıkıntısına kadar havada süzülerek uçurumda kayboldu, Egger uzun zamandan beri ilk kez o zaman durup etrafı inceledi. Güneş alçalmıştı ve çok uzaktaki dağ tepeleri sanki daha az önce biri gökyüzüne resmini yapmış gibi çok net görülebiliyordu. Tam yanında tek başına, parlak sarı bir dağ akçaağacı duruyordu, biraz ileride otlayan inekler çimenler üstünde dolaşırken uzun ince gölgelerini bırakıyorlardı. Bir grup yürüyüşçü, küçük buzağılama barakasının sundurması altında oturuyordu. Egger, birbirleriyle konuşup güldüklerinde onları duyabiliyordu, sesleri ona hem yabancı hem de hoş geliyordu. Marie'nin sesini ve onu nasıl zevkle dinlediğini düşündü. Melodisini ve tonunu hatırlamaya çalıştı, ama bir türlü olmadı. Yüksek sesle kendi kendine, "Bari sesi bende kalsaydı!" dedi. Sonra yavaşça

kayarak yakındaki çelik taşıyıcıya gidip aşağı indi ve zımpara kâğıdı rulosunu aramaya başladı.

Üç gün sonra Egger, bir dağ istasyonunun kaide perçinlerindeki pası fırçalamakla geçirdiği soğuk, ıslak bir günün sonunda, akşamüstü kamyon rampasından atlayıp öteki çalışanlarla birlikte kaldığı küçük pansiyona gitti. Odasının yolu pansiyoncu kadının salatalık turşusu kokan oturma odasından geçiyordu. Yaşlı kadın masada yalnız başına oturuyordu. Dirseklerine dayanmış, yüzünü ellerine gömmüştü. Önünde büyük bir radyo duruyordu, aslında bu saatlerde nefesli çalgıların ya da Adolf Hitler'in öfkeli hezeyanlarının sesi gelirdi. Bu kez radyo çalmıyordu ve Egger nefesini ellerine veren yaşlı kadının usulca soluduğunu duyuyordu. "İyi değil misiniz?" diye sordu.

Pansiyoncu kadın başını kaldırdı ve ona baktı. Yüzünde yerleşen soluk şeritler halindeki parmak izleri yavaşça kanla doldu.

"Savaşa girdik," dedi.

"Bunu kim iddia ediyor?" diye sordu Egger.

"Radyo işte," dedi yaşlı kadın ve radyoya düşmanca bir bakış fırlattı. Egger kadının başını tutup çarçabuk iki hareketle saç bağını çözmesini izledi. Yaşlı

kadının keten lifleri gibi uzun sarımsı saçları yanaklarına düştü. Omuzları sanki hüngür hüngür ağlayacakmış gibi kısa kısa sarsıldı. Ama sonra ayağa kalktı, yanından geçti ve koridoru yürüyüp dışarı çıktı; orada onu sevinçle karşılayan kirli kedi önce bir süre ayaklarına sürtündü, sonra köşe başında birlikte ortadan kayboldular.

Egger, ertesi sabah askere yazılmak için memlekete gitti. Üzerinde düşünülerek alınmış bir karar değildi. Gayet basit, uzaktan bir çağrı gibi ansızın gelmişti ve Egger ona uyması gerektiğini biliyordu. Daha on yedi yaşındayken askerlik yoklaması için çağrılmıştı, ama o zaman Kranzstocker'in yaptığı itiraz başarılı olmuştu, hem de şu argümanla: Eğer onun sevgili üvey evladını (bu arada ailede en çalışkan iş gücü olduğunu da beyan etmişti) bu makarnacılara ya da (daha da kötüsü) baget ekmeği tıkınanlara karşı kullanmak için elinden alırlarsa, Tanrı aşkına altlarındaki çiftliği de yaksalardı bari. O zamanlar Egger çiftçiye gizlice minnettar olmuştu. Gerçi hayatında kaybedeceği hiçbir şeyi olmamıştı, ama en azından kazanılacak başka şeyler vardı. Artık başkaydı.

Hava oldukça durgundu, Egger yürüyerek gidiyordu. Bütün gün yürüdü, geceyi eski saman ahırında geçirdi ve güneş doğmadan uyandı. Yol boyunca,

yeni yapılan ince direklerin arasına gerilmiş telefon tellerinin düzenli vızıltısını dinledi ve güneşin ilk ışıklarıyla dağların geceden çıkışını seyretti; bu büyük gösteriyi pek çok kez izlemiş olmasına karşın, bu kez onu garip bir şekilde etkilemişti. Hayatında hiç böyle güzel ve aynı zamanda böyle dehşetengiz bir şey gördüğünü hatırlamıyordu.

Egger'in köyde kalışı kısa sürdü. Belediye başkanı ve yaşlıca bir daktilocu kadınla birlikte yoklama için komisyon kuran subay, Goldenen Gamser'de beyaz örtülü, küçük gamalı haç bayrağıyla dekore edilmiş lokanta masasında otururken, "Siz çok yaşlısınız. Ayrıca topallıyorsunuz," dedi.

"Savaşa gitmek istiyorum," dedi Egger.

"Silahlı kuvvetlerin sizin gibi birine ihtiyacı olabileceğine inanıyor musunuz?" diye sordu subay. "Siz bizi ne zannediyorsunuz?"

"Aptallaşma Andreas ve işine dön," dedi belediye başkanı ve böylelikle o iş bitti. Daktilocu kadın tek sayfalık evraka damga vurdu ve Egger teleferiğe geri döndü.

Daha tam dört yıl olmamıştı, bin dokuz yüz kırk iki yılının kasım ayında Egger komisyonun karşısında bu kez gönüllü olarak değil, çağrılan olarak duruyor-

du. Silahlı kuvvetlerin neden şimdi aniden onun gibi birine ihtiyaç duyabileceği konusunda hiçbir fikri yoktu, ama her neyse zaman değişmiş gözüküyordu.

"Ne yapabilirsiniz?" diye sordu subay.

"Dağları iyi bilirim," dedi Egger. "Çelik halatları yağlarım ve kayalarda delikler açarım!"

"Güzel," dedi subay. "Hiç Kafkasları duydunuz mu?"

"Hayır," dedi Egger.

"Önemli değil," dedi subay. "Andreas Egger, burada size savaş için uygun olduğunuzu beyan ediyorum. Size onur verici Doğu'yu kurtarma görevi verilecektir!"

Egger pencereden dışarı baktı. Yağmur başlamıştı, cama vuran iri damlalar lokantayı karartıyordu. Göz ucuyla belediye başkanının yavaşça masaya eğildiğini ve gözlerini tabaklara diktiğini gördü.

Rusya'da sekiz yıldan fazla kaldı Egger, bunun iki ayını bile cephede geçirmedi, geri kalan sürede de Kuzey Karadeniz steplerinin uzağında bir yerdeki savaş tutukluları kampındaydı. Başlangıçta görevinde belirli bir netlik olmasına karşın (Doğu'nun kurtarılmasının yanında petrol kaynaklarının güvenceye alınması, ayrıca planlanan petrol üretim tesislerinin

korunması, bakım ve onarımı da söz konusuydu) sadece birkaç gün sonra artık, neden orada olduğunu, aslında ne için ve kime karşı savaştığını kesin söyleyemiyordu. Sanki bu zifiri karanlık Kafkas kış gecelerinde, top ateşi dağ sırtları ufkunda parlak bir çiçek gibi açıldığında ve onun yansıması askerlerin korkulu ya da çaresiz ya da küntleşmiş yüzlerine yayıldığında, her düşünce, her anlam ya da anlamsızlık daha ifade bulmadan zaten bastırılmış oluyordu. Egger hiçbir şeyi sorgulamıyordu. Emirleri yerine getiriyordu, o kadar. Ayrıca başına daha da kötü şeyler gelebilirdi diye düşünüyordu. Dağa gelişinden birkaç hafta sonra geceleyin, araziyi iyi bilen, sessiz iki silah arkadaşı tarafından, dört bin metre yüksekliğinde dar bir kaya platosuna, kalacağı yere getirildi. Üstlerinden biri, çağrılıncaya kadar orada kalacağını söylemişti; bir yandan bir seri infilak delikleri açmak, diğer yandan öncü pozisyonların güvende olmasını sağlamak ve gerekirse durdurmak için oradaydı. Egger'in öncü pozisyonun ne olduğu ve bu pozisyondan ne anlaşıldığı konusunda hiçbir fikri yoktu, ama görevinden hoşnutsuz da değildi. İki silah arkadaşı, alet, çadır, bir kumanya kasası ve haftada bir gün ikmal malzemeleriyle geri gelecekleri sözü vererek onu yalnız bıraktılar. Egger olabildiği kadar emirlere uyuyordu. Bütün gün çoğunlukla kalın bir

buz tabakasını kazımak zorunda kaldığı kayalarda onlarca delik açıyor, geceleri çadırına uzanıyor, ısırıcı soğuğa rağmen uyumaya çalışıyordu. Teçhizata uyku tulumu, iki yorgan, kürkle astarlanmış kışlık çizmeler ve dağcı piyadelerin kalın muflonlu ceketi de dahildi. Ayrıca çadırın yarısını donmuş kar yığınının içine kurmuştu, ne de olsa rüzgârdan biraz koruyordu, sık sık öyle gürültülü uğulduyordu ki uçaksavar toplarının boğuk patlamalarını bastırıyordu. Bütün bunlar soğuğu dışarıda tutmaya yetmiyordu. Görünüşe göre soğuk bütün dikişlerden sızıyor; elbisenin, derisinin altına işliyor, bedeninin her lifini pençeliyordu. Ateş yakmak yasaktı, cezası ölümdü, izin verilmiş olsaydı bile plato ağaç sınırının ilerilerine kadar uzanıyordu ve ortalıkta Egger'in yakabileceği tek bir dal bile yoktu. Bazen konservelerini ısıttığı ufak benzin ocağını açıyordu. Ama minik alevler onunla dalga geçiyor gibiydi. Parmaklarının ucunu yakıyor ve gerideki bedenini daha da üşütüyordu. Egger geceleri korkuyordu. Kat kat sarılmış, uyku tulumunun içinde yatarken soğuktan yaş geliyordu gözlerinden. Bazen rüya görüyordu. Acıyla dolu, ruhunun fırtınalarından kopan korkunç yüzlerin onu kovaladığı, karmaşık rüyalar. Bir kez böyle bir rüyadan uyandı, çünkü çadırın içinde yumuşak, hareket eden bir şeyin ona baktığı hissine kapılmıştı. "Tanrım!" diye

inledi sessizce ve kalbi yeniden sakinleşinceye kadar bekledi; sonra uyku tulumunu sıyırdı ve sürünerek çadırdan çıktı. Gökyüzü yıldızsız ve kapkaraydı. Her taraf karanlığa gömülmüş ve tamamen sessizdi. Egger bir taşın üzerine oturdu ve karanlığa doğru baktı. Yine kalp atışlarını duydu, o an yalnız olmadığını biliyordu. Bu duygunun nereden geldiğini söyleyemezdi, yalnızca gecenin siyahına bakıp kalp atışlarını dinliyordu, orada bir yerlerde başka bir canlının yakınlığını hissediyordu. Çadırın önünde ne kadar oturup karanlığa kulak kesildiğini bilmiyordu, daha sabahın erken saatlerinin soluk ışık şeritleri dağlara yayılmadan önce karşısında kimin olduğunu anladı. Uçurumun karşı yakasında, batı sınırında olan plato sarp kayadan çıkma yapıyordu, otuz metre kuş uçuşu uzaklıkta ve ancak bir keçinin ayakta durabileceği genişlikteydi. Kaya çıkıntısının üstünde, sabahın giderek artan ilk ışıklarında şekli şemali hızla belirginleşen bir Rus askeri duruyordu. Sadece öyle duruyordu, akıl ermez bir durgunlukta, bulunduğu yerde bir taşın üstüne oturmuş, kıpırdamaya cesaret edemeden Egger'e bakıyordu. Asker gençti ve bir şehirli oğlanın muhallebi çocuğu yüzüne sahipti. Alnı düz ve kar beyazıydı, gözleri tuhaf bir şekilde çekikti. Süngüsüz Kosak tüfeğini kayışla omuzunda taşıyordu, sağ eli sakince silahın kundağında duruyordu.

Rus Egger'e baktı, Egger Rus'a baktı; çevrelerinde bir Kafkas kış sabahının sükûnetinden başka bir şey yoktu. Egger sonradan ikisinden kimin ilk hareket ettiğini söyleyemeyecekti, her halde Rus askerinin bedeninde bir silkinme oldu ve Egger ayağa kalktı. Rus elini tüfek kundağından çekti ve koluyla alnını sildi. Sonra geri dönüş yaptı, hızlı ve atik, arkasına bakmaksızın birkaç metre yukarı tırmandı ve kayaların arasında yok oldu.

Egger biraz daha durup düşündü. Can düşmanıyla karşı karşıya geldiğini anlamıştı, yine de onun yok olmasından sonra yalnızlığını eskisinden daha derin hissediyordu.

İlk zamanlardaki iki silah arkadaşı kararlaştırdıkları gibi birkaç günde bir yiyecek stoğu yapmak, gerektiğinde bir çift yün çorap ya da yeni bir taş matkabı, ayrıca cepheden haberler getirmek için uğruyorlardı. (Olaylar bir ileri bir geri gidip geliyor, kayıplar var, ama kazanımlar da, esasında hiçbir şey tam olarak bilinmiyor.) Birkaç hafta sonra ziyaretçileri gelmedi ve Egger'in hesaplamasına göre aralık ayının sonuna doğru, buz tabakasını delip yardığı gün, Noel tatilinin ikinci günü olmalıydı, ilk kez o zaman artık gelmeyeceklerinden şüphe etti. İlerleyen haftalarda da kimse ortalıkta gözükmeyince bin dokuz yüz kırk

üç yılı ocak ayının ilk gününde, yoğun kar fırtınasında kampa geri dönmek üzere yola çıktı. İki ay önce gelirken kullandıkları yolu izledi, güvenilir gamalı haç kırmızısının karşısında parıldadığını görünce rahatladı. Ama iki saniye sürmedi, ansızın onların gamalı haç değil, kamp sınırı olarak toprağa çakılmış Rusya Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nin bayrağı olduğunu anladı. Egger o anda hayatını sadece ve sadece soğukkanlılığına borçluydu, sırtından tüfeğini çekip elinden geldiğince uzağa fırlattı. Silahın boğuk bir sesle karın içinde kayboluşunu izlerken göz açıp kapayana kadar koşarak gelen nöbetçinin bağırışını duydu. Ellerini kaldırıp dizlerinin üstüne çöktü ve başını eğdi. Ensesinde bir darbe hissetti, öne doğru devrildi ve üstünde, başka bir dünyadanmış gibi anlaşılmaz bir gürültüyle çınlayan Rusların kalın sesini duydu.

Egger, çiviyle baştan savma tutturulmuş ve keçeyle izole edilmiş, uzunluğu ve genişliği bir buçuk metre, boyu bir metreyi geçmeyen tahta bir sandıkta, başka iki mahkûmla birlikte iki gün çömelerek oturdu. Çoğu zaman bir yarıktan dışarıyı seyretti ve dışarıdaki hareketlerden Rusların planlarının emarelerini ve kendi geleceğini okumaya çalıştı. Üçüncü günde gıcırtılı bir sesle çiviler çıkarılıp tahta duvar yıkıldığında parlak kış güneşi gözlerini öyle deldi ki bir

daha asla açamayacağından korktu. Kısa bir süre sonra açtı tabii, ama bıraktığı kötü izlerin gecelerini doldurduğu bu delici ışık duygusu, savaş tutukluluğunun bitiminden sonra da uzun süre kaldı ve ancak memleketine döndükten uzun yıllar sonra tam manasıyla kayboldu.

Voroşilovgrad'daki kampa nakli altı gün sürdü. Egger bu günleri, üstü açık kamyon kasasında bir araya toplanan bir yığın mahkûmun ortasında geçirdi. Korkunç bir yolculuktu. Soğuk günler ve buz gibi geceler boyunca, top ateşiyle parçalanan karanlık gökyüzünün altında, arıklardan donmuş kaskatı hayvan ve insan uzuvlarının taştığı açık, geniş karlı alanlardan geçtiler. Egger kamyonun arkasında rampa kenarına oturmuş, yolu çevreleyen sayısız tahta haça bakıyordu. Marie'nin ona sık sık okuduğu dergiyi hatırladı; orada tasvir edilen kış manzaraları bu donmuş, yaralı dünyanın yanında ne kadar da yetersiz kalıyordu.

Mahkûmlardan biri, yırtık pırtık çulla kafasını soğuktan korumaya çalışan ufak, tıknaz bir adam, haçların göründüğü kadar hüzünlü olmadığını söyledi, onlar yalnızca doğrudan cennete giden yolu gösteren levhalardı. Adamın adı Helmut Moidaschl'dı ve gülmeyi seviyordu. Yüzüne çarpan kara gülüyor-

du, çuvaldan kamyonun zeminine dökülen ekmek parçalarının tuğla gibi sert oluşuna gülüyordu. Bu ekmekle mazbut evler yapılsa iyi olur, diyerek öyle yüksek sesle güldü ki iki nöbetçi de kahkahalara boğuldu. Bazen karın örttüğü cesetlerde işe yarar elbise ya da yiyecek arayan yaşlı kadınlara el sallıyordu, cehenneme gidiliyorsa şeytana gülmek lazım, diyordu; sonuçta bunlar bedavaydı ve bu da her şeyi daha katlanılır kılıyordu.

Helmut Moidaschl, Egger'in Voroşilovgrad'da ölümünü gördüğü uzun bir sıra insanın ilkiydi. Daha geldiklerinin ertesi gecesi şiddetli bir ateşe tutuldu; barakada saatlerce, paçavradan battaniyesinin altında boğuk çığlıkları duyuldu. Ertesi sabah bir köşede ölü bulundu, çıplak bedeni kıvrılmış, iki yumruğunu şakaklarına bastırmıştı.

İki hafta sonra Egger, kampın arkasındaki kayın ormanına gömülen ölüleri saymayı bıraktı. Ölüm hayata dahildi, küfün ekmekle olan ilişkisi gibi. Ölüm ateşti. Açlıktı. Kış rüzgârının ıslık çaldığı barakanın duvarındaki aralıktı.

Egger yüz kişinin olduğu bir çalışma ekibine verildi. Ormanda ya da bozkırda çalışıyor, odun kesiyor, arazi taşlarından alçak duvarlar örüyor, patates hasadına yardım ediyor ve önceki gece ölenleri gömüyorlar-

dı. Kışın barakada yaklaşık iki yüz adamla birlikte uyuyordu. Hava sıcaklığı uygun olduğunda hemen dışarıda saman yığınlarının üstüne uzanıyordu. Birinin lambayı yanlışlıkla yakmasının ardından binlerce tahtakurusunun tavandan serpildiği o sıcak yaz gecesinden beri dışarıda yatmayı tercih ediyordu.

Egger, savaşın sona erdiğini, bir küme parlak yeşilimsi sineğin vızıldadığı toplu tuvaletlerden birinde, lağım çukurunun üstündeki kalasta otururken, kapının birden açılıp bir Rus'un kafasını içeri sokarak, "Hitler kaput! Hitler kaput!" diye bağırdığında öğrendi. Egger cevap vermeyip yerinde oturmaya devam edince Rus kapıyı kapattı ve gülerek oradan uzaklaştı. Giderek hafifleyen gülüşü, siren sesleri çalmaya başlamadan önce kısa bir süre daha duyuldu.

Daha üç hafta geçmemişti, Egger nöbetçinin coşkusunu ve haberin onda uyandırdığı umutları unutmuştu. Savaşın sona erdiği gerçekti, yani tartışılmazdı, ama kamp yaşamında algılanabilecek hiçbir etkisi olmamıştı. İş aynıydı, darı çorbası her zamankinden daha suluydu ve sinekler istifini bozmadan hela kirişlerinde vızıldamayı sürdürüyorlardı. Pek çok mahkûm savaşın bitişinin geçici bir durum olabileceğine inanıyordu. Belki Hitler gerçekten kaput olmuştu, ama onlar, her kaçığın arkasında hazırda

bekleyen çok daha kaçık biri vardır tezini savunuyorlardı ve sonuçta her şeyin yeniden başlaması sadece bir zaman sorunuydu.

Alışılmışın dışında ılık bir kış akşamı Egger battaniyesine sarılıp barakanın önüne oturdu ve ölen karısı Marie'ye bir mektup yazdı. Kundaklanmış bir köyün temizlik çalışmaları sırasında bozulmamış bir kâğıtla güdük bir kurşun kalem bulmuştu ve ağır ağır, büyük, titrek harflerle yazıyordu.

Sevgili Marie,

Sana Rusya'dan yazıyorum. Burası o kadar da kötü değil. İş ve yiyecek var, dağlar olmadığı için gökyüzü gözün alabildiğinden geniş. Yalnızca soğuk kötü. Memleketteki soğuktan daha başka. Eskiden bende bir sürü mumlu çuval vardı, onlar gibi bir tane olsa iyi olurdu. Ama şikâyet etmek istemiyorum. Ben hâlâ yıldızları seyrederken bazıları soğuk ve donuk bir halde karın içinde yatıyor. Belki sen de yıldızlara bakıyorsundur. Maalesef bitirmek zorundayım. Yavaş yazıyorum ve tepelerin ardı ağarmaya başladı.

Senin olan Egger

Mektubu mümkün olduğu kadar ufak katladı ve ayağının dibindeki toprağa gömdü. Sonra battaniyesini alıp barakaya döndü.

Egger Rusya'da neredeyse altı yıl kaldı. Kurtuluş için hiç bildirim yapılmamıştı, ama bin dokuz yüz elli bir yılında bir yaz günü mahkûmların sabahın erken saatlerinde bir araya toplandıkları barakanın önündeki alanda çırılçıplak soyunmaları ve giysilerini pis kokan büyük yığına üst üste atmaları gerekiyordu. Yığın benzin dökülerek tutuşturuldu ve adamlar alevlere baktıklarında yüzlerinde derhal kurşuna dizilecekleri ya da daha beter şeyler olacağı korkusu belirdi. Oysa Ruslar gülerek birbirleriyle konuşuyorlardı; içlerinden biri bir mahkûmun omuzlarından tutup sarılınca ve bu sıska hortlakla ateşin etrafında komik bir dans gösterisi yapınca, çoğunun zihninde mesele gün ışığına kavuştu, bu sabah güzel bir sabah olacaktı.

Erkekler temiz giysilerle donandı ve ellerinde birer ekmek parçasıyla aynı saatte kampı terk edip en yakındaki istasyona doğru topluca yürüyüşe geçtiler. Egger arka sıralardan birine geçmişti. Hemen önünde kocaman korkulu gözleriyle genç bir adam yürüyordu, ilk bir iki metre ilerleyince ekmeğinden büyük bir lokma ısırdı hırsla. Kalan son parçaları da yutmuştu ki tekrar arkasına dönüp kilometrelerce uzakta kalan ve güneş ışığının titrek pırıltılarında artık zor ayırt edilebilen kampa baktı. Sırıttı ve bir şeyler söylemek için ağzını açtı, ama o anda sadece

boğuk bir ses çıktı ve sonra ağlamaya başladı. Hüngür hüngür ağlıyor, hıçkırıyordu, gözyaşları ve sümükleri yüzünden geniş çizgiler halinde akıyordu. Yaşlı adamlardan biri, tepesindeki uzamış bir tutam saçı ve çizgili suratıyla genç adama yaklaştı; elini titreyen omuzuna koydu ve ağlamayı kesmesini söyledi, zira öncelikle yakasını ıslatmaktan başka bir yararı yoktu, ikincisi bu yaygara at ateşi ve veba gibi bulaşıcıydı ve birkaç bin kilometrelik memleket yolunu karı gibi zırıldayanların arasında geçiremezdi. Bir de akıllı olmalı ve gözyaşlarını eve saklamalıydı, çünkü orada ağlamak için yeteri kadar neden olacaktı. Genç adam ağlamayı kesti; ama iki adım arkasında yürüyen Egger, daha uzun süre adamın gözyaşlarını ve son kalan ekmek kırıntılarını yutarken çıkardığı tekdüze sesi işitti.

***

Memlekete döndükten sonra ilk zamanlar yeni kurulan okulun arkasında, belediyenin, belediye başkanının hayırsever desteğiyle ona bıraktığı ahşap bir kulübede oturdu. Belediye başkanı artık Nazi değildi, gamalı haç bayraklarının yerine pencerelerin önünde sardunyalar duruyordu. Ayrıca köyde çok şey değişmişti. Cadde genişlemişti. Motorlar, günde birkaç kez ve hatta sık sık, kısa aralıklarla gürültü yaparak

geçiyordu ve kokulu dumanlarıyla o dizel canavarı eski kamyonlar daha azalmıştı. Rengârenk parıldayan otomobiller vadinin girişinden vınlayarak geçiyor, günübirlikçileri, yürüyüşçüleri ve kayakçıları köyün meydanına döküyorlardı. Pek çok köylü odalarını pansiyon olarak kiralıyordu, çoğu ahırda tavuklar ve domuzlar yoktu artık. Onların yerine domuz kasalarında kayaklar, sopalar duruyordu ve tavuk dışkısı, domuz pisliği yerine bal mumu kokuyordu. Goldenen Gamser'e bir rakip gelmişti: Kısa bir süre önce karşısında yeni bir restoran açılmıştı. Cephesi ıhlamur yeşili, giriş kapısının üstündeki parlak merhaba levhasıyla dikkat çeken Mitterhofer'a, Gamser'in sahibi her gün kızıyordu. Yaşlı Mitterhofer'dan nefret ediyordu. Gübre yabasını bir köşeye koyup sığırların yerine turistleri misafir etme fikri, bu lanet köylünün aklına nereden gelmişti, anlayamıyordu. "Köylü köylüdür ve hayatta lokantacı olmaz," diyordu, ama gizliden gizliye rekabetin zarar vermediğini, hatta tam tersi işleri canlandırdığını kabul ediyordu. Seksenli yaşların sonunda alık bir ihtiyar olarak öldüğünde tek kızına miras bıraktığı Goldenen Gamser'le birlikte üç han, birkaç hektar toprak, eski Loidolt çiftliğinin ahırlarının altındaki bovling salonu ve iki koltuklu teleferik işletmesinin hisseleri; kırkını çoktan geçmiş, hiç evlenmemiş ve biraz dik kafalı

bir kadın olan kızını, ileri yaşına rağmen birdenbire vadinin en arzulanan müstakbel adaylarından birine dönüştürdü.

Egger bütün bu değişimleri sakince kabulleniyordu. Geceleri, şimdi pist denen, yamaçlardaki metal karkasların uzaktan gelen metalik gıcırtılarını duyuyordu; sabahları çoğu kez yatağının başucundaki duvarın arkasından gelen okul çocuklarının gürültüsüyle uyanıyordu, öğretmen sınıfa girer girmez gürültü bıçak gibi kesiliyordu. Kendi çocukluğunu hatırlıyordu, o zaman ona sonsuz uzun, şimdi ise kısa ve göz açıp kapayıncaya kadar çabuk geçmiş gibi gelen okul yıllarını hatırladı. Aslında zaman onu şaşırtıyordu. Geçmiş her yöne kıvrılıyor gibiydi; hatıralarda olaylar birbirine giriyor, daha doğrusu yeniden şekilleniyor ve daima yeniden değerlendiriliyordu. Marie'yle birlikte yaşadığından çok daha uzun süreyi Rusya'da geçirmişti, ama Kafkaslarda ve Voroşilovgrad'daki yılları onunla yaşadığı son günlerden hiç de daha uzunmuş gibi gelmiyordu. Teleferiklerde geçirdiği zamana dönüp baktığında sanki tek bir mevsim süresinde kısalıyor, hayatının yarısını bir çelik halata asılı geçirmiş gibi geliyordu, gözleri toprakta ve küçük beyaz poposu gece göğüne uzanmış.

Dönüşünden birkaç hafta sonra Egger yaşlı Kranzstocker'le karşılaştı. Çiftliğinin önünde, sallantılı bir süt sağma taburesine oturmuştu, Egger yanından geçerken onu selamladı. Kranzstocker yavaşça kafasını kaldırdı, Egger'i tanıyıncaya kadar bir süre geçti. "Sen misin?" dedi, yaşlı adamların boğuk sesiyle. "Olacak iş değil, sen ha!" Egger durdu ve orada çökmüş oturan, sarı gözleriyle ona bakan yaşlıyı inceledi. Elleri dizlerinin üstündeydi ve yakılacak çırpı gibi kuruydu. Ağzı yarı açıktı ve tümüyle dişsiz gibi görünüyordu. Egger iki oğlunun da savaştan geri dönmediğini duymuştu, bunun üzerine kendini kiler kapısının yan direğine asmayı denemişti. Çürük tahta ağırlığını taşımamış ve Kranzstocker hayatta kalmıştı. Bundan beridir yaşlı çiftçi zamanını ölümü düşleyerek geçiriyordu. Her köşeye ölümün tünediğini görüyordu. Akşamları karanlıkla birlikte ebedi istirahatin üstüne çökeceğinden emin oluyordu; ama her seferinde ertesi sabah, daha hasta, daha aksi, öncekinden daha da büyük bir özlemle içi içini yer bir halde yeniden uyanıyordu.

"Yanıma gel," dedi, kafasını bir tavuk gibi öne doğru uzattı. "Dur bakayım, nasıl gözüküyorsun!" Egger ona doğru bir adım attı. İhtiyarın yanakları çökmüştü, eskiden siyah olan saçları beyaz bir örümcek ağı gibi kafasından sarkıyordu. "Benim sonum geldi,

ölüm kimseyi görmezden gelmez," dedi. "Her gün köşeden gelişini duyuyorum, ama her seferinde gelen sadece ya komşunun ineği ya bir köpek ya da oradan geçen başka bir varlığın gölgesi oluyor." Egger orada kök salmış gibi duruyordu. Bir an kendini yine çocuk hissetti, yaşlı adamın kalkıp bir dağ gibi yükseleceğinden korkmuştu. "Ve bugün de o sensin," diye sürdürdü yaşlı adam. "Senin gibi biri böyle köşeden çıkıp geliyor, öbürleri hiçbir yere gelmeyecekler artık. Adalet bu işte. Ben bir zamanlar Kranzstocker'dim ve bak şimdi ne hale geldim: İçinde hemen oracıkta un ufak olmayacak kadar yaşam kalmış çürük kemik yığını. Hayatım boyunca hep dik yürüdüm, Tanrı'dan başka kimsenin önünde eğilmedim. Ve Tanrı buna nasıl teşekkür ediyor? İki oğlumu benden alarak. Kendi etimi, kanımı benden çekip alarak. Aldıkları hâlâ yetmiyor çünkü, benim gibi yaşlı çiftçiden hâlâ son damla yaşamı sıkıp çıkarmadığı için beni her gün sabahtan akşama kadar çiftliğimin önünde çaresiz kaderime terk ediyor ve ölümü bekletiyor. Ve ben orada şimdi kıçım isilik oluncaya kadar oturuyorum, ama köşeden çıkıp gelen yalnızca birkaç inek, biraz gölge, bir de sen, hem de sen!"

Kranzstocker ellerine, lekeli parmaklarına baktı. Ağır, hafif hırıltılı nefes alıyordu. Aniden başını kaldırdı. Aynı anda hızla elini uzatıp Egger'in kolunu tuttu.

Heyecandan titreyen sesiyle, "Şimdi öcünü alabilirsin!" diye bağırdı. "Şimdi bana vurabilirsin! Vur bana, duyuyor musun? Lütfen öldürünceye kadar vur!" Egger yaşlının tırnaklarını koluna geçirdiğini hissetti ve yüreğini buz gibi bir korku kapladı. Kolunu çekip bir adım geriye gitti. Kranzstocker elini indirdi ve gözlerini yere dikip hareketsiz oturdu. Egger arkasını dönüp gitti.

Hemen köyün arkasında biten yolu yürürken midesine tuhaf bir boşluk duygusu oturmuştu. Derinden yaşlı çiftçiye acıyordu. Süt sağma taburesini düşündü, yaşlının bir sandalyesi ve sıcak bir battaniyesi olsun istedi, ama aynı zamanda ölsün de istedi. Dağa çıkan dar patikada ilerledi, tam yukarıya, Pichlersenke'ye kadar yürüdü. Yukarıda toprak yumuşak, çimenler koyu ve kısaydı. Sapların tepelerinde su damlacıkları titreşiyordu ve tüm çayır cam boncuklarla örtülmüş gibiydi. Egger, bu saplara inatla asılan, nasılsa bir zaman yere düşüp toprağa sızacak ya da havada hiçlikte yok olacak minik, titrek damlacıklara şaşırıyordu.

Kranzstocker kurtuluşuna yıllar sonra, altmışlı yılların sonunda bir sonbahar gününde, bir gölge gibi odasında oturup radyo dinlerken kavuştu. Aslında daha iyi duyabilmek için iyice masanın üstüne eğilmiş ve sol kulağını hoparlöre dayamıştı. Spiker

bando mızıka konserini anons ettiğinde, ihtiyar birdenbire bağırdı, birkaç kez göğüs kafesine vurdu ve sonunda bandonun ritimleri eşliğinde sandalyeden kayıp kaskatı kaldı.

Defin sırasında bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyor, cenaze alayı sular altında kalan caddede topuklarına kadar çamur içinde ağır ağır ilerliyordu. Egger de o sıralar yetmişini geçmiş bir adam olarak en arka sırada yürüyordu. Hayatı boyunca kendi mutluluğunu baltalayan çiftçiyi düşündü. Şiddetli yağmurun altında eski Achmandl-Hof'un küçük lokantasının önünden geçerken bir çocuk gülüşü geldi garip bir berraklıkta. Pencerelerden biri aralık duruyor ve ışıl ışıl parlıyordu. Odada lokantacının küçük oğlu, büyük bir televizyonun karşısında, yüzünü ekrana yaklaştırmış oturuyordu. Alnına televizyondan görüntüler yansıyordu; bir eliyle anteni sıkı sıkı tutuyor, öbür eliyle alnına vuruyordu gülerken. Çocuk çok güldü, akan yağmur damlalarının perdelemesine rağmen Egger parlayan tükürük damlalarının ekrana sıçradığını görebiliyordu. Durup alnını pencereye dayayarak onunla birlikte gülmek istedi. Ama cenaze alayı siyah ve suskun, ilerliyordu. Egger önündeki yaslıların kalkık omuzlarından akan ince dereciklere baktı. Tabut, en önde yavaştan inen

alacakaranlıkta bir gemi gibi sallanıyor, ardındaki çocuk gülüşünün sesi de gittikçe uzaklaşıyordu.

Egger bu konuda bazı düşünceler ileri sürmüş olsa da hayatında hiç televizyon almadı. Genellikle parası olmadı, yeri ya da zamanı yoktu ve her durumda böyle bir yatırım için gerekli koşulların zaten tümü eksikti. Örneğin, uzun süre bakıldığında göz nurunu karartabileceğini ve beyni yumuşatabileceğini belli etmeden kabul edip, çoğu kişinin yaptığı gibi titreşen ışıklara saatlerce bakma sabrını o gösteremezdi. Ancak televizyonun ona armağan ettiği, sonraları hafızasının derinliklerinden tekrar tekrar çıkan ve hoş bir hatırlama şoku olarak değerlendirdiği iki etkileyici an oldu. İlkini bir akşam Goldenen Gamser'de yaşadı, bir süredir arka odada Imperial marka yepyeni bir televizyon bulunuyordu. Egger aylardır lokantaya gitmemişti, haliyle girdiğinde mutat lokanta mırıltıları yerine teneke nefesli ve hafif hışırdayan televizyon sesiyle karşılaşınca şaşırdı. Arka tarafa gitti, yedi sekiz kişi masalara yayılmış oturuyorlardı ve büyülenmiş gözlerle dolap büyüklüğündeki aygıta bakıyorlardı. Egger hayatında ilk kez televizyon görüntülerini bu kadar yakından izliyordu. Gözlerinin önünde gizemli bir doğallıkla kayıyor ve şimdiye kadar aklının ucun-

dan bile geçmeyen bir dünyayı Goldenen Gamser'in boğucu arka odasına taşıyordu. Çatıları tepetaklak ince uzun buz sarkıtları gibi göğe yükselen binalara bakıyordu. Pencereden kâğıt kırpıntıları yağıyor, caddedeki insanlar gülüyor, bağırıyor, şapkalarını havaya atıyor ve hepten mutluluktan çıldırmış gözüküyorlardı. Egger bütün bu olanları kavrayıncaya kadar ekran sessiz bir patlamayla yırtılıyormuş gibi oldu, ama bir saniyeden kısa bir sürede tamamen yeni bir sahneyle tekrar bağlandı. Kısa gömlekli ve iş önlüklü adamlar tahta banklara oturmuşlar, bir kafeste diz çökmüş, önünde yerde uzanan aslanın yelesini okşayan on yaşlarında, esmer tenli bir kız çocuğunu izliyorlardı. Hayvan esneyince ağzında boydan boya sünen ince salyalar gözüküyordu. Seyirciler alkışladılar, kız aslanın bedenine sarıldı ve bir an yelesinde kayboldu sanki. Egger güldü. Bunu mahcubiyetten yapıyordu, başkalarının bulunduğu bir ortamda televizyonun karşısında nasıl davranacağını bilmiyordu. Cahilliğinden utandı. Kendini yetişkinlerin anlaşılmaz faaliyetlerini seyreden bir çocuk gibi hissetti, her şey bir şekilde ilginçti, ama hiçbiri kişisel olarak onu ilgilendiren şeyler değilmiş gibi görünüyordu.

Sonra kalbini derinden etkileyen bir şey gördü. Bir uçaktan genç bir kadın iniyordu. Dar merdivenden

yürüme bandına geçen kadın herhangi biri değildi, Egger'in hayatında gördüğü en güzel yaratıktı. Kadının adı Grace Kelly'ydi, kulağına yabancı gelen, duyulmadık bir isimdi; ama aynı zamanda ona yakışan tek isim gibiydi. Kısa bir manto giymişti ve hava alanında toplanmış büyük kalabalığa el sallıyordu. Bir avuç dolusu gazeteci ona doğru akın etti; nefes nefese ileri atılıp sordukları soruları cevaplarken güneş ışıkları saçlarına ve uzun pürüzsüz boynuna dökülüyordu. Bu saçların ve bu boyunun sadece bir illüzyon olmadığı, aksine, dünyanın bir yerinde belki parmaklarıyla ona dokunacak ya da hatta belki bütün eliyle okşayacak birinin olduğu düşüncesi Egger'i titretti. Grace Kelly bir kez daha elini salladı, bu arada genişçe açılmış koyu renkli dudaklarıyla gülümsedi. Egger lokantadan çıktı. Kilisenin önündeki merdivenlere oturmadan önce, bir süre köy yollarında amaçsız dolaştı. Sayısız günahkâr neslin tepinerek ezdiği toprağa baktı, yüreği sakinleşinceye kadar bekledi. Grace Kelly'nin gülüşü ve gözlerindeki hüzün aklını karıştırmıştı, ona ne olmuştu, anlayamadı. Bir süre öylece oturdu, karanlığın çökmesiyle havanın soğuduğunu fark edip eve gitti.

Bu ellili yılların sonuydu. Bundan çok sonra, yani bin dokuz yüz altmış dokuz yılının yazında, Egger televizyonla ikinci kez karşılaştı. Evlerin çoğunda ai-

lenin akşamları bir araya gelmesinin odağı ve başlıca amacı olduğu bir zamanda, tamamen değişik şekilde de olsa bambaşka bir deneyim olmuştu onun için. Bu kez yüz elli kadar köy sakiniyle birlikte belediye binasının yeni toplantı salonunda oturuyordu ve iki genç Amerikalı'nın aya ayak basmasını izliyordu. Hemen hemen tüm canlı yayın boyunca salonda gergin bir sessizlik hâkimdi, ama Neil Armstrong ayağını tozlu ay zeminine koyar koymaz herkes sevinç çığlıkları attı, öyle ki en azından birkaç dakikalığına ağır köylü omuzlarından bir yük kalkmıştı sanki. Ardından yetişkinlere bedava bira, çocuklara da meyve suyuyla yağda kızarmış tatlı çörek dağıtıldı ve bir belediye meclisi üyesi, böyle olağanüstü işleri ancak müthiş çabaların mümkün kıldığını ve bunun insanlığı muhtemelen iyiliğe yönlendireceğini anlatan kısa bir konuşma yaptı. Egger de ötekiler gibi alkışladı ve öndeki televizyonda hâlâ Amerikalıların hayalet gibi görüntüleri oynarken, tam o anda başlarının üstündeki ay yüzeyinde akıl almaz bir şekilde dolaşırken; aşağıda yeryüzünde, burada, taze yapı harcı kokan karartılmış salonda Egger kendini köy sakinleriyle gizemli bir şekilde daha da yakınlaşmış ve onlara bağlanmış hissediyordu.

Daha Rusya'dan geldiği gün Bittermann & Oğulları şirketine gitmişti. Birine sorsaydı, boşuna bu yolu

arşınlamazdı. Barakalar ortadan kalkmıştı. Kamp boşaltılmıştı. Orada burada beton parçaları ya da üstünde yabani otlar bitmiş tahta kirişler, burada bir zamanlar insanların çalışıp yaşadığını gösteriyordu. Yöneticinin yazı masasının arkasında oturduğu yerde şimdi ufak beyaz çiçekler açmıştı.

Şirketin savaştan hemen sonra iflas ettiğini köyde öğrendi Egger, son kalan işçiler daha bir yıl önce çıkmışlardı. O zaman şirket tam bir çılgınlık olan anavatan çağrısına uydu, çelik kiriş ve çifte halatlı vinç üretiminden silah üretimine geçti. Yaşlı Bittermann, daha Birinci Dünya Savaşı sırasında alt kolunu ve sağ elmacık kemiğinin bir parçasını Batı yakasında siperde bırakan ateşli vatansever olarak özellikle karabiner namlusu ve taarruz topları için bilyalı mafsal üretimine girdi. Mafsallar tamamdı, ama bir kısım dergiler öfke içinde çarpıtarak cephedeki bazı korkunç kazalara neden olduğunu yazdılar ve yaşlı Bittermann'ı, pek de azımsanmayacak bir suç ortağı olduğuna sonunda inandırdılar. Evinin arkasındaki küçük ormanda, ne olur ne olmaz diye babasının eski tüfeğiyle kendini vurdu. Orman korucusu cesedini bodur bir yaban elması ağacının altında bulduğunda parçalanmış kafatasında 23.11.1917 tarihi kazınmış metal levha parlıyordu.

Teleferik şimdi başka şirketler tarafından inşa edilip işletiliyordu, Egger başvuruda bulunduğu her yerde baştan savıldı. Artık uygun biri olmadığı söyleniyordu. Savaştan sonraki birkaç yıl eski iş süreçlerini ezip geçmeye yetmişti, bu nedenle modern ulaşım teknolojisi dünyasında onun gibi birine ne yazık ki yer yoktu.

Egger geceleri evde yatağın kenarına oturuyor ve ellerini inceliyordu. Ağır ve bataklık toprağı gibi koyu duruyorlardı kucağında. Köseleleşmişti, bir hayvanın derisi gibi buruşuktu. Kayalarda ve ormanda geçen uzun yıllar yara izleri bırakmıştı ellerinde ve Egger kendi hikâyesini hatırlayabildiği kadarıyla bu izlerden her biri bir talihsizliği, bir çabayı ya da başarıyı anlatıyordu. Marie için karı kazdığı o günden beri tırnakları yarık ve kenarları batık büyüyordu. Başparmağı siyahtı ve ortasında ufak bir göçük vardı. Ellerini kaldırıp yüzüne yaklaştırdı ve bazı yerleri kırışmış keten gibi duran ellerinin tersini inceledi. Parmak uçlarındaki nasırlara, eklemlerindeki düğüm düğüm olmuş boğumlara baktı. Yarıklarda ve çatlaklarda biriken kiri ne at fırçası ne de sert sabunla çıkarmak mümkündü. Cildin altında oluşan damarlara baktı ve ellerinin çok hafif titrediğini penceredeki alacakaranlığa karşı tuttuğunda görebildi. Orada yaşlı bir adamın elleri duruyordu. Sonra ellerini aşağı indirdi.

Egger bir süre savaştan dönenler için verilen terhis parasıyla yaşadı. Ancak bu para yalnızca zaruri ihtiyaçlara yettiği için kendini genç bir erkek olduğu zamanlardaki gibi her tür geçici işi kabul etmeye zorunlu hissediyordu. Bir zamanlar olduğu gibi kilerlerin ve samanların içinde sürünüyor, var gücüyle patates çuvallarını kaldırıyor, canını dişine takarak tarlada çalışıyor ya da sığır ve domuz ahırlarında kalan gübreleri temizliyordu. Halen genç çalışma arkadaşlarıyla yarışabiliyordu ve bazı günler üç metrelik bir saman yığınını sırtına alıp yalpalayarak ağır ağır dik meradan aşağı iniyordu. Ama geceleri yorgunluktan kendini yatağa bıraktığında, bir daha asla kendi gücüyle ayağa kalkamayacağını sanıyordu. Bu arada eğri bacağının diz çevresi neredeyse hissizdi ve ne zaman başını bir santim yana çevirse boynuna giren delici ağrı ateşten bir ip gibi parmaklarının ucuna kadar yayılıyor, onu sırtüstü yatıp uykuyu tamamen hareketsiz bir şekilde beklemeye mecbur ediyordu.

Bin dokuz yüz elli yılının bir yaz akşamı Egger, güneş doğmadan çok önce, yavaşça yataktan kalkıp dışarı çıktı. Uykusundan ağrıyla uyanmıştı ve gecenin serinliğinde hareket etmek ona iyi geliyordu. Geissensteig yoluna girdi, ay ışığı altında belediyenin biçilmiş hafif kıvrımlı merasından geçen yol boyunca yürüdü, sırtüstü uyuyan hayvanlar gibi duran iki

kaya parçasının etrafını dolaştı ve sonunda gittikçe daha da aşılması zor bir arazide neredeyse bir saatlik bir tırmanışın ardından, Klufterspitze'nin altındaki şekilli kayaların bulunduğu yere ulaştı. Bu arada gün, karla kaplı tepelerde başlayan kızıllıkla geleceğini haber veriyordu. Egger artık oturup çakısıyla ayakkabısındaki pençenin yırtılmış deri parçasını kesmek istiyordu ki bir kayanın arkasından yaşlı bir adam çıktı ve ellerini açarak ona doğru yaklaştı.

"Beyim, beyim!" diye bağırıyordu. "Siz gerçek bir insansınız, değil mi?"

"Sanıyorum öyle," dedi Egger. O esnada ikinci canlının, bir yaşlı kadının kayaların ardından çıkıp sendeleyerek geldiğini gördü. İkisi de perişan gözüküyordu, şaşkın, bitkin ve soğuktan titrer haldeydiler.

Egger'e doğru atak yapmak üzere olan adam, elindeki bıçağı görüp durdu.

"Yani bizi öldürmeyeceksiniz, değil mi?" dedi dehşet içinde.

Adamın ardından kadın, "Tanrım, sen bize acı!" diye mırıldandı.

Egger hiç sesini çıkarmadan bıçağı sakladı ve fal taşı gibi açılmış gözlerini ona dikmiş iki yaşlı insana baktı.

"Aman beyim," diye tekrarladı adam, gözyaşlarına boğulacakmış gibi gözüküyordu. "Bütün gece taştan başka bir şey olmayan bu çevrede dolaştık."

"Taştan başka bir şey yok," diye adama hak verdi kadın.

"Taşlar gökteki yıldızlardan fazla!"

"Tanrım, acı bize!"

"Yolumuzu şaşırdık."

"Nereye baksan karanlık ve soğuk geceden başka bir şey gözükmüyor."

"Ve taşlar!" dedi yaşlı adam, işte şimdi gerçekten birkaç damla yaş ardı ardına yanaklarından ve boynundan aşağı aktı.

"Kocam uzanıp ölmek bile istedi."

"Adımız Roskovic," dedi yaşlı adam, "Kırk sekiz yıldır evliyiz. Neredeyse yarım asır. O zaman birbirinin gözünde kim olduğunu ve değerini biliyor insan, anlıyor musunuz, beyim?"

"Pek o kadar değil," dedi Egger. "Ayrıca ben bey değilim. Ama isterseniz sizi aşağı götürebilirim."

Köye geldikten sonra Bay Roskovic, Egger'in isteksizliğine rağmen ona sarılmakta ısrar etti.

"Sağ olun," dedi duygulu bir şekilde.

"Evet, sağ olun!" diye tekrarladı karısı.

"Sağ olun, sağ olun!"

"Tamam tamam," dedi Egger ve bir adım geri çekildi. Klufterspitze yolundan aşağı inerkenki korku ve çaresizlikleri aniden kaybolmuştu, ilk güneş ışıkları yüzlerini ısıttığında yorgunlukları da birden uçup gitti. Egger onlara dağ çayırındaki sabah çiyini höpürdeterek içlerine çekip susuzluklarını nasıl giderebileceklerini gösterdi. Yol boyunca çocuklar gibi gevezelik yaparak Egger'in arkasından yürüdüler.

"Size bir şey soracağız," dedi Roskovicler, "acaba bize biraz rehberlik edebilir misiniz? Buraları evinizin arka bahçesi gibi tanıyor görünüyorsunuz."

"Bizim gibiler için böyle bir dağ turu parkta dolaşmaya benzemez," diye karısı onu onayladı.

"Yalnızca birkaç gün. Sadece dağa çıkıp ineceğiz. Ödeme için hiç endişelenmeyin, insan arkasından kötü şey konuşulsun istemez. E, ne diyorsunuz?"

Egger önündeki günleri düşündü. Birkaç metre yakacak odun kesilmesi gerekiyordu, yağmurdan kayan patates tarlasını yeniden sürme işi vardı bir de. Tüyleri ürpererek ellerinde sabanın saplarını düşündü, onlardan korunmaya nasırlar da para etmezdi ve birkaç saat sonra parmakları yanmaya başlardı.

"Evet," dedi, "olabilir."

Bütün hafta, Egger iki yaşlıyı zor yollarda gezdirip çevrenin güzelliğini gösterdi. İşten zevk alıyordu. Arazi yürüyüşü ona kolay geliyordu ve dağ havası moralini bozan düşünceleri geri püskürtüyordu. Ayrıca ona göre az konuşuluyor olması da güzeldi, bir taraftan zaten fazla konuşulacak bir şey yoktu, diğer taraftan da ikisi de arkasından yürürken nefes nefese kaldıklarından hafiften ıslık çalan ciğerlerini rahatlatmak için gereksiz kelimeleri azaltmak zorunda kalıyorlardı.

Haftanın sonunda evli çiftin duygu dolu vedasının ardından Bay Roskovic, Egger'in ceketinin cebine üç beş banknot koydu. Sonunda evli çift sabahın erken saatlerinde hâlâ sisler içindeki evin yolunu tutmak için arabalarına bindiklerinde ikisinin de gözleri yaşlıydı.

Egger yeni işinden hoşlanmıştı. Kendi çizip hazırladığı, müşterileri hizmetine çekmek için gerekli olan

bütün bilgileri taşıdığına inandığı tabelayı köyün çeşmesine yerleştirdi.

DAĞLARI SEVİYORSANIZ
ADAMINIZ BENİM.
Size (hemen hemen yaşam boyu doğa deneyimimle)
şu hizmetleri sunuyorum:
Çantalı ya da çantasız gezi
Gezi (yarım ya da tam gün)
Tırmanma yerleri
Dağ yürüyüşleri (yaşlılar, engelliler ve çocuklar için)
Her mevsimde rehberlik hizmeti
(hava koşulları uygun olduğunda)
Erken kalkanlara güneşin doğuşunun seyri garanti
Gün batımı manzarası garanti
(sadece vadide, dağda çok tehlikeli)
Beden ve ruh için risksiz

(ÜCRET PAZARLIĞA TABİDİR,
AMA PAHALI DEĞİL)

Tabela belli ki etkili olmuştu, işler daha başından çok iyi gidiyordu, dolayısıyla Egger eski çıraklık işlerini kabul etmesi için bir neden göremiyordu. Eskiden olduğu gibi daha hava karanlıkken kalkıyor, tarlaya gideceğine dağa çıkıyor ve doğan güneşi izliyordu. İlk ışıkların yansımasında turistlerin içlerinde bir alev

parlıyordu sanki, Egger onların mutlu olduklarını görüyordu.

Yazın ziyaretçileri en yakın dağ sırtlarının çok daha uzağına götürüyordu, kışın ise genellikle kısa, geniş kar ayakkabılarıyla yapılan, ama hemen hemen çok az yorucu olan gezintilerle sınırlanıyordu. Her zaman turistlerin kesik kesik solumalarını arkasında, muhtemel tehlikeleri göz önünde tutarak önden gidiyordu. İçlerinden bazıları ona dünyayı anlatmaya kalkıyordu ya da aptalca şeyler yapıyordu, ama ona rağmen o bu insanları seviyordu. En geç iki saatlik yürüyüş sırasında kibirlerinin sıcak bedenlerindeki terle birlikte buharlaşacağını biliyordu, geriye şükran duygusu, başarmanın kıvancı ve iliklerine kadar yorgunluktan başka bir şey kalmayacaktı.

Bazen eski arsasından geçiyordu. Eskiden evinin bulunduğu yerde, dağ döküntüleri yıllar içinde bir çeşit set istiflemişti. Yazın kaya parçalarının arasından beyaz ay parlıyordu ve kışın çocuklar kayaklarıyla birlikte üstünden atlıyorlardı. Egger onların vınlayarak aşağı kayışlarını, sevinç çığlığıyla kalkıp bir an havada süzülerek ustalıkla inişlerini ya da parlak renkli toplar gibi karda yuvarlanışlarını izliyordu. Marie'yle birlikte akşamları oturdukları kapı eşiğini ve basit çengel kilitle kapanan parmaklıklı küçük

kapıyı hatırladı, onu uzun çelik çivilerle hazırlamıştı. Çığdan sonra pek çok şey gibi kapı da ortadan kaybolmuş, kar eridikten sonra da ortalıkta görülmemişti. Sanki hiç var olmamışlarcasına ortadan kaybolmuşlardı. Egger kalbindeki hüznün yeniden yükseldiğini hissetti. Marie'nin hayatında belki de onun tasavvur ettiğinden çok daha fazla yapacak işi olacaktı, diye düşündü.

Egger turlar sırasında çoğunlukla susuyordu. Thomas Mattl her zaman, "Ağzı açılana kulaklar kapanır," derdi ve Egger bu görüşe katılıyordu. Konuşmak yerine insanları dinlemeyi tercih ediyordu, nefes almadan yaptıkları gevezelikler, ona yabancı alınyazılarını ve bakış açılarını tanıtıyordu. Açıkçası insanlar dağlarda uzun zaman önce kaybettiklerine inandıkları bir şeyi arıyorlardı. Egger bunun ne olduğunu çıkarmaya çalışmadı, ama yıllar geçtikçe giderek emin oldu ki esas olarak turistler onun arkasında tökezlediklerinden daha çok, herhangi bir belirsiz, doyumsuz özlemin peşinde tökezliyorlardı. Bir keresinde, Zwanzigerkogel'da verdikleri kısa molada etkilenmiş genç bir adam titreyerek Egger'in omuzunu tuttu ve "Görmüyor musunuz, her şey burada ne kadar harika!" diye haykırdı. Egger mutluluktan uçan gencin yüzüne baktı ve "Öyle, ama birazdan

yağmur başlayacak; toprak kaymaya başladığında, bütün bu güzelliklere geçmiş olsun," dedi.

Egger, dağ rehberliği işi sırasında yalnızca bir kez az kalsın turistlerden birini kaybediyordu. Altmışlı yılların sonunda bir bahar gecesinde kış geri gelmişti ve Egger küçük bir grupla panoramik yoldan dört koltuklu yeni teleferiğin yukarısına gidecekti. Häusler darboğazına uzanan tahta köprüden geçerken şişman bir kadın ıslak tahtadan kayıp dengesini kaybetti. Hemen onun önünde yürüyen Egger, gözünün ucuyla kadının ellerini sallayarak nasıl sendelediğini ve ayaklarından birinin gözle görülmez bir iple çekiliyormuş gibi yukarı kalktığını gördü. Tahta köprünün altında yirmi metre derinlik vardı. Egger ona doğru fırladığında gözleri kadının yüzüne ilişti, geri geri giderken derin bir huşu içindeymiş gibiydi. Kadının sırtını çarptığı tahtanın çatırdamasını duydu. Sınır kirişinden aşağı uçuruma kaymadan önce son anda ayak bileğinden tutarak yakaladı onu, parmaklarındaki alışılmadık yumuşak etin şaşkınlığı içinde öteki eliyle kolundan tutarak tahta köprünün üstüne çekti.

Kadın hareketsiz uzanıp kaldığı yerde hayranlıkla bulutları inceliyormuş gibi görünüyordu, "Az daha iş bitmişti, öyle değil mi?" dedi. Bu arada Egger'in

elini alıp yanağına koydu ve ona gülümsedi. Egger korku içinde başını salladı. Kadının yüzü nemliydi. El ayasının altında zor hissedilir bir titreme vardı, bu dokunuş Egger'e bir şekilde uygunsuz gelmişti. Çocukluğunda başından geçen bir olayı hatırlatmıştı. Galiba on bir yaşındaydı, çiftçi gece yarısı onu yatağından kaldırmış, buzağının doğumuna yardım etmesi gerektiğini söylemişti. İnek saatlerce çırpınmış, daireler çizerek huzursuzca dolaşmış, burnunu duvara sürtüp kanatmıştı. Sonunda boğuk bir ses çıkararak samanlara yan yattı. Egger petrol lambasının titrek ışığında, ineğin gözlerinin döndüğünü ve doğum açığından yapışkan, vıcık vıcık suyunun aktığını gördü. Buzağının ön bacakları göründüğünde, onca zaman taburesinde hareketsiz oturan çiftçi ayağa kalkıp kollarını sıvadı. Ama buzağı bir daha kımıldamadı. Sakin yatan inek, o an aniden kafasını kaldırdı ve böğürmeye başladı. Bu öyle bir sesti ki Egger'in kalbine soğuk bir korku girdi. "Bunun işi bitmiş," dedi çiftçi, birlikte ölü buzağıyı annesinin gövdesinden çektiler. Egger boynundan tutup kavradı. Tüyleri yumuşak ve ıslaktı, kısa bir an bir nabız atışı hissettiğini zannetti, parmaklarının altında tek bir atış. Nefesini tuttu, ama devamı gelmedi. Çiftçi bitik bedeni dışarı çıkardı. Dışarıda gün ağarıyordu, küçük Egger ahırda kaldı, yeri temizledi, ineğin

derisini samanla sildi ve buzağıyı düşündü, yaşamı yalnızca tek bir kalp atışı sürmüştü.

Şişman kadın gülümsedi. "Sanırım bir yerim kırılmadı," dedi. "Yalnızca kalça kemiğim biraz ağrıyor. Şimdi yan yana topallayarak vadiye gidebiliriz."

"Hayır," dedi Egger ve ayağa kalktı. "Herkes tek başına topallayacak!"

Marie'nin ölümünden sonra Egger hiçbir kadınla kısa dokunuşlardan fazlasını yaşamamıştı; gerçi ara sıra hantal turist kadınları taşkın bir derenin üstünden geçirdiği ya da ellerinden tutup kaygan bir kaya sırtından çektiği olmuştu, ama o kadar. Yaşama yeniden bir miktar uyum sağlamak zaten yeteri kadar zor olmuştu ve ne olursa olsun, yıllardır içinde büyüyen dinginliğin bozulmasını istemiyordu. Aslına bakılırsa Marie'yi de neredeyse hiç anlamamıştı. Bütün kadınlar ona tam bir bilmece gibi geliyordu. Ne istediklerini ya da istemediklerini anlayamıyordu; karşısındaki kadınların söyledikleri ve yaptıklarının çoğu onu şaşkına çeviriyor, kızdırıyor ya da bir tür sonradan içinden çıkması zor bir duruma düşürüyor, içini katılaştırıyordu. Bir kez Goldenen Gamser'de mevsimlik işçi bir kadın, mutfak kokan ağır gövdesiyle onu sıkıştırmış, kulağına yapış yapış sözler söyleyip öyle bir kafasını karıştırmıştı ki çorbasının

parasını ödemeden kendini lokantadan dışarı atmış, sakinleşmek için donmuş bayırlarda taban tepmişti.

Aklını karıştıran böyle anlar defalarca oldu, ama her geçen yıl biraz daha seyrekleşti ve sonunda bitti. Kendisi bu konuda mutsuz değildi. Bir aşkı vardı ve onu kaybetmişti. Artık ona benzeyen bir şey olamazdı, bundan hiç şüphesi yoktu. Ve hâlâ zaman zaman onu tutuşturan arzuya karşı verdiği, onun sonuna kadar tek başına, kendi kendine halletmeyi düşündüğü bir mücadeleydi.

Gerçi yetmişlerin başında Andreas Egger, hayatının geri kalan kısmını, en azından kısa bir süre, birkaç sonbahar gününü yalnız geçirmek isteğiyle çelişen bir macera daha yaşadı. Son zamanlarda yatağının bulunduğu duvarın arkasında durumlar değişmişti. Çocukların mutat bağırtıları daha da yükselmiş, teneffüs zili çaldığında zaten her zamanki serbest kalma neşelerine eşlik eden taşkınlıkları şimdi hepten iplerini koparmışa benziyordu. Öğrencilerin yeni edindikleri bu velveleli özgüvenlerinin nedeni, ömrünün büyük bir kısmını çiftçi çocukları neslineye, düşünmeye üşenen, mevcut mekân ve zamanın ötesine geçemeyen kafalara, hiç değilse okumanın ve aritmetiğin temel prensiplerini, gerektiğinde kendi elleriyle yaptığı öküz kuyruğu sopasının yardımıyla

sokmakla geçirmiş olan köy öğretmeninin emekliye ayrılacağının açıkça bilinmesiydi. Yaşlı öğretmen son dersinin ardından pencereyi açmış, kutuda kalan tebeşir parçalarını bahçedeki gül yatağına dökmüş ve aynı gün köyü terk etmişti. Bu durum köy heyeti üyeleri arasında şaşkınlık yaratmıştı, özellikle kariyerini inek sürüleriyle kayakçılık arasında geliştirmeye hevesli bir halefi bu kadar çabuk bulmaları mümkün değildi. Çözüm olarak komşu vadide uzun yıllar önce emekli olmuş Anna Holler isimli şahısta karar kılındı, kadın dersleri geçici bir süre için üstlenerek teklifi sessiz şükranlarıyla kabul etti. Anna Holler'in eğitim konusundaki görüşleri selefinden farklıydı. Çocukların iç gelişim gücüne güveniyordu; eski öküz kuyruğu sopasını dışarı, yılların eskittiği okul duvarındaki sarmaşığa destek olması için astı.

Oysa Egger, yeni pedagojiden yana değildi. Bir sabah yatağından kalktı ve karşıya gitti.

"Affedersiniz ama çok gürültü var. İnsanın sessizliğe ve huzura ihtiyacı var."

"Siz kimsiniz Tanrı aşkına?"

"Adım Egger, yan odada oturuyorum. Yatağım muhtemelen orada, kara tahtanın tam arkasında duruyordur."

Holler, Egger'e doğru bir adım attı. Kadın en az bir buçuk kafa kısaydı ondan, ama Egger'e dik dik bakan arkasındaki çocuklarla birlikte tehditkâr ve uzlaşmaya hiç hazır değilmiş gibi gözüküyordu. Egger'in daha söyleyecekleri vardı, bunun yerine, sessizce aşağıya, yerdeki muşambaya baktı. Birden kendini aptal hissetti, küçük bir çocuğun bile hayretle dik dik bakmasına neden olabilecek, gülünç şikâyetleri olan yaşlı bir adam gibi orada duruyordu.

"Komşularımızı seçemiyoruz," dedi öğretmen, "ancak kesin olan bir şey var, o da sizin yontulmamış bir odun olduğunuz! Tam dersimin ortasında aniden, davetsiz, tıraşsız, saçlarınızı taramamış bir halde içeri giriyorsunuz ve bu da yetmiyormuş gibi hâlâ donlasınız, artık üstünüze giydiğiniz ne oluyorsa?"

Sınıfa girmiş olmaktan çoktan pişmanlık duyan Egger, "Pijama," diye mırıldandı. "Yalnızca birkaç kez yamandı."

Anna Holler içini çekti. "Derhal sınıfı terk ediyorsunuz," dedi. "Bence ancak yıkanıp, tıraş olup, düzgün giyinirseniz tekrar sınıfa gelebilirsiniz!"

Egger tekrar gelmedi. Sese katlanabilirdi ya da gerekirse kulaklarına yosun tıkayabilirdi, bu iş onun için bitmişti. Ve onu izleyen pazar günü kapısı gürültüyle

üç kez çalınmasaydı, belki de öyle kalacaktı. Anna Holler elinde bir kekle dışarıda bekliyordu.

"Size yiyecek bir şeyler getirmek istedim," dedi. "Masa nerede?"

Egger tek oturma yeri olan kendi yaptığı tahta tabureyi verdi ve keki eski sandığa kaldırdı, orada zor zamanlar korkusuyla gizlediği birkaç konserve yemek -*Haggemeyer'in En İyi Soğanlı Yahnisi*- ve sıcak tutan bir çift ayakkabı saklıyordu. "Bu tip kekler çoğunlukla kuru olur," dedi Egger ve elinde toprak testisiyle köy meydanındaki çeşmeye doğru yollanırken, şu anda odasında oturup keki kesmeyi bekleyen kadını düşündü. Kadın kendi yaşlarında olabilirdi, ancak öğretmen olarak geçirdiği yılların etkileri ortadaydı. Yüzü küçük kırışıklıklarla doluydu ve sıkı bir topuz şeklinde bağlanmış siyah saçlarının arasından kar beyazı saç dipleri parıldıyordu. Bir an tuhaf bir görüntü onu bunalttı: Kadını yalnızca tabureye oturmuş, bekler halde görmüyor; aynı zamanda sırf oradaki varlığıyla uzun yıllar yalnız yaşadığı odayı değiştirmiş, büyütmüş, rahatsız edici bir şekilde her şeye açık hale getirmiş olduğunu tasavvur ediyordu.

Egger elinde su dolu testisiyle geri döndüğünde, "Demek burada yaşıyorsun," dedi öğretmen.

"Evet," dedi Egger.

"İnsan her yerde mutlu olabilir yani," diye ekledi Holler. Koyu kahverengi gözleri, sıcak, arkadaş canlısı bakışları vardı; yine de onun tarafından seyrediliyor olmak Egger için rahatsız ediciydi. Bakışlarını indirip kekine baktı, işaret parmağıyla ufak bir kuru üzüm parçası çıkardı ve dikkat çekmeden yere düşürdü. Sonra keki yediler. Kabul etmeliydi ki kek güzeldi; belki de diye düşündü, kek son yıllarda yediği her şeyden daha güzeldi hatta. Ama en iyisi bunu kendine saklamaktı.

Sonradan Egger tüm ilişkinin nasıl olup da ilerleme kaydettiğini açıklayamayacaktı. Öğretmen Anna Holler nasıl elinde kekle gayet doğal kapısına dikildiyse, yine öyle gayet doğal bir şekilde hayatına girmiş oldu ve orada kısa zamanda hakkıymış gibi gördüğü bir yer talep etti.

Egger ne olup bittiğini tam anlayamamıştı, ayrıca kaba olmak da istemiyordu, yani onunla yürüyüşlere çıkıyor ya da yanında güneşte oturuyor, Anna'nın sürekli termosta getirdiği kahveleri içiyordu. Kadın kahvenin şeytanın ruhundan daha karanlık olduğunu ileri sürüyordu. Anna Holler'in sürekli bu tip karşılaştırmaları vardı, ayrıca adeta durmadan konuşuyordu; ona derslerinden, çocuklardan, ha-

yatından, uzun zamandır başına gelenleri hak eden ve asla güvenmeyeceği bir adamdan bahsediyordu. Bazen Egger'in anlamadığı şeyler söylüyordu. Holler, Egger'in daha önce hiç duymadığı kelimeler kullanıyordu ve Egger belli etmeden, Holler'in doğru olanlarından kaçarcasına bu kelimeleri uydurduğunu düşünüyordu. Kadının konuşmasına izin veriyordu. Dinliyor, bazen kafasını sallamakla yetiniyor, arada bir evet veya hayır diyor ve Yüksek Kämmerer'in kuzey yakasına tırmanıyormuşçasına kalbine çarpıntı verecek kadar kahve içiyordu.

Holler bir gün, Egger'i Mavi Liesl'le Karleitner tepesine çıkmak için ikna etti. Oradan köyün her tarafını görebilirsin, dedi kadın. Uzaklarda kaybolmuş okul ufak bir kibrit kutusu gibi gözüküyordu ve gözler biraz kısılarak bakılırsa köy çeşmesindeki çocuklar renkli noktalar halinde fark edilebiliyordu.

Gondol hafif sarsıntıyla yola koyulduğunda, Egger pencerelerden birinin yanında durdu. Öğretmenin geldiğini ve arkasında durduğunu ve omuzlarının üstünden baktığını hissetti. Ceketini senelerdir yıkamadığını düşündü. En azından geçen hafta pantolonunu temiz pınar suyuna yarım saat asmış, sonra da güneşli bir kayanın üzerinde kurutmuştu.

"Kirişi görüyor musunuz?" diye sordu Egger. "Temeli atarken birisi oraya düştü. Bir gün öncesinden çok içmişti ve öğleyin bayıldı. Doğru yüzüstü betona. Orada öyle kaldı ve kımıldamadı. Göletteki ölü bir balık gibi. Biz onu çıkarıncaya kadar bir süre geçti; beton o kadar akışkan değildi. Ancak kurtuldu. Yalnız, o zamandan beri bir gözü kör kaldı. Sebebinin beton mu, yoksa brendi mi olduğunu söylemek zor."

Tepeye ulaştıklarında, vadiye bakmak için bir süre platformda durdular. Egger öğretmenle sohbet etmesi gerektiği hissine kapıldı ve köyden değişik şeyler gösterdi: Yanmış sığır ahırı kalıntılarını, pancar tarlasına aceleyle inşa edilmiş tatil evleri kompleksini, dağcı piyadesi tarafından savaş sonunda kilisenin arkasına bırakılmış ve o zamandan beri çocukların saklambaç için kullandıkları, her yanı pas ve mor katırtırnağıyla sarılmış büyük kazanı. Anna Holler keşfettiği her yeni şey karşısında kahkahayı patlatıyordu. Rüzgâr bazen kahkahalarını tümüyle yutuyor, uzaktan sanki sadece sessizce içinden neşeleniyormuş gibi görünüyordu.

Akşamüstü vadideki istasyona döndüklerinde, kısa bir süre için yan yana durdular ve gondolların yukarı yol alışını seyrettiler. Egger ne söyleyeceğini ya da bir

şey söylemesi gerekip gerekmediğini bilemediğinden ağzını açmıyordu.

Binanın bodrum katındaki makine odasından motorların boğuk sesleri duyulabiliyordu. Egger öğretmenin gözlerini üzerinde hissetti. "Beni şimdi eve götürmenizi istiyorum," dedi öğretmen ve yürüdü.

Holler, belediye binasının hemen arkasında, belediyenin kendisine vekil öğretmenlik yaptığı süre için sağladığı ufak bir odada kalıyordu; bir tabakta soğanla süslenmiş birkaç dilim yağlı ekmek hazırlamıştı ve dışarıda pencere kenarında iki şişe soğuk bira duruyordu. Egger ekmekleri yedi ve birayı içti, bu arada öğretmene bakmamaya çalışıyordu.

"Siz bir erkeksiniz," dedi öğretmen. "Gerçek bir iştaha sahip, gerçek bir erkeksiniz, öyle değil mi?"

"Olabilir," dedi Egger ve omuzlarını silkti.

Dışarıda hava yavaştan kararıyordu. Holler ayağa kalktı, odada birkaç adım attı ve küçük servis dolabının önünde durdu. Egger arkadan kadının kafasını yere eğdiğini gördü, döşemede bir şey kaybetmiş gibiydi. Parmakları eteğinin kenarıyla oynuyordu. Topuklarında hâlâ toprak ve kir vardı. Odaya müthiş bir sessizlik hâkimdi. Çoktandır tüm vadilerden çekilen sessizlik şu anda, sanki bu odada toplanmıştı.

Egger boğazını temizledi. Şişesini yere koydu ve bir damlanın bardaktan yavaşça kayıp masa örtüsünde yuvarlak, koyu bir leke halinde yayılışını izledi. Anna Holler hissizdi; gözlerini indirmiş, servis dolabının önünde duruyordu. Önce kafasını, sonra ellerini kaldırdı.

"Bu dünyada insanlar çoğunlukla yalnız," dedi.

Sonra arkasını döndü. İki tane mum yakıp masaya koydu. Perdeleri kapattı. Kapıyı sürgüledi.

"Gel," dedi.

Egger hâlâ masa örtüsü üzerindeki koyu lekeye bakıyordu. "Sadece bir kadınla birlikte olmuştum."

"Bunun bir önemi yok," dedi öğretmen. "Bana uyar."

Daha sonra Egger yanında uyuyan yaşlı kadına baktı. Yatağa girdikten sonra, Holler elini Egger'in göğsüne koymuştu, elinin altında kalbi o kadar sesli atıyordu ki Egger tüm odanın kıpırdadığını düşündü. Bir işe yaramadı. Egger üstesinden gelemedi. Hareketsiz, çivilenmiş gibi yatıyordu; sonunda kaburgalarının arasından inip tam kalbinde duran elin göğsünün üstünde gittikçe daha da ağırlaştığını hissetti. Holler'in bedenine baktı. Kafası yastıktan kaymıştı ve çarşafın üstünde zayıf saç tutamları duruyordu. Yüzü yarı

dönüktü. Çöküк ve etsiz gözüküyordu. Ve perdenin aralığından odaya düşen gece ışığı çoğu kırışığa takılı kalmış gibiydi. Uykuya daldı. Uyandığında öğretmen yan tarafta kıvrılmış yatıyordu, Egger yastığın bastırdığı sessiz hıçkırıklarını duyabiliyordu. Bir süre daha kadının yanında kararsız yattı, fakat sonra dünyada bu konuda yapılacak bir şey olmadığını anladı. Sessizce ayağa kalktı ve gitti.

Aynı yıl köye omuzlarına kadar uzun saçlarını küçük bir at kuyruğu şeklinde bağlayan yeni bir öğretmen geldi. Çocuk suratlı genç adam gecelerini kazak örerek ve köklerden yaptığı ufak ve uyduruk istavrozlara İsa resmi kazıyarak geçiriyordu. Okulda eski günlerin sessizliği ve disiplini bir daha geri gelmedi ve Egger, yatak odasının arkasındaki gürültüye alıştı. Anna Holler'i yalnızca bir kez daha gördü. Köy meydanında elinde bir alışveriş çantasıyla gidiyordu. Yavaş yavaş, doğal olmayan küçük adımlarla yürüyordu; başını eğmişti, iyice dalgın gözüküyordu. Egger'i gördüğünde elini kaldırdı ve sanki küçük bir çocuğa el sallar gibi ona parmaklarını salladı. Egger hemen yere baktı. Ardından bu korkaklık emaresinden utandı. Anna Holler, geldiği gibi sessiz ve dikkat çekmeden köyü terk etti. Soğuk bir sabah, güneş doğmadan önce, iki valizle posta idaresinin yolcu otobüsüne bindi, arka sıraya oturup gözlerini kapadı ve şoförün

sonradan söylediğine göre tüm yolculuk boyunca gözlerini sadece bir kez açtı.

O sonbahar kar erken yağmaya başladı. Anna Holler'in gidişinden birkaç hafta sonra kayakçılar vadi istasyonunun dışında uzun kuyruklar oluşturmuştu ve kayak takımlarının metalik tıkırtılarıyla botlarının gıcırtıları, akşamın geç saatlerine kadar köyün her yerinden duyulur olmuştu. Noel'den kısa süre önce, soğuk, berrak, güneşli bir günde Egger, yaşlı beylerden oluşan bir grupla karda yaptığı yürüyüşten sonra eve gidiyordu ki caddenin karşısında telaşlı bir turist kafilesine rastladı. Yerli halk, köyün jandarması ve cırtlak sesler çıkaran çocuklar da kafileyi takip ediyordu. Kayak elbiseli iki genç adam kayaklarını bir tür sedyeye çevirmişti ve belli ki sedyenin üzerindeki şeyin son derece dikkatli taşınması gerekiyordu. Adamların bunu yadırganacak bir saygıyla taşıması, Egger'e pazar ayininde sunağın etrafında yavaşça dönen papaz yardımcısı gençlerin şevkini hatırlattı. Tantanayı görmek için caddeyi geçti ve gördükleri nefesini kesti. Eğreti sedyenin üstünde Boynuz Hannes yatıyordu.

Egger bir an için aklını kaçırdığını zannetti, ancak hiç şüphe yoktu: Önünde keçi çobanı, daha doğrusu

ondan ne kaldıysa o yatıyordu. Tüm vücudu kaskatı donmuştu. Görüldüğü kadarıyla bir bacağı kayıptı, diğeri de sedyenin kenarından acayip bir şekilde bükülmüş, sarkıyordu. Kolları göğsüne sıkıca sarılmıştı; ellerinde kurumuş et artıkları vardı ve parmaklarının kemikleri, hemen hemen tümüyle görünür durumda, bir kuş pençesi gibi bükülmüştü. Başı boynundan, sanki birisi şiddetle geriye çekmiş gibi eğikti. Buz yüzünün yarısını kemiklerinden ayırmıştı. Dişleri, mavi-siyah diş etleriyle açığa çıkmıştı ve sırıtıyor gibi gözüküyordu. İki göz kapağının kaybolmasına rağmen, gözler tümüyle sağlamdı ve kocaman açılmış, gökyüzüne bakıyor gibiydiler.

Egger geri döndü, birkaç adım attı, tekrar durdu. Fena olmuştu, kulaklarında ağır bir uğultu vardı. Adamlara bir şeyler söylemek isterdi, ama ne? Düşünceler kafasında dans ediyordu. Söyleyecek kelime bulamıyordu, döndüğünde adamlar çoktan gitmişti. Caddenin sonunda, donmuş yükleriyle kiliseye doğru ilerliyorlardı. Bir tarafta polis yürüyordu. Diğer tarafta keçi çobanının çıkmış bacağı pörsümüş bir kök gibi açıkta gidiyordu.

Birkaç maceracı tur kayakçısı Boynuz Hannes'i işlek pistin üstündeki Ferneis buzulundaki bir yarıkta bulmuştu. Dipsiz buzdan kazıyıp çıkarmak saatlerini

almıştı. Yarığın darlığı kuşları ve öteki hayvanları büyük ölçüde uzak tutmuş, buz da vücudunu on yıllarca korumuştu. Sadece bacak kayıptı. Adamlar varsayımlarda bulunuyorlardı: Belki bir hayvan, yarığa kayıp düşmeden önce ayağını kapmıştı, belki kaya kesmişti, belki de bir talihsizlik sonucunda çaresizce kendi kesmişti. Gizem çözülemiyordu, bacak kaybolmuştu ve kütük hiçbir ipucu vermiyordu. O sadece bir kütüktü, ince bir buz tabakası tarafından örtülmüş, kenarları hafifçe lime lime olmuş ve ortası, keçi çobanının diş etleri gibi mavi siyah bir kütük.

Ölü, isteyen kendisiyle vedalaşabilsin diye kiliseye getirilmişti. Ancak mum ışığında kalafata konmuş gizemli buzdan cesedi kendi gözleriyle görmek ve mümkünse her açıdan fotoğrafını çekmek isteyen birkaç turist dışında kimse gelmemişti: Kimse Boynuz Hannes'i tanımıyordu, kimse onu hatırlayamıyordu. Hava durumu tahmini, sıcaklıklarda artış olacağını duyurduğu günün ertesinde defnedildi.

Bu beklenmeyen karşılaşma Egger'i sarsmıştı. Boynuz Hannes'in kaybolup yeniden ortaya çıkışının arasına neredeyse bir hayat sığardı. Gözlerinin önüne hızlı adımlarla uzaklaşan ve kar fırtınasının beyaz sessizliğinde kaybolan yarı saydam bir şekil geldi. Kilometrelerce uzaklıktaki buzula ulaşmayı nasıl

başarmıştı? Orada ne arıyor olabilirdi? Ve sonunda başına ne gelmişti? Egger, ayağın muhtemelen buzulun bir yerinde kalmış olabileceği düşüncesiyle ürperdi. Belki birkaç yıl sonra ayak da aynı şekilde bulunabilir ve telaşlı turistlerin omuzlarında egzotik bir ganimet gibi vadide taşınabilirdi. Boynuz Hannes için değişen bir şey yoktu. Şimdi buz yerine toprakta yatıyordu, öyle ya da böyle huzur içindeydi. Egger Rusya'da bulunduğu zaman, gördüğü sayısız ölüyü düşündü. Rusya buzulundaki cesetlerin çarpılmış yüzleri, hayatında gördüğü en korkunç şeydi. Boynuz Hannes ise buna karşılık garip bir şekilde mutlu görünüyordu. Son saatinde cennete gülmüştür ve bacağını kapora niyetine şeytana fırlatmıştır, diye düşündü Egger. Bu tasavvur hoşuna gitti, teselli edici bir yanı vardı.

Ama başka bir düşünce onu huzursuz ediyordu: Donmuş keçi çobanı ona zamanın penceresinden bakmıştı sanki. Gökyüzüne bakan yüzünde neredeyse gençlere özgü bir ifade vardı. Egger onu kulübesinde ölmek üzere bulduğunda ve tahta taşıyıcıyla vadiye götürdüğü zaman kırk ya da elli yaşlarında olmalıydı. Egger şu anda yetmişin oldukça üstündeydi ve kendini kesinlikle daha genç hissetmiyordu. Dağda yaşamak ve çalışmak, kesinlikle izlerini bırakmıştı. Her şeyi eğri ve çarpıktı. Sırtı sanki dar bir eğri çize-

rek hızla yere yaklaşıyordu ve sık sık omurgası başının üstüne çıkacakmış hissine kapılıyordu. Dağdaki duruşu hâlâ sağlamdı, kuvvetli sonbahar rüzgârları bile ona dengesini kaybettiremiyordu. Ancak orada içi çürümüş bir ağaç gibi duruyordu.

***

Son yıllarında Egger, zaten seyrekleşen iş tekliflerini artık kabul etmedi. Hayatında yeterince uğraşıp didindiğini düşünüyordu. Ayrıca, turistlerin sohbetini ve dağdaki hava gibi sürekli değişen eserekli hallerine gittikçe daha az tahammül edebiliyordu. Bir keresinde az kalsın bir kasaba delikanlısını tokatlayacaktı, bir kayanın üzerinde durup büyük bir mutlulukla gözleri kapalı, aşağıdaki çakıl alana düşünceye kadar daireler çizerek kendi etrafında dönen genci, gruptakilerle birlikte bir çocuk gibi hıçkırıklarla ağlarken vadiye taşıdıktan sonra dağ rehberliği kariyerine son verdi Egger ve özel yaşamına çekildi.

Köy nüfusunun savaştan beri üçe katlanması ve turistik yatak sayısının on kat artmış olması, kapalı bir yüzme havuzu ve kaplıcası olan bir tatil köyünün yanında fazla gecikmiş okul binasının büyütülmesi işinin de uygulamaya konmasını sağladı. Egger daha inşaat işçileri gelmeden önce taşındı. Bir parça pılı pırtısını toplayıp köyün arka çıkışının birkaç yüz

metre üstünde, onlarca yıl önce terk edilmiş sığır ahırına geçti. Ahırın bir mağara gibi yamacın içine yapılması, yıl içindeki büyük ısı dalgalanmalarından korunabilme avantajı getiriyordu. Egger, çökmüş kayalardan oluşan ön cephedeki delikleri, önce yosun, sonra da çimentoyla doldurdu. Kapıdaki açıkları kapattı, tahtaya çam katranı sürdü, menteşelerdeki pası zımparaladı. Sonra, duvardaki iki taşı kırdı ve yerine bir pencere ve bir de soba borusu taktı. Bu is siyahı sobayı vadide, Bubenkogel'a giden sandalyeli teleferik istasyonunun arkasındaki hurdalar arasından bulmuştu. Yeni evinde kendini iyi hissediyordu. Bazen yukarıdaki bu yer biraz ıssız oluyordu, ancak Egger yalnızlığını bir eksiklik olarak görmüyordu. Kimsesi yoktu, ama ihtiyacı olan her şeye sahipti, bu yeterdi. Penceredeki manzara genişti, soba sıcaktı, kulübedeki keskin keçi ve sığır kokusu sürekli ısıtılınca en geç ilk kışın sonunda tümüyle kaybolurdu. Her şeyden önemlisi, Egger sessizliğin tadını çıkarıyordu. Tüm vadiyi dolduran ve hafta içinde dağ yamaçlarına vuran gürültü, ona çok hafif hissedilir şekilde belli belirsiz geliyordu. Bazı yaz akşamları, ağır yağmur bulutları dağları sardığında ve havada toprak kokusu olduğunda şiltesine uzanıyor ve başının üstünde eşinen hayvanların gürültüsüne kulak veriyordu. Kış akşamlarında pistleri ertesi günkü seferlerine

hazırlayan tırtıllı traktörlerin boğuk uğultularını duyuyordu uzaktan. Artık yine sık sık Marie'yi düşünüyordu. Olup biteni ve olabilecekleri. Ancak bunlar penceresinin önündeki fırtına bulutu parçaları gibi çabucak geçip giden, kısa, kaçak düşüncelerdi.

Konuşacak kimse olmadığı için kendi kendine ya da etrafındaki eşyalarla konuşuyordu. "Bir işe yaramıyorsun. Çok körelmişsin. Seni taşla bileyeceğim. Sonra köye inip ince zımpara kâğıdı alacağım, seni bir daha bileyeceğim. Sapını deriyle kaplayacağım. İyi ele gelirsin, güzel de görünürsün; ama onun için değil, anladın mı?" gibi şeyler söylüyordu.

Ya da, "Bu havada insan sefil olur. Sisten başka bir şey yok. İnsanın bakışları kayıyor, nereye tutunacağını bilemiyor çünkü. Böyle giderse sis odaya sızıp masanın üstünde inceden çiselemeye başlayacak," diyordu.

Ve yine, "Yakında bahar geliyor. Kuşlar çoktan anladılar. Hissettiler. Karın derinliklerinde bitki soğanları çatlıyordur," diye söyleniyordu kendi kendine.

Bazen Egger kendine ve düşündüklerine gülmekten kendini alamıyordu. Sonra masasına oturuyor, pencereden dışarı, üzerlerinden bulutların gölgesinin

sakince geçtiği dağlara bakıyor ve gözleri yaşlarla doluncaya kadar gülüyordu.

Haftada bir kez, eve kibrit, boya ya da ekmek, soğan ve tereyağı almak için köye iniyordu. Ne zamandır insanların kendisi hakkında söylentiler çıkardığını fark etmişti. Kendi yaptığı, baharda ufak lastik tekerleklerle donattığı kızağına satın aldıklarını koyup eve yollanırken, insanların arkasından kafa kafaya verip fısıldaşmaya başladıklarını görüyordu. O zaman arkasını dönüyor ve onlara çok kötü bir bakış atıyordu, bu konuda yetenekliydi. Aslında köylülerin düşüncelerini ve öfkelerini pek umursamıyordu. Onlara göre Egger, toprak kovuğunda yaşayan, kendi kendine konuşan ve sabahları yıkanmak için dondurucu dağ deresine oturan yaşlı bir adamdı. Egger kendince her şeyi doğru yaptığı kanısındaydı, bu nedenle de hayatından memnun olması için her türlü nedeni vardı. Tur rehberliği günlerinde kazandığı para sayesinde bir süre daha iyi yaşayabilecekti, başının üstünde bir çatı vardı, kendi yatağında uyuyordu ve kapının önündeki küçük taburesine oturduğunda, gözleri kapanıp çenesi göğsüne düşünceye kadar bakışlarını gezdirebiliyordu. Yaşamı boyunca, diğer insanlar gibi onun da kendine ait düşünceleri ve hayalleri oldu. Bazılarını kendisi gerçekleştirdi, bazıları ise ona hediye edildi. Çoğu ulaşılmaz kaldı ya da elde

eder etmez, ellerinden çekilip alındı. Ancak halen oradaydı işte. Karlar eridikten hemen sonra sabahları evinin önünde, çiyle ıslanmış çayıra dağılmış düz taşlara sırtını dayadığı ve arkasına soğuk taş, yüzüne güneşin ilk sıcak ışıkları değdiği zaman hayatında pek çok şeyin hiç de öyle kötü gitmediğini düşünüyordu.

Tam o sıralarda, karların erimesinin ardından sabahın ilk saatlerinde toprağın buharlaştığı ve hayvanların kovuklardan ve mağaralardan çıktığı vakitte Egger, Soğuk Kadın'la karşılaştı. Uyuyamadığı için saatlerce yatağında dönüp durmuştu; sonra sessizce uzanmış, kollarını göğsünde kavuşturup gecenin sesini dinlemişti. Kulübenin çevresini sıvazlayan huzursuz rüzgâr pencereyi dövüyordu. Sonra aniden sessizlik oldu. Egger bir mum yaktı ve gözlerini tavanda titreşen gölgelere dikti. Mumu tekrardan söndürdü. Bir süre kıpırdanmadan yattı. Sonunda ayağa kalkıp dışarı çıktı. Dünya geçit vermeyen bir sise batmıştı. Halen geceydi, ama bu yumuşak sükûnetin arkasında bir yerlerde ağaran günle birlikte hava karanlıkta süt gibi parlıyordu. Egger yokuştan yukarı doğru birkaç adım attı. Burnunun ucunu zor görebiliyordu; ellerini önüne uzattığında, dipsiz bir suya dalıyormuş gibi gözüküyordu. Yürümeye devam

etti, dikkatle, adım adım, yokuş yukarı birkaç yüz metre çıktı. Uzaktan, dağ sıçanının uzun ıslığına benzer bir ses duydu. Durdu, bakışlarını kaldırdı. Sisin aralandığı bir yerde ay duruyordu, beyaz ve çıplak. Ansızın yüzünde hafif bir esinti hissetti. Ve hemen ardından yine rüzgâr çıktı. Rüzgâr bir hamlede sisi dağıtıp parçalara ayırdı. Egger yükseklerdeki kayaları sıvazlayarak gezen rüzgârın uğultusunu ve ayaklarının dibindeki çimenlerin fısıltısını duyuyordu. Önünde ondan panik içinde kaçan bir canlıya benzeyen sis örtüsünün içinde yürümeye devam etti. Gökyüzünün açıldığını gördü. Biri sanki beyaz bir masa örtüsü sermiş gibi kar kalıntılarının yayıldığı düz kayaları gördü. Sonra Soğuk Kadın'ı gördü, ondan otuz metre kadar yukarıda yamacı geçiyordu. Şekli tümüyle beyazdı ve ilk anda onu küçük bir sisli hava akımına benzetti. Ama hemen ardından net bir şekilde soluk kollarını fark etti. Omuzlarına atılmış lime lime şalı. Ve bedeninin beyazlığı üstünde bir gölge gibi duran saçları. Sırtından aşağı bir ürperti geçti. Birden soğuğu hissetti. Soğuk içinden geliyordu. Kalbinin derinliklerine çökmüştü, bu korkuydu. Figür küçük bir kayaya yöneldi, çok hızlı yol aldığı halde, Egger adımları göremiyordu. Sanki kayalardaki gizemli bir mekanizma tarafından çekiliyordu. Kıpırdamaya cesaret edemedi. Yüreğine

korku çökmüştü, ama aynı zamanda sesle ya da dikkatsiz bir hareketle figürü kaçırmaktan da garip bir şekilde korkuyordu. Rüzgârın saçını yakaladığını ve kısa bir süre ensesine üflediğini gördü. Ve o an her şeyi anladı. "Geri dön," dedi. "Lütfen, geri dön ve bana bak!" Ancak figür uzaklaşmaya devam etti, ama Egger hilal şeklinde kıpkırmızı yara izinin parladığı boynunu görmüştü. "Bunca zamandır nerelerdeydin?" diye bağırdı. "O kadar çok şey var ki anlatacak. İnanamazsın Marie! Bütün bir ömür!" Marie dönmedi. Cevap vermedi. Yalnızca rüzgârın sesiydi duyulan, yerleri süpürürken ve yılın son karını alıp götürürken çıkardığı uğuldama ve inleme sesleri.

Egger dağda tek başına kaldı. Gecenin gölgesi etrafından yavaşça çekilirken, kıpırdamadan uzun süre ayakta bekledi. Nihayet kımıldadığında, uzaktaki dağ sırasının ardından parlayan güneş tepelere ışıklarını serpiyordu; öyle yumuşak ve öyle güzeldi ki Egger bu kadar yorgun ve şaşkın olmasaydı, katıksız mutluluktan kahkahalar atabilirdi.

Sonraki haftalar Egger, evinin yukarısındaki kayalık yamaçlarda defalarca gezindi, ancak Soğuk Kadın ya da Marie, ya da o görüntü her kimse, bir daha asla kendini ona göstermedi ve zamanla azar azar silikleşerek iyice kayboldu. Egger zaten unutkan olmaya

başlamıştı. Bir akşam önce kuruması için sobanın borusuna astığı ayakkabılarını sabah kalktığında bir saatten fazla aradığı oluyordu. Ya da akşam yemeği için ne pişirecektim diye düşüncelere gark oluyor, onu çok yoran endişeli hayallere dalıyor, çoğu kez masa başında, kafasını ellerine dayayıp bir lokma bile yemeden uyuyakalıyordu. Bazen yatağa girmeden önce taburesini pencerenin önüne koyuyor, dışarıya bakıp gecenin göğünde anılarının tek tek görünür hale gelmesini umut ediyordu, en azından onun karmakarışık aklını biraz düzene sokarlar diye. Ancak olayların kronolojisi gittikçe daha da sık karışır oldu; durumlar tepetaklak oluyor, gözünün önüne ilinti kuracak bir resim geldiğinde tekrar kayıyor ya da kızgın demirdeki gres yağı gibi eriyip gidiyordu.

En son, dondurucu bir kış sabahı bazı kayakçıların onu, bir önceki akşam soğuması için kulübesinin önüne koyduğu bira şişesini karda çırılçıplak tepinerek bulmaya çalışırken gördüklerinden bu yana köyde bazıları ona deli gözüyle bakıyorlardı. Bu onu rahatsız etmiyordu. Kafa karışıklığının arttığını biliyordu, ama deli değildi. Ayrıca şu sıralar başkalarının düşüncelerine de fazla önem vermiyordu. Zaten şişe de kısa bir aramadan sonra ortaya çıkmıştı, (daha doğrusu hemen yağmur oluğunun yanındaydı, gece ayazında donup patlamış birayı çubukta dondurma

gibi yalayabiliyordu); o memnuniyetle bakıyordu buna, en azından böyle bir günde muhakeme ve hareket yöntemi doğrulanmıştı.

Damga mürekkebinin bile bir kıymeti olmadığını düşündüğü doğum belgesine göre Egger yetmiş dokuz yaşındaydı. Kendisi için öngördüğü süreden daha uzun dayanmıştı ve genel olarak memnun olabilirdi. Çocukluğunu, savaşı ve çığı yaşamıştı. En pespaye işleri yapmakta hiçbir mahzur görmemişti, kayaları patlatarak sayısız delikler açmıştı ve belki de tüm kasabanın sobalarına bir kış yetecek kadar ağaç kesmişti. Çoğu zaman hayatı gökyüzüyle yeryüzü arasındaki ipe bağlı kalmıştı ve rehber olarak geçirdiği son yıllarında insanlar hakkında anlayabileceğinden daha fazlasını öğrenmişti. Bildiği kadarıyla kendini sorumlu addedeceği bir suçu yoktu, dünyevi cazibelere, ayyaşlık, fuhuş ya da harislik batağına kapılmamıştı. Bir ev inşa etmişti, sayısız yataklarda, ahırlarda, kamyon arkalarında ve hatta birkaç gece Rus yapımı bir tahta kasada uyumuştu. Sevmişti. Ve aşkın nelere kadir olabileceği konusunda fikir sahibi olmuştu. İnsanın aydaki yürüyüşünü görmüştü. Ve Tanrı'ya inanmaktan hiç çekinmemişti. Ölüm de onu korkutmuyordu. Nereden geldiğini hatırlayamadığı gibi nereye gideceğini de bilmiyordu. Ama aradaki

süreye, bütün ömrüne hiç pişmanlık duymadan, yırtık bir gülüş ve müstesna bir hayranlıkla bakabilirdi.

Andreas Egger bir şubat akşamı öldü; önceden hayal ettiği gibi ensesinde güneş ya da alnında yıldızlı gökyüzüyle dışarıda bir yerlerde değil, kendi evinde, masasının başında. Mumlar bitmişti, o da küçük kare pencere çerçevesinde toz ve örümcek ağıyla puslanmış ampule benzeyen ayın tasarruflu ışığında oturuyordu. Gelecek günlerde yapılacak şeyleri düşünüyordu: Biraz mum almak, pencerelerde hava sızdıran aralıkları kapatmak, kulübenin önündeki alanda kar sularının akıtılması için en az otuz santim eninde dize kadar derinlikte bir çukur kazmak gerekiyordu. Havanın da müsait olacağını kesinlikle söyleyebilirdi. Bir gece önce bacağı ona rahat verdiyse, ertesi gün hava genellikle sakin oluyordu. Bacağını düşününce sevecen bir duyguya kapıldı, bu çürük odun parçası onu bu dünyada o kadar uzun süre oradan oraya taşımıştı. Aynı anda artık, şimdi bunu düşünüyor muydu ya da acaba sadece hayal mi kuruyordu, bilmiyordu. Kulağının dibinde bir ses duydu. Çok yumuşak bir fısıltı, sanki birisi bir çocukla konuşuyormuş gibi. "Ama artık çok geç," diye kendi söylediğini duydu. Kendi sözcükleri önce bir an gözünün önünde, havada asılı kalmış, sonra penceredeki ufak ay ışığında patlamıştı sanki. Göğ-

sünde delici bir ağrı hissetti ve üst bedeninin nasıl yavaşça öne doğru eğildiğini, başını masaya dayayıp yanağının üstüne yattığını kendi gözleriyle gördü. Kalbini duyuyordu. Atışlar durduğunda sessizliği dinledi, sabırla bir sonraki kalp atışını bekledi. Ama artık gelmedi. Egger kendini bıraktı ve öldü.

Üç gün sonra onu, belediye gazetesini vermek için camını çalan postacı buldu. Egger'in cesedi kışın soğuğunda iyi korunmuştu, sabah kahvaltısında uyuyakalmış gibi görünüyordu. Defin ertesi günü yapıldı. Tören çok kısaydı. Daha önce donmuş toprağı küçük bir kazımayla kazan mezarcılar, tabutu çukura koyarken belediye papazı soğuktan dondu. Andreas Egger, karısı Marie'nin yanında yatıyor. Yazları, mezarındaki yontulmamış, yol yol çatlamış kireç taşının üstünde, uçuk mor çiçekli nevruz otları bitiyor.

Egger ölümünden altı ay önce, gözlerini açar açmaz onu yataktan kaldırıp dışarıya atan bir iç sıkıntısıyla uyandı. Eylül başıydı. Güneş ışınlarının bulut örtüsünü deldiği yerden, herhangi bir nedenle geçimini turizmden sağlayamadıkları için her gün eviyle işi arasında mekik dokuyanların parıltılı ve ışıltılı arabalarını görüyordu, her sabah vadinin öte yanın-

daki işlerine zamanında ulaşmak için ipliğe dizilir gibi caddede sıralanıyorlardı. Puslu ışıklarda hatları silinip kaybolunca kadar kısa bir mesafe boyunca kıvrılarak giden bu renkli araba zinciri Egger'in hoşuna gidiyordu. Aynı zamanda bu görüntü onu üzüyordu. Bittermann & Oğulları'nın teleferik ve telesiyej tesislerindeyken yaptığı yolculuklar dışında bu bölgeden yalnızca bir kez, o da savaşa gitmek için ayrıldığını düşündü. Vadiye ilk kez nasıl geldiğini hatırladı, bir atlı arabanın arabacı koltuğunda, o zamanlar boy boy derin arklarla bir tarla yolundan pek farklı olmayan bu caddeden geçmişti. O an içini kaplayan derin ve yakıcı bir özlem duygusunun kalbini erittiğini sandı. Sağına soluna bakmadan koşmaya başladı. Topallayarak, sendeleyerek, elinden geldiği kadar hızla aşağı koştu, köydeki çok uzun ve dar posta otelinin yanındaki durakta, Beş Vadiler denen hattın beş numaralı sarı otobüsü harekete hazır, motorları çalışır halde bekliyordu. "Nereye?" diye sordu şoför. Egger adamı tanıyordu, bir zamanlar demirci dükkânı olan kayak tamirhanesinde, romatizması eklemlerini dumura uğratıncaya kadar birkaç yıl kayak bağlama montajcısı olarak çalışmış ve sonra otobüs şirketine kapağı atmıştı. Direksiyon ellerinde ufak bir oyuncak tekerlek gibi duruyordu.

"Son durağa kadar!" dedi Egger. "Daha uzağa gitmiyor zaten." Bileti aldı ve arka sırada boş bir yere, köyün yorgun insanlarının arasına oturdu. Bir kısmını uzaktan tanıyordu, ya özel bir araba almak için paraları yetmiyordu ya da artık hız tekniğini kullanmayı kavramak için fazla yaşlıydılar. Kapılar kapanıp otobüs hareket ettiğinde kalbi deli gibi çarpıyordu. Koltuğa iyice gömüldü ve gözlerini kapadı. Bir süre böyle kaldı, dik oturup gözlerini açtığında köy gözden kaybolmuştu, ilerleyen yolda küçülüp kayboluyordu her şey. Tarlalarda bitmiş ufak pansiyonlar. Dinlenme tesisleri. Benzin istasyonu levhaları. Reklam panoları. Açık pencerelerinden yatak takımlarının sarktığı misafirhane. Parmaklarının önünde, elini beline dayamış, yüzü sigara içmekten karışıp bulanmış bir kadın. Egger düşünmeye çalıştı, ama bu görüntü akışı onu yormuştu. Uykuya dalmadan önce onu vadiden çıkaran özlemi tekrar uyandırmaya çalıştı. Ama artık bir şey kalmamıştı. Bir an kalbinin etrafında hafif bir yanma hissettiğini sandı, ama kuruntuydu; tekrar uyandığında artık ne istediğini, neden bu otobüste oturduğunu hatırlayamıyordu.

Son durakta indi. Üzerinde yabani otların büyüdüğü beton alanda birkaç adım attı, sonra durdu. Hangi yöne gitmesi gerektiğini bilmiyordu. Üzerinde

durduğu meydan, banklar, alçak istasyon binası, arkadaki evler ona hiçbir şey ifade etmiyordu. Çekinerek bir adım daha attı ve tekrar durdu. Ürperdi. Telaşla çıkarken üzerine ceket giymeyi unutmuştu. Şapka takmayı düşünmemişti, kulübenin kapısını da kilitlememişti. Öylesine hızla koşmaya başlamıştı, şimdi de pişmanlık duyuyordu. Uzakta bir yerden karmakarışık insan sesleri duyuluyordu, bir çocuğun bağırması, sonra bir araba kapısının çarpması, yükseldikten sonra hemen alçalan motor gürültüsü. Egger şimdi o kadar şiddetli ürperiyordu ki, keşke bir yere tutunmuş olsaydı. Yere baktı ve kımıldamaya cesaret edemedi. Kendi kendini orada öyle, boş bir meydanda dikilen, yaşlı, işe yaramaz ve kaybolmuş bir adam olarak görüyordu, hayatında hiç bu kadar utanmamıştı. Tam o anda omuzunda bir el hissetti, yavaşça döndüğünde otobüs şoförünü karşısında buldu.

"Tam olarak nereye gitmek istiyorsunuz?"

Yaşlı Egger öyle kalakalmış, çaresiz bir halde cevap arıyordu.

"Bilmiyorum," diyerek sürekli kafasını sallıyordu yavaşça. "Gerçekten bilmiyorum."

Dönüşte Egger yine aynı yere, vadiden hareket ederken seçtiği koltuğa oturdu. Şoför ona otobüste yardım etti ve bilet ücreti istemeden ya da başka hiçbir şey söylemeden arkaya kadar götürdü. Bu kez uyumamasına rağmen yol Egger'e daha kısa geldi. Kendini daha iyi hissediyordu, kalbi sakinleşmişti ve otobüs dağların mavi gölgesine girer girmez titremesi kayboldu. Pencereden dışarı bakıyor, ne düşüneceğini ya da hissedeceğini bilmiyordu. O kadar uzun zamandır oradan ayrılmamıştı ki eve gelince ne hissedeceğini unutmuştu.

Köy durağına geldiklerinde başını sallayarak şoförle vedalaştı. Mümkün olduğu kadar çabuk eve gitmek istiyordu, ama son evi geçince ve kulübesine gitmek için önünde yalnızca merdiven şeklindeki bayır kaldığında birden kafasına esti, sola, çok seyrek yürünen bir yokuşa döndü. Bu yol, isimsiz yosun yeşili göleti dolaşarak Glöckner tepesine kadar kıvrılarak çıkıyordu. Bir süre, belediyenin köyü çığdan korumak için çektiği tel örgü boyunca yürüdü, sonra kayanın derinine saplanmış demir kenarlıklarla korunan dar yarık boyunca yukarı çıktı ve bir kraterin gölgesinde uzanan Karwiesen çayırını boydan boya geçti. Islak çimenler parlıyor ve topraktan çürük kokusu yükseliyordu. Hızlı yürüyordu Egger, yürümek kolay geliyordu, yorgunluğunu unutmuştu ve soğuğu

neredeyse hiç hissetmiyordu. Orada, sanki o yabancı meydanda onu saran yalnızlığını ve çaresizliğini her adımda biraz bırakıyormuş duygusuna kapılmıştı. Kanının kulaklarında çağıldadığını duydu ve alnındaki teri kurutan rüzgârı hissetti. Kraterin en derin noktasına geldiğinde, havada hissedilebilir bir kımıldama olmadığını gördü. Tam gözlerinin önünde küçük beyaz bir şey dans ediyordu. Hemen arkasından bir tane daha. Ve sonra birden hava, yavaşça süzülerek toprağa düşen sayısız minik bulut parçasıyla doldu. Egger, bunların rüzgârın bir yerden üfürüp getirdiği çiçekler olduğunu düşündü önce, ama eylül ayının sonuydu ve bu zamanlarda, hele bu yükseklikte artık çiçek açmazdı. Sonra kar yağdığını fark etti. Kar daha yoğun düşerek kayaları ve yeşil çayırları örtüyordu. Egger yürümeye devam etti. Kaymamak için adımlarına çok dikkat ediyordu, birkaç metrede bir kaşlarıyla kirpiklerinde biriken kar tanelerini elinin tersiyle siliyordu. O sırada zihninin derinliklerinden bir hatıra yükseldi, çok uzak bir zamanın gerisinde kalmış, neredeyse iyice silikleşmiş kısa bir çağrışım. "Daha değil," dedi yavaşça; kış vadiye çöküyordu.